

Secundi libri posteriorum

riam sicut fecare edificare et alia huiusmodi opera. hic addit p-
 etiam res que p-ter ad reductionem principiorum in conclusiones
 Opinio vero et suspitio dicitur ab istis quibusque p-ter eis assen-
 tite sicut. et que opinio est assensus aliter conclusionis cum formidie re
 opposito. Differt autem a p-sumptione et suspitione quia p-sumptio
 que est iuxta p-ter de aliquo bono opinio et suspitio que est de a-
 liquo malo. suspitiones particulares que sunt ut cogitativae
 que est estiativa sicut sibi ratione que dicitur de re aia in principio p-ter
 ris opinio. Ex p-ter vero est p-ter vltis singularibus p-ter mixti
 ut dicitur p-ter metaphysice. p-ter scia vltis et nodum p-ter actualis
 ab abstractione ad actum reducitur seu ex singularibus p-ter inducti-
 one collecta. Ad obiectum in oppositum. Ad p-ter dicitur quod sapia
 est quod scia p-ter ad illud quod est eodem omnibus sciens. scilicet quod ex
 principijs tenentur conclusiones. sicut quod adhuc huiusmodi aliquid p-ter sup-
 alias scias igitur scilicet de omnibus iudicat. id est hic p-ter. Ad p-ter
 est dicitur. Intellectus accipit dupliciter. Uno modo p-ter in intellectu
 uia. et sic p-ter argumentum. Alio modo accipit p-ter bitur sic non est
 circa p-ter. nec est vltis circa p-ter. sicut non assentimur
 eo vero quod ars et prudentia sicut circa cogitativa et tunc sicut bitur que
 bus assentimur. Quis ei huiusmodi istos huiusmodi possit assentire
 falso. tunc sicut non est ex p-ter huiusmodi sicut ex p-ter huiusmodi. Ad tunc
 est dicitur quod sollertia accipit dupliciter. Uno modo ut est quod vis na-
 turalis remediis facit de ea in carter et sic non est vltis cuius in
 sic nobis a natura. Alio modo capis ut est acq-sita sicut ci-
 to iuendi mediis. et sic p-ter dicitur bitur. sicut non est distictus ab
 alijs. Quia si mediis inuentum sit necessarium copben-
 ditur sicut scia. si vero contingens tunc continetur sibi opinione
 Et tunc in primo libro posteriorum Aristotilis

**Questiones sunt equales nume-
 ro his quecumque vere scimus.
 Querimus autem quatuor. quia. p-ter. si
 est. et quid est.**

Postquam in precedenti libro determinavit
 de his que p-ter ad demonstrationis
 principia ex quibus et qualibus sit dicitur

stratio. Nunc consequenter vult tradere facultatem re-
 monstrandi quibus remonstrabilis ars consistit in inuentione
 medij sicut remonstratiui. Et diuidit in duos tractatus. scilicet quod
 duplex est principium sicut remonstratiui. scilicet medij et p-ter. p-ter
 sunt idem monstrabiles. In primo tractatu determinat de co-
 gnitione medij et remonstratiui. In secundo de cognitione
 ne p-ter p-ter ibi (De principijs autem) p-ter tractatus
 diuidit in duo capitula. In primo inuestigat quid sit medij et re-
 monstratiui. In secundo inquit quid illud medij nobis in-
 notescit ibi (Quid est quod est) dicitur circa p-ter quia omne
 medij hoc consistit ut p-ter ad scias scibilis complexi p-ter
 monstratiui remonstratiui. id est p-ter dicere quod sit vere scibile. et
 quod sunt genera scibilia que sciri possunt p-ter monstratiui
 hec enim scientia finis est inquisitionis medij remonstratiui
 et ut dicitur oportet prestare finem ut sciamus omnes
 sequentem tractatus dirigere in illum sicut sagittari me-
 tam in qua dirigit sagittam. et hoc est exemplum Auicenna
 ne in hoc loco. Et quia questio et scitum idem sunt subie-
 cto. sed secundum rationem questio est p-ter scito secundum actum
 ideo incipiendo a questione dicimus quod questiones que
 de rebus remonstrabilibus sunt. et non alie equales nume-
 ro sunt. his quecumque verer p-ter monstratiui scita sunt.
 Quatuor autem sunt que de rebus sciuntur scilicet quia est. p-ter
 quid est. quid est. et si est.

Lum quidem enim vtz hoc vlt hoc sit. qrimus
 in numerum ponentes ut vtz sol deficit aut si
 ipsum quia qrimus. Signum inuenientes enim
 quia deficit pausam. Et si in principio scire
 m quia deficit non qrerem vtz deficeret

Hic p-ter manifestat questiones p-ter siue in numerum ponentes.
 Et p-ter exequitur de questione quia est de questione p-ter quod
 ibi (Cum autem sciamus) Quo ad p-ter de cum qrimus de aliquo p-
 questione quod est vtz. B in B sit id est vtz p-teratum illi insit non
 insit. tunc qrimus in numerum ponentes id est facimur questionem
 p-ter. eo quod in tali questione sicut supponit quod importat
 p-ter cum dicitur si hoc est B. istud. et qrimus te inherencia p-ter
 cati sicut p-teratum aut est de B substantial vel accidentalibus p-
 qua esse sicut ponit in numerum iuxta p-ter Alpbora
 huiusmodi auicenna qua altert vera de. Et autem questionis quia est
 que in numerum ponit est cum qrimus vtz sol deficit vel non. tunc
 enim qrimus an tale p-teratum insit tali sicut cum p-teratum
 tum et sicut sunt diuersae nature numerate p-ter quorum
 alteram hoc est p-teratum esse sicut determinatur. et de
 singulatur numeratur. Quod autem tunc qrimus quia non quod
 accipiendo quia est ut est signum interrogatiuis. sicut ac-
 cipiendo quia est in qrimus ad hoc qrimus ut sciamus quia
 ita est. Quod p-ter a signo. Quia cum iuenerim p-ter remon-
 strationem illud de quo p-ter sicut qrimus pausam a qrimus
 ne ulterius non inquirentes. si enim a principio an questionem
 sciamus quod sol deficeret non qrerem vtz deficeret vel non.

Lum autem sciamus ipsum quia ipsum
 p-ter quid qrimus. ut scientes quia luna de-
 ficit. et quia mouetur terra. Et p-ter quid de-
 ficit. et p-ter quid terra mouetur qrimus. hec
 quidem igitur sic

Hic p-ter manifestat aliam questionem que est p-ter quod dicitur
 cum sciamus quia. statim agoniam et ammiramur que
 sit causa que tale p-teratum insit tali sicut. et ex ista admi-
 ratione et agoniam et suspensione ad causam ut inquit Auicenna
 na qrimus p-ter quid id est p-ter quod causam tale p-ter
 catum tali subiecto inest sicut scientes quia deficit sol per
 edipsim. et quod terra est mota in terramotu qrimus p-ter
 quid sol deficiat. et p-ter quid terra mouetur. hec igitur duo
 querimus de complexo quod scitur p-ter monstratiui.

Quedam autem alio modo qrimus ut si
 est aut non est centaurus aut deus. hoc autem
 si est aut non simpliciter dico. Sed non si al-
 bus est aut non est

Hic p-ter alias duas questiones que non ponunt in nu-
 merum sed sunt simplices. et duo facit. primo exequitur de si est
 Secundo de quid est ibi (Cognoscentes autem) Quo ad
 p-ter dicitur quod quidam querimus alio modo a p-ter que
 stionibus duabus. siue p-ter alias questiones. querimus enim
 de subiecto in se considerato. et sic querimus si est vel non
 siue an est vel non. Exemplum est ut an centaurus est
 non. et an deus est vel non. Hec autem questio si est in
 est. est questio simplex. quia querit simpliciter de esse non
 determinato hoc est sine determinatione accepto secundum quod est
 p-ter verbum est secundum adiacens significatum et non queri-
 mus tunc de esse p-ter differentiam aliquam substantialem te-
 terminato. ut si est albus vel non est albus. aut si est homo

Primus Tractatus

aut non est hō. r ideo in nūeri nō ponit hec questio qz non distinguit et diuidit. oīs at nūeri causa distinctio.

Cognoscentes at qz est quid est querim? vt quid est deus aut quid est hō. Que quidem igit querimus. r que inuenientes scim? hec et tot sunt

Hic pbs manifestat scdam p̄siderationē simplicē. b. Sicut scientes quia hoc est. nō q̄scunt si q̄rit p̄sequenter p̄ter qd. Ita etiaz scientes de aliquo si est. suspensū p̄ admirationē q̄runt qd est. vt quattuor possum? de tribus q̄rere. et euz ca inuenierim? tunc vere scimus. Et sic si est querit de esse rei absolute. Quid est. de definitione. Quia. de inherencia passionis. et p̄ter qd. de causa inherencie passionis

Quereim? at euz queram? qz est. aut si est simplr vtz sit mediū ipius. aut nō. Lū autē cognoscentes. aut quia est. aut si est. aut in pte. aut simplr. itez p̄ter qd querim? aut qd et tūc querim? quid sit mediū

Postq̄ pbs posuit numerz questionū. b. p̄r oīs quō predictae q̄ones se hnt ad mediū. Et circa b. duo facit. p̄ pbs reducat dictas q̄tuor. q̄stiones ad duas. r̄ reducat duas ad vnā. ibi (Causa q̄dē enī) Quo ad p̄m dicit Lū q̄rim? qz hoc est hoc. aut cū q̄rim? simplr de aliquo. Si est b. q̄ntū ad simplicē q̄onem. nihil aliud q̄rim? q̄ vtz illi? sit aliqd mediū vel nō. Quasi dicat. qz hec due q̄ones qz est. in p̄positio. et si est in simplicib? nō faciūt nisi vnā q̄onem. s. vtz vel si illi? sit aliqd mediū. Cognito autē et inuento illo quod cognoscit p̄ duas q̄ones dictas. s. qz est mediū. aut si est mediū. q̄z alterz est cognoscere eē simplr. alterz esse in pte. tunc p̄r querim? p̄ter qd. q̄ntū ad q̄onem p̄positā. et qd q̄ntū ad simplices qd sit ipz mediū. Quasi velit pbs dicere qz due q̄ones. s. p̄ qd. q̄ est in p̄posit. et qd est. q̄ est in simplicib? nō faciūt nisi vnā q̄onem. qz querūt mediū. Et oēs q̄tuor q̄ones nō sūt nisi due. s. si est mediū. r quid est mediū

Dico aut qz est. aut si est in parte aut simplr. In parte q̄dez. vt vtz deficit luna aut augeatur. Si enī est aliqd aut nō ē aliqd in hmoi q̄rim? Simplr at et si ē aut nō ē lūa aut nox

Hic p. declarat illud qd dēn est. s. qd si est. r qz est dēnt sicut simplr r in pte. qz q̄rit vtz deficit luna vel augeat ad solē. est qd in pte. qz in ista q̄onib? q̄rim? si luna est aliqd scz deficiens aut aucta vel nō. S. cū q̄rim? an luna sit vel non. tunc querimus eē simplr. aut etiaz q̄n querim? an nox est vel nō est. Questio enī an est. siue si est tam ad sbiectū q̄ ad passionem referē

Contingit itaqz in oibus questionibus querere aut si est mediū. aut quid est mediū

Hic p. cludit p̄clusionē p̄ncipaliter intentas. s. qz si ē et quia est ad idem questū referunt. et quid est. p̄ter qd et sic quattuor questiones ad duo questū referūt. qz p̄tingit in oibus q̄onibus q̄rere si est mediū. aut quid est mediū.

Causa quidem enī mediū est. In oibus autē hoc querit. vt vtz luna deficit. vtz sit aliqd mediū vel non. postea scientes qz est.

Quid igit hoc sit querim? Causa enī ipsi esse. nō hoc aut hoc. sed simplr subiectū aut nō simplr. S. aliqd eoz que sūt p se aut f. z accūs mediū est. Dico aut simplr qdem subiectū. vt lunaz aut terrā aut triagulū. Quid aut est defectū equaliter. aut ineqliter si in medio sit. aut non sit. In oibus enī his manifestū est qz idem sit qz quid est. r p̄ter quid est. Hec quidem igit vsqz buc apposita sunt.

Postq̄ p. reduxit quattuor q̄ones ad duas scz ad si ē mediū et ad quid est mediū. b. reducat oēs ad vnā. oīs qz oēs p̄dicte p̄tinet ad mediū. Et circa hoc duo facit. Primo p̄bat illud p̄ rōnem. r̄ p̄ signum ibi (Qz at sit mediū. Quo ad p̄m dicit p. qz causa est mediū. quā si velit innuere qz in demōstrationibus causa et mediū idem sunt. et in questionibus q̄ritur mediū et causa. s. oēs questiones sunt vna questio scz mediū. Et inter dicit pbs talem rōnem. Causa est mediū in demōstratione que facit scire. s. causa querit in oibus questionibus p̄dictis. ergo omnis questio. est q̄stio mediū. Maior est nota. quia scire est rē per causam cognoscere. S. minorem declarat inductive. Primo in questione qz ē. Lū enī querit. vtz luna deficit. querit vt s. dēn est. an sit aliqua causa defectus lune vel non. S. dō declarat minorem de questione p̄ter quid. Lū enī scimus qz est aliqd cause defectus lune. querit quid est causa. et hoc est querere. p̄ter quid. Et eadem ratio est in alijs questionibus. vt p̄r declarat. Dicit enī qz siue accipiamus aliquam rem esse hoc aut hoc. vt cū dicitur homo est albus. siue accipiam? ipam sbstantiā simplr. siue accipiamus ipsam rem nō esse simplr. sed accipiam? ipam rem esse aliqd ponens in numero. siue illd aliud sit de numero eoz que predicant per se. siue eoz que predicantur per accidens. siue hoc modo siue illo modo accipiamus rem esse. causa eius est mediū ad demōstrandū ipsam. Sed dubitaret aliquis. q̄n dicit sbstantia esse simplr. r q̄n dicimus rem esse aliqd. Ad quod r̄ndet pbs qz simplr dicit esse sbstantia cum dicimus absolute esse lunam. aut terram. aut triangulum. que oia dicunt subiectum esse absolutū. nō particulatū. Sed quid siue aliqd dē cū dēms p̄ticularū. hoc est cū de sbiecto dē aliqd p̄dicatū. p̄ter b. hō sbstantiā est. sicut cū q̄rit. eclis. p̄tis solis re luna. vel eq̄litas. vel ineqlitas de linea. r an tra sit p̄stituta in medio an nō. r in oib? silib? q̄ sit noia passionū. r dicit b. eē in b. siue p̄ticularū. In oib? enī his q̄onib? manifestuz ē q̄ntuz ad q̄stuz qd intendit qz idēz est q̄rere qd est. p̄ter quid. Et sic ad duas questiones quia est et quid est. omnes quattuor questiones reducuntur. Decigit q̄ dicit se vsqz buc. ad hoc sunt p̄posita qz q̄ones quattuor ad duas reducunt.

Amplius q̄dez est defectus priuatio lūis a luna a terre obiectu. p̄ter qd est defectus aut p̄ter quid deficit luna p̄ defectuz lūis opposita terra. Quid ē harmonia rō numeroz in acuto et graui. p̄ter quid cōsonat acutum graui. p̄ id qz ratōnē habent numeroz acutum et graue. vtum sit in numeroz

Inuenitur

Secūdi libri posterior

ratio ipoz. Accipientes aut quia est quid igitur ratio est.

Hic pbs ostendit alia ratione q̄ idem sint qd̄ et ppter quid. r q̄ nō differt in pposito quo mō dicim⁹ rem esse quia omib⁹ dictis modis idem sunt. r est ratō talis. ille questiones idem querit ad q̄s dat vna rñsio. s̄ ad istas duas dat vna rñsio. s̄ idem q̄runt. **M**iorē pbat duplicit̄ pmo in exemplo naturali. vt cū q̄rit quid est defectus vel eclipsis in luna. Rñdetur q̄ defect⁹ siue eclipsis in luna est puatō lumis a luna a fra obiecta int̄ solem et lunā recta diametro. Et si q̄rat ppter qd̄ deficit luna. Rñsio dicit idem q̄ p̄us. dicit ei q̄ deficit luna. p̄ defectū lumis a luna opposita fra int̄ lunā et solem rectā diametro. Scdm̄ est ex m̄ musici. vt cū q̄rit quid est harmonia. Rñdetur q̄ est cōsonātia aut definitō eius q̄ est rō siue pportio nūeri int̄ acutū et graue fm̄ numerū notaz et neumatū. Et eodem⁹ si q̄ratur ppter quid consonat harmonia in acuto et graui. Rñdetur idem q̄ scz cōsonat. qz acutū et graue in harmonia hūt ratōnem hoc est pportionem numeri in nūero notaz et neumatū. sic q̄ patz q̄ q̄stio qd̄ r p̄ qd̄ redēt in idem sbctō. q̄uis ratio differat. Et qz cū q̄rit p̄ qd̄ q̄rit qd̄ sit m̄. vt dicitū ē seq̄t q̄ cū q̄ratur qd̄ etiā q̄rit mediū. quare manifestū est illas duas q̄stiones p̄tinere ad mediū. **C**ōsequēnt̄ pbs idem ostendit de q̄stione quia est scz q̄ p̄tinet ad mediū. sicut an̄ dicitū est cōsonātia est pportio numeralis acuti et grauis. r h̄ cum q̄ratur vtz acutum r graue cōsonent q̄ratur vtz sit aliq̄ ratio nūericalis grauis et acuti. r hoc est mediū. r q̄ scim⁹ quia est mediū id est quia est illa ratio. querim⁹ qd̄ sit mediū et quid sit illa ratio. r h̄ est q̄rere qd̄ et ppter qd̄. r sic manifestū est q̄ omnis q̄stio est questio mediū.

Q aut sit mediū questio ostenditur. **N**ūcūq̄ mediū sensibile est. Querim⁹ em̄ non sentientes. vt defectū si est aut nō. **S**i vero essem⁹ supra lunam non vtz q̄rerem⁹. neq̄ sit nec ppter quid. sed siml̄ manifestū esset vtrūq̄. **E**t eo em̄ q̄ sentim⁹. vlt̄ factū est nobis scire. Sensus quidez est qd̄ nunc obicitur et manifestum est quod nunc deficit.

Hic pbs ostendit p̄ signum sensibile q̄ omnis questio est questio mediū. r omnes ad vñū questūz reducitur volens q̄ ea in q̄bus mediū est sensibile manifeste ostendunt q̄ omnis q̄stio ē questio mediū. Quia illius ē questio quo habito cessat om̄is inq̄sitiō. s̄ habito medio cessat om̄is q̄stio. s̄ om̄is q̄stio est questio mediū. **M**ior probat qz tūc q̄rim⁹ in sensibilib⁹ fm̄ aliquā dicituram questionū qm̄ mediū nō sentim⁹. sicut q̄rim⁹ si ē defect⁹ lune vel nō. vel si deficit luna. qz nō sentim⁹ mediū quod est causa faciēs lunā deficere. Sed si essem⁹ supra lunā tunc de om̄ib⁹ certificati. non q̄reremus de medio neq̄ tūc q̄rerem⁹ per q̄stionem. An est siue si est defect⁹. qz oculi hoc viderem⁹. neq̄ q̄rerem⁹. ppter qd̄ est defect⁹ lune. q̄a visu pateret terrā int̄positā esse soli et lune. s̄ sil̄ vtrūq̄z horū esset manifestū p̄ sensum. Sed possit aliq̄s dicere q̄ sensus est singulariū. ea aut̄ q̄ q̄runt siue vlt̄a sicut r ea que sciunt. s̄ videt q̄ nō possit nobis ino defere p̄ sensū illud de quo est q̄stio. Ad quod rñdit pbs ex eo em̄ id est post hoc q̄ accipim⁹ p̄ sensum r q̄ luna deficit r q̄ terra

interponit̄ sit nobis vlt̄ per abstractōem ab hoc p̄ticulari cui⁹ est vna ratō in om̄ib⁹. r qz hoc vlt̄ factū ē nobis scire p̄ causam. Sensus em̄ solum accipit q̄ nūc deficit in p̄ticulari. r ex hoc accipit vlt̄ causa q̄ est vlt̄ s̄tute fm̄ motū regularē celiz soliz lune in ordine ad diametrum in qua terra interponitur.

Sicut ergo dixim⁹ q̄ quid est scire idem est r ppter qd̄ est. Hoc aut̄ est simplr̄ nō eorum que insunt aliq̄d est. aut q̄ insunt. vt qm̄ duo recti s̄. aut qm̄ maior aut min⁹ est. **Q**uidem igitur omnia que queruntur mediū questio sunt manifestum est.

Hic pbs epilogat dōns. sicut in p̄ori pte istius capli dicitū est q̄stio qd̄ scire idem est ei q̄ est. ppter qd̄. Quia quid est scire est eoz q̄ sunt simplr̄ fm̄ q̄ditates essentie sue. r nō est aliq̄d de nūero eoz q̄ insunt sicut hec passio interēs est triāgulo q̄ sui āguli p̄ eq̄pollētiaz eq̄litas sunt duo recti. aut qm̄ idem triāgulo fm̄ valorem trium anguloz aut mai⁹ aut min⁹ est illo cui cōpat̄. q̄ aut omnia que queruntur de medijs siue de medio sunt questio nes manifestum est ex dictis.

Circa textum expōsitū mouet̄ questio. **V**tz q̄ttuor q̄stiones scibiles nūero vte scibilib⁹ equales sint in modo it̄rogandī a dialecticis differentes.

Et arguit pmo cōtra suppositū q̄ nō sint tñ q̄ttuor questiones vere scibiles. pbat qz infinite sunt q̄stiones ergo nō tñ q̄ttuor. **N**is pbat qz q̄stio est dubitabilis ppositio. s̄ s̄ infinite. ppones dubitabiles. igit̄. **M**ior probat qz de homie p̄ q̄ri an sit azin⁹ leo tos niger albus vel studiosus r sic de alijs. Sc̄o sic. Est aliqua q̄stio qd̄ nois. r illa nō enumerat̄ int̄ istas. igit̄ nō sunt quattuor. **T**ertio est aliq̄ q̄stio de mō ib̄sionis. illa nō ponit̄ hic. s̄ s̄ pl̄es. **Q**uarto est aliq̄ q̄stio an est. quis est r q̄le. r ille nō ponitur hic. ergo s̄ pl̄es. **Q**ui to sicut q̄rim⁹ de esse rei ita q̄rim⁹ de posse rei. s̄ s̄ pl̄es.

Sexto est tñ vñū vere scibile scz p̄clusio. s̄ est tatum vna q̄stio vere scibilis. **C**ōsequētia est manifesta qz q̄stiones sunt eq̄les nūero his q̄ vere scim⁹. **S**eptimo de finitō sbiecti debet p̄supponi in sc̄ia. igit̄ nō est aliq̄ q̄stio quid nois. **O**ctauo q̄stio vñū q̄rit et vñū supponit̄. s̄ questio si ē nihil p̄supponit̄ cuz sit an̄ om̄es et ab oibus p̄supposita. igitur nō ē q̄stio. **M**aior patz qz his que ad questionē req̄runtur. **N**ono quia est et qd̄ est sunt p̄cognitiones. s̄ nō sunt q̄stiones. **C**ōsequētia pbat q̄a q̄stio est dubitabilis p̄p̄r nō p̄cognitio. **D**ecimo arguit̄ p̄tra q̄stū q̄ nō dicit̄ qz ois q̄stio siue sit dialectica siue remōstratia ē dubitabilis p̄p̄. igit̄. **P**ro dita te questū r suppositū est sententia p̄bz albertiz ponitur iste discursus cum enthymemate.

Maior Questio q̄ ē p̄ncipiū motū ad si falsiqz iuditiū qd̄ i maria frīgētī est p̄abile sic i necaria p̄e scibile ē p̄ dñas p̄rias iudicabilis distinguendum. **M**ior. **Q**uadruplex ē p̄e scibile qd̄ ē p̄ dem̄ratōz itelligibile

Primus Tractatus

Conclo Igitur sūt quattuor in demon/stratiuis questioēs. que numero bis que ve/re scimus sunt equales

Maioz pz qz est interrogatio stimulan̄ ad iudicā/dum. cū sit motus inquisitiu⁹ rōnis seu cause vel notifi/cationis et⁹ de q̄ querit. Cū fm̄ Lincomienf dicit mo/tus qui est sup rem̄ questam; partim notam. r̄ partim ignotam. Vel fm̄ alios est interrogatio alicui⁹ p̄pōnis; determinabilis p̄ dem̄strationē. vel que p̄t elici ex dem̄stra/tione. Et ad ipam tria redunt. Primuz est q̄ illud de quo queritur sit dubitabile q̄ntū est de se. Scdm̄ est q̄ aliqd̄ p̄supponat. Terz⁹ q̄ h̄eat mediū p̄ qd̄ possit remō/strari. Q̄ aut̄ iudiciū illd̄ veri vel falsi in alia r̄ alia mā sit aliud r̄ aliud pz qz verū et falsū (vt in cōmentarijs su per p̄nta dcm̄ est) sūt accessā intellect⁹ cōponētis r̄ diui/dentis. q̄ iudiciū veri et falsi variatur fm̄ variationem p̄pōnis et diuisionis ex diuersis cōponibilib⁹ facte. Et ita aliud est iudiciū in mā p̄tingēt. ad vtrāqz p̄tem p̄dictio/nis disputabili. r̄ in mā n̄cāria incōmutabili r̄ vnifor/miter affirmabili r̄ negabili. Primū est p̄babile qd̄ ē oi bus vel plūb⁹ opinabile vt d̄ p̄ topic⁹. Scdm̄ ē scibile qz scia est habit⁹ firm⁹ de n̄citate rei scibilis. Et accipi tur h̄ scibile p̄ oi n̄cario cognoscibili. Stricte vō tunc vere scibile est solū in dem̄stratiua p̄done. Q̄ at tale iu/diciū est distinguendū p̄ d̄ias iudicabiles pz qz mediū distinguuntur p̄ d̄ias finis p̄p̄ij. Sz questio est ipius iu/dicabilis; tanqz finim̄ vel finis in q̄ quiescit mot⁹ inq̄/ sitius. iḡ habe⁹ intentū. Ad inoz. p̄p̄o p̄bat qz est du/plex. b̄ale r̄ duplex. accitale. Prop̄ qd̄ b̄ale est idem q̄ qd̄ qd̄ b̄ale est idem q̄ qd̄ est. Prop̄ qd̄ accitale d̄i simplr. p̄t qd̄ qd̄ hoc h̄z vere cām p̄ quaz dem̄strari p̄t b̄a. aut caret sue dem̄strationis causa. vt dicit in b̄. q̄ accitale d̄i etiā qz simplr. Ex illo sc̄tur p̄clo q̄ q̄ntu oris q̄ones vere scibiles. Qd̄ ostenditur etiā p̄ sufficiētias q̄s ponit p̄ba. Prima est. Dis questio aut ponit in nu/merū. aut non. Si. t̄c nō p̄t esse nisi duplex. sz q̄rēs. esse rei simplr. vel et⁹ q̄ditatē. eo q̄ tam esse q̄ q̄ditas se eadē ei cui p̄cipiantur. Si vō ponit in numerū. h̄ ē du/plr. qz vel q̄rit esse additū absolute. r̄ sic est qd̄ qz est. aut tū nota causalit̄. tūc ē. p̄t qd̄. Exēpla hoz ponū⁹ i text⁹. Alia etiā rō sufficiētis numeri ē. qz ois qd̄ est inuestiga/tio mediū. eo q̄ ipa iuxta p̄dicta est mot⁹ dubitatu⁹. cir ca p̄ncipiū sciendi. Aut q̄ q̄rit si est mediū. aut q̄le ē me/diū. Prima ē duplex. qz vel q̄rit si est mediū ipi⁹. eē sim/plr. aut ipi⁹. eē in p̄te. q̄rū p̄ma d̄i qd̄ si est. scda qd̄ qd̄ ē. Sitr̄ scda mod⁹ q̄rēdi ē duplex. qz vel q̄rit cām ipius eē simplr. r̄ tūc est qd̄ qd̄ est. aut ipi⁹. esse in p̄te. r̄ sic est qd̄ p̄t qd̄. Et b̄i d̄i querere cām. qz medium est cā respectu vere scientie.

Maioz entymematis. Iudiciū intelligi bilis p̄tingentis est ambiguū. intelligibilis aut̄ necessarij verū et certū. Coñs. Er/go questio dialectica est in forma interrogā diuisiua. sed questio vere scibilis simplr categorica. hincinde fm̄ differentes scibilis et opinabilis p̄prietates diuersimode distin/guibilis.

Maioz. p̄ba. qd̄ est q̄ ad ambas p̄tes p̄dictionis qd̄ inc̄minatū. qz opinio est inc̄re. habit⁹. Sz necessarij r̄ alie se h̄ie nō potentis iudiciū est fixū r̄ determinatum. Coñs sc̄tur ex ante. f. qz qd̄ opinabil. siue dialectica. q̄ d̄i. p̄blema. ē in nō p̄ponēdi diuisiua. eo qz teste Pec⁹ hispano vera diuisiua. nō h̄z ambas suas p̄tes in ve/ritate p̄sonas. h̄ vnā verā r̄ alterā falsā. sicue req̄rit. p̄p̄i etas diuisiue p̄tatis. Et hoc mō forma. qd̄ dialectica p̄ hoc interrogatū vt. dicēdo. Vtr̄ m̄d̄ sit et̄n. vel non. Cū. p̄blema seu qd̄ opinabil. est interrogatio. nō qd̄ sim/plic̄ p̄sentus. h̄ rōnis syllogistice ad alterā p̄tē p̄dicōis. Hinc dicit p̄. qz qd̄ est. r̄ q̄t modis d̄i. nō se dialectice. Sz qd̄ vere scibilis. illa est simplr categorica. vt si. est. qz est. r̄. p̄t qd̄ est. h̄e q̄ones distinguunt fm̄ diuersitates scibil. r̄ opinabil. vt. s. p̄tūt. Sz. h̄ ar. Propositio di/alectica est interrogatio. p̄babil. r̄ tam nō est diuisiua. Solo fm̄ exigentiā sue opinabil. veritat. est diuisiua. h̄z in forma. p̄pōnis accepta ad boiem nota. vel p̄ sylm̄ alique dialecticū iā declarata. aut aliq̄ nō iam notifica ta (cur. simplr. p̄sentus q̄ritur a r̄ite. ad finez facilioris p̄gressus. ad p̄ncipale. p̄positū ostendū) debeat. p̄poni i forma simplic̄ categorica.

Ad obiectū i oppos. Ad p̄mū

est ddm̄. h̄z infinite sint q̄ones dubitabiles fm̄ n̄berū. nō tū fm̄ s̄m̄. Ad. est ddm̄ qz qd̄ nois fm̄. Z dem̄stratū in oi dem̄stratione. disputatōe p̄supponi. r̄ q̄ de eo non forma. aliq̄ qd̄ scibil. Ad. est ddm̄ qz de eo qd̄ cer/tū est. nō est formanda qd̄. h̄ certū est oibus. ex his q̄ in supiorib⁹ d̄ca se. qz in dem̄stratiuis nō est mod⁹ inherēdi nisi n̄cariuz. p̄ se. iō de h̄ nō oportuit ponere q̄onem. Ad. q̄ntū r̄idet. Albt. qz vbi n̄ra trāslatio h̄z si est. trāsla. arabica h̄z an est. r̄ sic nō distinguunt ille q̄ones. Aliēdo q̄ones. nō se p̄p̄ie eoz. q̄ vere sciunt. h̄ p̄ri. q̄rit de acci talib⁹ bitudinib⁹. et multe taliū sūt q̄ones rhetorice. Ad. q̄ntuz est ddm̄ qz q̄ones scibiles sūt de his. q̄ sūt incorruptibilia r̄ et̄na. qz illa vere sciunt. mō in p̄p̄tuis nō d̄nt esse. posse. vt dicit p̄ba in 3. p̄hy. qz in ip̄tis nō est p̄n. h̄ solū act⁹. Alij dicit qz de possenō q̄rit. inacti me de posse distante ab actu. q̄le posse est in reb⁹. p̄tingen tib⁹. alie se h̄ie potentib⁹. q̄le nō ē scibile. De posse at nō distate ab actu. idē iudiciū ē qd̄ de actu. Ad. se. ē d̄d̄z h̄z sit vnū solū scibile p̄p̄inquū. f. p̄clo (q̄ est illud qd̄ vere scitur. et cur. scia p̄ dem̄strationē adq̄r) se tū pla scibilia remota. sz. b̄iectū r̄ passio. r̄ fm̄ qz de subiecto duo p̄tē sciri. r̄ s̄tr de passione. sic sūt q̄ntuz q̄ones vere scibiles. Vel scda ddm̄ qz nihil scitur q̄rto mō nisi p̄clo. r̄ q̄ q̄ d̄i qz questioes sunt equales vere scibilibus. non capitur ibi scibile prout correspondet ipsi scire prius definito. h̄ prout respondet ipsi scire generaliter accepto. Vel di/cenduz est tertio. qz aliquid potest esse scibile dupliciter. Vno modo quia scitur per dem̄strationem. Alio mo/do actiue. quia est re illo quod facit scire. Primo modo solum conclusionis est questio scibilis. sed scda modo. premissarum potest esse questio. Ad septimū est dicen dum qz definitio subiecti debet p̄supponi antequā a/ctualiter fiat dem̄stratio. tamen ante dem̄stratio/nem potest queri de subiecto. Ad octauum est dicen dum. licet questio si est nullam questionem hic positam p̄supponat. p̄supponis tamen questionem quid

Secūdi libri posterior

noīs que ab omīb' alijs q̄stionib' ⁊ ab omībus sciētijs
presupponit ⁊ sufficit Ad nonū dcm̄ est sup̄ in epor/
dio p̄mi libri Ad decimū est dcm̄ lēz cōueniāt in illa
gīali rōne dicit tū in mō sp̄ali qz vna q̄stio est simpliciter
categorica ⁊ alia hypotetica ⁊ disunctiua

Circa tertium expositū sūt dubia.

Prīmū est pro maiori declaratiōe eoz q̄ in questio
ne terminata sūt in textu dcm̄ An q̄stiones sunt eq̄les
nūero hīs q̄ vere scim' ⁊ vere scilib' Solutio q̄stio
fit multipl' vno in terminis cōmūib' ⁊ sic ē questio ten/
tatiua. Secūdo in pbabilib' cū apparētia et intētiōe fal/
lendi ⁊ sic est sophistica. Tertio in terminis pbabilibus
cū intētiōe pbādi absqz circūstantijs ⁊ sic est questio
dialectica Quarto in terminis pbabilib' cū circūstan/
tijijs ⁊ sic est questio rhetorica que multipl' ē fm diuer/
sitate circūstantiāz. Scz quis quid q̄bus auxilijs cur q̄tio
quādo Quīto est questio que fit in terminis sp̄alib' ⁊ sic
est questio demonstratiua ⁊ loquēdo de talib' questionibus
dicim' qz q̄stiones sūt eq̄les nūero hīs que vere scimus
Et ratio est qz quecūqz sūt eadem fm substantiā sūt eadez
nūero questionez vere scibilia sūt h̄mōi-igit' Minor
probat qz illud qd p̄mū est questio postea per demonstrati/
onem p̄t fieri scibile. Etia' vere scibilia p̄sūqz sciuntur
per demonstratiōem sūt ignota ⁊ ergo oportet ea interroga/
re vt notificetur hoc aut fit istis q̄stionibus igit' ⁊ Et
sic q̄stiones multiplicātur fm nūerum vere scibilium nō
quidem fm distinctōem materialem scibilium qz sic vt vno
scibili possunt formari multe q̄stiones sed fm distinctō
nem formalem scibilium ⁊ qd alpborabius qz multipli/
cant fm formā factoz quecūqz em̄ vere scim' nō sūt so/
phistica vel p̄ accūs scita vel etiā opinabile scita sicut
topica sed sunt scita vel per demonstratiōem vt cōplexa
sue cōclusio vel per ea que sunt in demonstratiōe sicut per
medium qd est definitio vnde quia est scit' ex p̄clusiōne
demonstratiōis Scia p̄pter quid vero habet per mediū
demonstratiōis potissime fm qz actu mediat inter extre/
ma Scia aut quid est habet per definitiōem nō in q̄stū
mediat sed in q̄stū est definitio ⁊ scia si est relinquitur ex
ista ⁊ ideo nō dicit alpborabius qz questio an est sine si
est p̄pone categorica terminari nō p̄t eo qz nō supponit
vel scit' sicut p̄ponis ad qd p̄dicatū referat immediata
p̄poner ideo cōdicio naliē ēminat questio an est si enim
scit' qd est etiā relinq̄t qz scia si ē hoc igit' mō questio
nes eoz que demonstrat' hoc ē p̄ demonstratiōem ⁊ p̄n/
cipia demonstratiōis sunt eq̄les nūero specie et forma
his que vere scim' hoc est p̄ demonstratiōem accipim'
vel ea que sunt in demonstratiōe

Secūdum dubium est.

Que q̄stio dicitur ponere in nūeruz et que nō So/
lutio. Alibi sicut dicit' est illa dicit' ponere in nūerum
que q̄rit de s̄biecto in ordine ad p̄dicatū positiū in p̄pone
re est tertio adiacēte tale aut p̄dicatū vel est differentia
substantialis vel accidental' respectu s̄biecti illud autē qd
facit differre est causa n̄ieri qz om̄is nūerus ex distincti/
ōne causat' ⁊ sic q̄stio qz et p̄pter qd dicit' ponere in nūe/
rum ⁊ nō q̄stio si est et qz est. Et ille sūt q̄ q̄rit de vris sci/
bilib' cōplexis. Duplicitā em̄ sunt vere scibilia scz p̄plexa
et in cōplexa. Cōplexū vere scibile est duplex scz inheren/
tia p̄dicati in s̄biecto ⁊ causa inherētie ⁊ illa duo q̄runt

questio quia ⁊ p̄pter quid. Quia questio quia est q̄rit de
inherētia vni in alio vt vtz hoc insit illi l' nō. Questio
aut' p̄pter quid q̄rit cām inherētie p̄pter quā scz insit illi
vt q̄rere p̄pter quid luna reficit nō est aliud q̄rere qz cām
p̄pter quā defectus inest lune. Scibilia in cōplexa sūt duo
scz esse rei absolutū ⁊ quiditas rei ⁊ illis duob' cōrindē
si est ⁊ quid est. Terminatur at vt dcm̄ fuit iste q̄stioes
diuersimode p̄ demonstratiōem qz q̄stio quia est ēmiatur
p̄ demonstratiōem q̄ p̄dicatū p̄clusiōis ostēdit inest s̄bi/
cto quia ipsa q̄stio quia ē q̄rit de inherētia p̄dicati ad s̄/
iectū. Scz questio p̄pter quid ēmiatur q̄i demonstratiōe
p̄dicatū ostēdit inest s̄biecto p̄ cām p̄pter quid q̄ est me/
diū demonstratiōis ⁊ sic iste due dicit' r' immediate ēminā/
tur p̄ demonstratiōem. Scz q̄stio quid est ēminat p̄ defini/
tiōem q̄ ponitur in demonstratiōe ⁊ sic solū indirecte ē
cūctiue ēminat' ex quo p̄ aliquid ingrediēs demonstratiō
nē in q̄stum resoluit cām in q̄stione p̄pter quid.

Tertium dubium est.

Quō q̄stio si est q̄rit' ē p̄ demonstrari. Quō q̄stio si est
in reb' p̄positis correctā ⁊ trāslūpta in q̄stione p̄pter quid est
demonstrabil' p̄ definitiōem idicāte quid rei q̄ ē p̄pria causa
iō' h' ē sic p̄pter quid ipi' quia ē ⁊ p̄ materia' formam q̄
sūt it'rica elemēta tal' rei vt de septio metaphysice. Ex
vt si q̄rat' p̄pter quid tom' est h̄ q̄stio sic terminatur la/
pides ligna ⁊ eoz p̄pago sūt tom' est. h̄c ei sūt p̄prie et
ēnales cē tom'. Sicut si q̄rat' in natura p̄pter quid hō est
sic terminatur corp' organicū ⁊ aia rōnalis sūt h̄c p̄sti/
tūt naturā hominis ergo hō est ⁊ sic aial rōnale l' hu/
manitas q̄ est forma tocus ⁊ natura tocus hominis ē
ergo homo est sed forma ad ratiōem p̄ncipiū p̄gnosendi
transsumpta est definitio igitur q̄stio si est vere demonstrati/
tur p̄ definitiōem q̄ditatiua ipsius esse qd q̄ritur vt ita ex
ēmplicatū est vbi aīns fm naturā ⁊ cālitatem not' est
et p̄us cōclusiōne licet forte nobis ignotius. Sicut di/
cit p̄ba qz idem est quid ⁊ p̄pter quid qd vtz est tā respe/
ctu quia est q̄ respectu si est demonstrabilis. Dicitur no/
tanter (demonstrabilis) qz nō de si est definibile est qua/
re nec scibile illo modo sicut est si ē de substantia in gene/
re generalissimo qd caret medio definitiōis p̄pter equo/
cātiōem ipsius entis. Etiam necesse illoz p̄ncipiōz qd ē
tatiōz ipsū si est rei p̄p̄te demonstratiū vt si q̄rat'ur
p̄pter quid animal rōnale ē ⁊ te s̄lib' vt de humanitate
corper oia fm qz p̄ncipia ēnalia hōis q̄stio non potest
determinari p̄ causam intrinsecā ex quo cause non est cau/
sa in eodem genere causalitatis ⁊ h̄c sole sunt cause effici/
di potest tū demonstrari p̄ causam extrinsecā scz efficiē/
tem vel finalem vt si te hīs q̄ritur fieri aut intentio fieri
di qz efficiens est p̄ncipium vnde motus ⁊ fieri ⁊ finis ē
p̄ncipium cuius causa fieri aliquid intenditur vnde si q̄/
ratur p̄pter quid tomus fit aut p̄pter quid sunt p̄ncipia
tomus in fieri ⁊ moueri ad esse tomus. terminat' que/
stio sic tomificans est ergo tomus est in fieri. Et si q̄ra/
tur p̄pter quid tomus intenditur vt fiat respōdetur qz si
nis intentionis defendēdi a caumatibus ⁊ vmbibus ē
ergo tomus est non em̄ potest aliter causa p̄ncipiare cō/
gnitiōem ⁊ rei sciam qz p̄ncipiat esse.

Quartum dubium est.

An q̄stio si est q̄rit' esse existentie Solutio ē duplex

illa questio est de
causa n̄ieri qz om̄is nūerus
ex distinctiōne causat'
⁊ sic q̄stio qz et p̄pter qd
dicit' ponere in nūerum
⁊ nō q̄stio si est et qz est.

Primus Tractatus

esse existens: scilicet originale radicale siue seminali: et esse
existens actuali: et ratio in natura quod est in proposito ex a/
ctu particulari agentis. Primum non predicat proprie in enu/
tiatione de simplici inherencia: sed de inherencia modifi/
cata: et hoc in istis generabilibus: ubi actus et esse non per/
fecte apprehendit potest posse: quomodo in perpetuis non distat
posse ab esse. Sicut si dicat: Rosam possibile est existere: e/
pluriaz possibile est esse. Et questio si est de tali esse for/
mata: determinat per casum maiorem: ut ligna et lapides sunt. Et
possibile est domus esse: et quatuor elementa sunt: quod mixta
sunt esse. Aut radij: proprie: ficus: rose: vel alteri platea est:
quod ficus vel rosa potest esse. Secundum vero esse determinat proprie per
formam dante esse: et spiritum in natura: et arte: eo quod forma
est actus et omnis participat actualitatis causa: sicut materia causa
possibilitatis. Et sic intelligenda ista de esse: factus per info/
mationem de qua querit questio an est: et quod nonificat per il/
la principia per que est: scilicet essentialia definitiva: quod principia
cum sint de essentiali intellectu: carent ratione medij dis/
cursum: sed quod modus medij enim non est de primario intelle/
ctu: et cloniam illate phate et terminat. Cuius signum est quod
medij non potest ingredi per clonem. Sic enim esse accipit ut
actus essentialis quiditatis secundum actum: sed ut est existens et
quod per an est: accipit ut est actus existens secundum actum vel a/
ptitudinem ut declaratum est

Quintum dubium est. Quotplex
est demeratio. Solo duplex. Una est scientifica: cuius
essentialis finis est scire terminum. Alia est sapientialis: cuius fi/
nis est sapere. Prima diuiditur iuxta singulas diuersas mo/
dos sciendi. Secunda diuiditur iuxta media sciendi. Dicitur
enim philosophus per metaphysicam quod sapientia est docere per altissimas
causas: et omnia primas: quod sunt primus efficiens: summa forma: et
ultimus finis: quod identificantur in prima causa: quod iste cause ascen/
ditur in sursum ut dicitur per metaphysicam: et superius omnis est prima causa
in qua omnes virtutes actiue conueniunt. Igitur medij ad demon/
strandum esse simpliciter: erit creator: consideratus secundum bonitatem
triplicis causalitatis: siue secundum rationem forme et finis totius: vni/
uersitatis entium: secundum quod ex ordine sue sapientie illud esse vni/
uersi: secundum quod per analogiam appropiat et adequat. Quasi
sic argueret. Prima causa est omnis formale principium: igitur
indistinctum omnibus suis bonitatem conuenit: sed non secundum diuinitas
suas: quas habet in se ipsa: igitur habet diuinitas quas ex copia
sue bonitatis: et ordinis sue sapientie voluntatis alijs imper/
tur: sed modo possibilitates vniuersi: quod idonee decen/
ter replet: et idem modo cunctis esse: proprius ministrat. Aliud vero
sic. Posita causa in actu: ponitur necessario effectus: sed prima
causa secundum rationem finis pure bonitatis accepta: est actualis causa
vniuersi: et entium totius ordinis vniuersi: igitur ea posita:
per rationem necessitatem: ponitur vniuersa constituentia ordinis
entium creatorum. Sed prima causa hoc modo est: quod deus est cau/
sa: continue existens in actu causandi: quod secundum rationem cause ac/
cipit: igitur ordo vniuersitatis: entium est: et per rationem entia habet
ordine participant. Sed hoc modo est res in virtute sua essen/
tiali principiorum suorum secundum rationem forme finis acceptorum: igitur
res sunt in potestate suorum principiorum. Ubi patet quod esse entium sim/
pliciter quod habet principia reus illo modo declarat. Sed esse prin/
cipiatorum et reus compositarum demeratur: sicut in dubio per/
cedenti dicitur est. Quodlibet tamen esse inmutabilem ordinem habet
ad suam causam elementarem: a qua causatur et principiat: et ideo de
qualibet ipsarum potest formari quod an est. Sed de esse indiui/
duorum sensibilium per sensum notificationibus: non est demeratio

nec etiam scia: nisi resoluantur ad causas viles et necessarias: re/
spectu quarum non habent esse sensibilium indiuiduum: quod ha/
bent a particulari agente in determinata materia et si/
gnata: siue subiecta agenti particulari. Ex his patet quid
querit per rationem an est: quod querit esse factus per creatio/
nem secundum quod habet esse fluentis principij: et stat in virtute esse lu/
xua suorum principiorum et causarum vltimum extrinsecarum: et non
formas de esse factus per informationem ut modum: sicut est of/
tensum est. Istud etiam intelligitur secundum quod quod an est: quod certam et
principium essendi: cognoscendi: per quod: secundum quod tractatum sumus
in per quod: quod si ipsum an est: quod certificationem per prin/
cipia cognoscendi tamen illud quod querit sub forma sue inter/
rogationis: sed secundum quod an est: tunc terminat demeratio
quia est: in his que non cadit sub sensu. Que autem cadit
sub sensu: per simplicem apprehensionem sensus cognoscunt:
non indigentia demeratio ne ad intellectum: et per quod est vni/
uersi modus demerandi esse de singulis. Forse dicitur
Si est: non est demerabile categorice: sed tamen hypothetice: quod
scat syncategoremata per ditionale. Ad hoc dicitur est: quod si est:
accipitur duplex. Uno modo ditionale: ut si Si venis
ad me: dabo tibi equum: et sic est nota questio ostensio
nis hypothetice in predicta ratione: et per rationem questio si est: con/
ditionaliter: hypothetice terminat. Alio modo si est: est sim/
plex absoluta nota dubitandi: equiualens huic syncate/
goremata an est: et tunc formaliter non querit nisi esse
simpliciter sicut quia: querit esse secundum quod accidens: et id
terminari potest categorice sicut questio quia est: demer/
stratione sapientiali saltem: quod quis dicat Albus per Al/
phorabium quod non potest categorice demonstrari. Et hec vide/
tur esse sententia philosophi in textu: cum permutatum sumat quod
est per si est: dicens quid est: presupponere quia est: quod
non potest intelligi de quia coincidente in questio cum: per
per quod inest. Unde prima causa sub ratione finis vniuersi
si: potest categorice presupponi ipsi sapientiali demon/
stranti: quia accipit eam sub ratione cause: et habet cate/
goricam necessarium influxum sic ad sequens: licet in se
assumptum: sit etiam quedam hypothetis. Sed dice/
res ipsum sic accipere sub ratione cause: est simpliciter
hypothetis siue suppositio. Solutio. Hoc non est inco/
ueniens: dummodo ex ipsa categorice: procedatur: quoniam
philosophus vocat dignitates ex quibus procedit demonstra/
tu suppositiones: nec posset in tota vniuersitate entium ha/
bitudo aliqua cuiuscumque propositionis simpliciter et om/
nimode absolute necessaria inueniri. Est enim vniuersi pri/
mum simplex omnimode necesse esse: cuius conditiones
re necessitas: propositionum necessariorum resoluitur ad or/
dinabilitatem rerum: que est ex sapientia ordinantis:
que libere et non necessario omnia sic ordinat. Ex quo
patet quod necessitas principij in hac demonstratione est
quodammodo prima: et necessitatum aliorum princi/
piorum quodammodo origo: quare non debet sibi plus
alijs attribui hypothetica contingentia

Sextum dubium est. An ques
tio quia est: solum querit de inherencia passionis in subie/
cto Solo Non: sed querit de inherencia vel inexisten/
tia predicati in subiecto: que inherencia terminatur in
potestate demeratiois. Ratio habet est: quod non solum demeratio passio/
de subiecto: sed etiam definitio malis de definito per formaliter
et manifestum est quod ibi potest formari quod quia est.

Septimū dubium est

Atq; p̄dicte q̄tuor q̄stiones q̄stuntur de subiecto et passi-
one. Solutio passio p̄t dupliciter p̄siderari. Uno mō
vt est essentia q̄dā sic nihil p̄hibet de ea q̄ri p̄ an ēz q̄d ē
Secūdo modo p̄t q̄ri de ea vt est hoc in hoc sic q̄ritur de ea
p̄ quia estz p̄pter quid est. vt est tñ q̄ ille q̄stiones qz est
et p̄pter quid tñ ferūt ad passiones et nō ad subiectuz
qz hoc vt h̄mōi nō inbet alteri. q̄stiones vero an est et
quid est aliquo ad subiectū et passionem retorquentur.

Octauū dubium est.

An q̄stio an estz quia est dicitur in hoc q̄ q̄stio an est q̄
rit esse simplr. et q̄stio quia est q̄rit eē bur in hoc. Et vi-
detur q̄ nō qz nō p̄ dicit q̄ albedo et albedo in h̄ subiecto
et illa non dicit dicit formalis h̄ tñ materiali. Nec etiam
fm nūez differre vident. qz esse simplr fm totū non p̄t
in numez cū esse i pte sicut totū cū pte non ponit in nūe/
rū qz ps a toto non differ fm speciem vel nūez. So-
lucio aliter se h̄z questū ad q̄stionē q̄ passio vel accidēs
ad suū qz questū dat sp̄m q̄stioni. h̄ subiectū nō dat sp̄m
accidētī ideo nō est simile. Questio em̄ est motus q̄rentis et
est actus aie. Om̄is aut̄ actus aie specificat ab obiecto
circa q̄d est. Ad aliud obiectuz dicendū q̄uis totū vt
totū p̄sistens in om̄ib; p̄tibus suis et ps vt ps totū non
ponat in numez tñ id q̄d est totū id q̄d est ps ponit in
numez vt de eis possunt esse diuerse q̄stiones.

Nonum dubium est

Atq; de passione q̄rat. ut quidz p̄t quid. Et videt
q̄ nō qz altera illaz supflueret q̄d sic tñ dicit p̄bs. So-
licet quidz p̄pter quid nō dicit subiecta et subiecto. dicit tñ
ratione q̄ ratio sufficit ad faciendū dīam q̄stionis a q̄sti-
one. Nam questio quid est q̄rit de natura quiditatē ip̄?
passionis fm se h̄ q̄stio p̄pter quid q̄rit de eadē passioe
in q̄tum p̄ causam est in subiecto.

Decimum dubium est.

Quare non p̄us terminat q̄stio q̄ diuidat. et de om̄ib; sit
in vno libro terminatur cū tñ p̄blema dialecticū p̄us de-
terminat et de quolibet sigillatim et in p̄culari libro termi-
natur. Solutio h̄z q̄tuor q̄stiones diuisim nūerātur
et ad eōe nomē nō reducūtur vt intelligat q̄ remōstratiua
scia p̄cedit ex p̄p̄ijs et nō cōib; et id nō refiuit q̄stio et po-
stea diuiditur sicut p̄blema refinitur in topicas et postea
diuiditur et quia eadem via em̄iatur quid et p̄pter quid
ideo i vni libri p̄tinuo tractatu de q̄stionib; tradit quia
omnes ad vnā reducūtur vt dicitur est in textu q̄uis de p̄-
blematis in diuersis libris topicas reterminatur.

Vndecimū dubium est.

Atq; q̄stio dicatur de istis q̄tuor: vniuoce equoce vt
analogice. Solutio analogice siue p̄ p̄us et posterior
et potest inter eas triplex attendi ordo fm q̄ possunt tri-
pliciter p̄siderari. Primo p̄t attendi ordo ex pte facilita-
tis r̄sionis et sic illa q̄stio est p̄ior ad quā r̄sio est faci-
lior et sic questio si estz quia est sunt p̄ores alijs qz ad e-
as facilius r̄ndetur p̄ ista r̄soria ita vt an homo est et v-
t homo est r̄sibilis ibi non potest aliter r̄nderi nisi per
ita et nō. Secūdo p̄siderant finalit̄ iste q̄stiones resp̄-
ctu scilicet finis qui est habere sciam l̄ scire p̄pter hoc cū

moventur q̄stiones vt res ignote sciuntur et isto mō illa
questio q̄ p̄p̄inquit est fini sciz scie est p̄mar sic p̄sequent
et fm istū ordinē q̄stio p̄t quid est p̄ma. et inde quia re-
inde quid et vltima est an est. Tertio p̄siderant forma-
liter q̄stiones fm p̄p̄ia eaz naturā p̄p̄ia aut̄ eaz na-
tura est q̄ sunt de re dubia sic q̄stio in formali intelle-
ctu suo icludit dubitationē et sic fm ordinē q̄stio si est eo
q̄ est magis dubia est p̄ia qz cū illa mouet ad huc nihil
de re scitur nisi forsitan q̄d nōis. vniū est q̄stio quid est q̄
non ē ita inuoluta dubitatione eo q̄ tūc de re aliq̄d scatur
sciz ip̄m si estz tūc scatur questio quia et vltimo est q̄stio
p̄pter quid. q̄ inter oēs q̄stiones minorē dubitationem
importat eo q̄ cū ip̄a p̄ponit p̄supponitur oēs alietres
Et dicitur intelligi istud in respectu ad totū scibile et ad omnia
q̄ de ipso p̄t sciri sic vna alias p̄supponit nō econtra-
et non dicitur intelligi respectu p̄p̄ij q̄stibilis qz manifestum est
q̄ in respectu ad causalitatem questio p̄pter quid tñ h̄z du-
bitatōez sic questio quid in respectu ad quiditatem et q̄stio
si ē in respectu ad eē et quia est in respectu ad inheretiam

Duodecimū dubium est.

Que q̄stio dicit esse simplex et q̄ p̄posita. So-
q̄stio simplex est cuius vltimuz questū r̄tentū est scire sim-
pliciter et sic q̄stio si estz quid est dicitur q̄stiones sim-
plices. Questio vero p̄posita est cuius vltimū q̄stium r̄-
tentū nō ē simplex h̄ p̄positū sic q̄stio quia ēz p̄t quid.

Tertūdecimū dubium est

Atq; diuersae q̄stiones h̄nt diuersa r̄soria. Et vi-
detur q̄ nō. Quia p̄ si estz quia est equiter r̄ndetur scilicet
ita vel nō et p̄ q̄stione quidz p̄pter quid etia eodē modo
r̄ndetur vt p̄bs dicit in textu ex^o vt si q̄rat quid est
lunā reficere r̄ndetur q̄ est terrā interponi soli et lūe.
Solutio sic formaliter q̄d patet p̄mo de si estz quia est
licet em̄ p̄ vtrūq; possit r̄nderi p̄ ita tñ hoc r̄sionū aliud
significat importat et alteri conceptus est signuz dum
r̄ndetur ad si estz q̄ cum r̄ndetur ad quia est et hoc est iō-
qz hoc resp̄sionuz dicit p̄t affirmatiua q̄stio verā q̄ fm q̄
questum diuersificatur fm hoc variatur signa et p̄cepto
notificati p̄ vocē ita ad q̄stiones quidz p̄pter quid etia
idem r̄ndetur materialit̄ et q̄ quidā dicit q̄ est duplex
q̄stio quid sciz quid cōplexi vt q̄n q̄ritur quid est lūe. Aliud
est quid in cōplexi vt quid est hominē esse r̄sibilē et quid ē
lunā reficere illo stāte dicit q̄ ad q̄stionē quid est p̄mo
mō dictam et p̄pter quid r̄ndetur eodem mō h̄ ad q̄stioez
secūdo modo acceptāz p̄pter quid videtur eodē modo re-
spondendū vt dicit q̄d est hominē esse r̄sibilē r̄ndet q̄ ē
ipsum eē aial aptū natū r̄dero et si q̄rat p̄pter quid eodē
modo r̄ndetur. Sed ista distinctio nō valet qz p̄bs vbi
cūq; loquitur de quid est dicit ipsum esse incōpletoz nō
em̄ q̄rit p̄bs in textu quid est lunā reficere vt ipsi suppo-
nunt h̄ q̄rit quiditatem passionis dicendo quid ē defectus
lunae vñ dicit p̄bs sic in textu (Amplē quid est defectus
p̄uatio lumis in luna a terra obiecta p̄pter quid reficit
luna p̄pter defectum lumis opposita terra) meli; igitur
dicendū est q̄ duplex est quid sciz subiecti et ad illud non
r̄ndetur sicut ad p̄pter quid nisi forsitan incōplete. Aliud
est quid passionis et hoc est triplex vel datur ex his q̄ sit
p̄p̄ij generis cū passione abscq; aliq̄ alio vel ex his q̄ sit
p̄p̄ij generis cū subiecto vel ex his q̄ sit p̄p̄ij generi cum

Primus Tractatus

principijs subiecti nunc dicendum est quod ad ultimum quid passionis et propter quid eodem modo responderetur materia liter. ut si queratur quid est risibile dicitur est animal rationale aptum ridere et si queratur propter quid homo est risibile eodem modo responderetur quod est animal rationale aptum natum ridere in illa tamen ratione est adhuc formalis diversitas quod ad questionem quid responderetur simpliciter absque alia nota causalitatis que tamen nota causalitatis reperitur in ratione ad questionem propter quid que quidem designatio causalitatis exprimitur per hanc coniunctionem et sic patet ipsi citando exempla quod est diversitas rationum.

Quartūdecimū dubiū est

Utrum ois questio est questio medij. Et videtur quod non. Quia motus non cessat in medio sed in fine. si questio est quidam motus ergo habito medio non cessat ois motus sed adhuc procedit usque ad scibile quod est finis motus. Secundo questiones fiunt de conclusionibus peribus eius ergo non omnis questio est questio medij. Tertio si omnis questio esset questio medij sequeretur quod solū una esset questio consequens est falsum et contra prius dicta. Ans. probatur quia sola questio propter quid querit medij. Solutio sic quod medij causa facta sunt idem ut dicitur peribus in textu sed in quibuslibet disputatione queritur causa ergo in qualibet queritur medij. Etiam habito medio omnis questio cessat ergo omnis questio querit medij. Ans. probatur per signum sensibile quia si aliquis tempore eclipsis esset super lunam non quereretur an luna esset vel ei? et factus nec etiam quereretur quid est defectus lune quod simul videretur inter se esse in sole et luna propter quam luna deficit quare etiam non propter quid. Ad obiecta in oppositum. Ad primum est dicendum quod medij distat ab extremis ut est si quod medij est tale quod ipso posito habet etiam finis sed tempore tunc in medio finem quod actu mediat ut extrema habet et sic tempore cognitione de scibili videlicet de ratione. Sed diceretur medij remonstratio est definitio sicut haberi definitio ante conclusionem. Sed habito medio sub ratione medij inquit scilicet mediat inter extrema cessat ois questio quod cognitio maiore et minore simul tempore cognoscitur conclusio. Vel dicitur est ad principalem obiectum quod questionem esse questionem medij per intelligi dupliciter. Uno modo quod sic ipse medij tanquam finalis et ultimus inquit sic scilicet quod habito medio cessaret motus rationis et inquisitionis et isto modo non ois questio est questio medij quia habito medio fit applicatio ipsius medij ad questionem quod non operaretur si medij esset ultimum questum et intentum. Alio modo potest intelligi quod omnis questio est questio medij tanquam aliquid quod est ordinabile in ultimum et principale questum et sic omnis questio est questio medij quia quicquid queritur de alio ratione dubitatur per quod medij illa conclusio conclusio est ergo ois questio ipsius medij tanquam principij rationis aut velud finis sue obiecti circa quod fit questio. In questione enim quia est et si est queritur terminus iste expliciter finem actum et medij implicite et finem aptitudinem. Sed contra est in questione quid propter quid que formatur explicite de causa seu medio et implicite seu potentie de obiecto in signum cuius de non entibus non potest formari questio scibilis quid est ut de tragelepto non potest queri quid est ex quo quid est impliciter presupponit si est modo trageleptus non est. Ad secundum est dicendum quod questiones potest esse re aliquo dupliciter. Uno modo tanquam de illo quod scitur per remonstratioem et hoc modo fiunt de conclusionibus peribus eius. Alio modo tanquam de eo scilicet medio per quod scitur et terminatur

aliquid et isto solum de medio est questio quod illud est per quod ois questio terminatur et sic aliter tendit in scibilia et in medij quia in scibilia tendit tanquam in finem et in medij tanquam in id per quod habet finem. Ad tertium est dicitur. Quod non ois questio querit medij quod est causa inherente uni? extremi in alio extremo quod non omnis questio est de pleto. et non est quilibet propter quid reducitur tamen iste questiones ad scinui? et si est quia est ex una et quid est et propter quid prius et altera sicut ad longum in textu declaratur fuit.

Quintūdecimū dubiū est

An si est procedit quid est quia est non obstante quod causa est effectus. Sic secundum nostram admirationem modus et inquisitionis tamen finem naturam est e contra ut arguit obiectio.

Sextūdecimū dubiū est.

An idem sint quid est propter quid. Solutio idem sunt finem istam tamen non finem medij virtutem eo quod virtus est finitio que est causa dicens quid respectu ipsius si est sed propter quod id respectu ipsius quia est ex quo accipi solet quod causa et medij idem sunt. Accipitur etiam quod passio remonstrat libere iocundum de definitioem dicitur quod libere propter quod passiois

Septimūdecimū dubiū est

Utrum iste questiones sunt tamen in remonstratioem non in principibus? Sic quod questio est motus queritur qui est ad scire in contingentibus aliter maxime in his que sunt contingencia ad virtutem non potest esse certa scire et ita circa principia non potest formari questio scientifica.

Quo autem quod quod est ostendit quod modus introducit. Et quod est definitio et quod dicemur opponentes primum de ipsis.

Istud est secundum capitulum huius tractatus in quo postquam terminavit quod ois questio est questio medij huius terminat quod medij innotescit. Et dividitur in duas partes. In prima parte ostendit quod ipse quod quod est propter quod habet ad remonstratioem. In secunda parte ostendit quod investigare quod quod est propter quod ibi (Quod ostenditur) Circa primum potest iterum. Secundo ex quo propter quod ibi (Principium autem) Quo ad primum de quia ois questio est questio medij et ipse medij est quod quid est ergo terminandum est quod quod quod est innotescit et sic quod modum ipse quod quod est manifestat ut scilicet per definitioem diuisioem et per remonstratioem quod est modus introducere ea que apparet de re quo ad quid est. Et quia definitio est ordinata quod quod est ostendit quid est definitio et que definitio in his igitur procedit primo opponendo secundo veritatem reterminando.

Principium autem futuro quod vere sit magis propter quod um rationibus habitus. Dubitabit ei aliquid utrum id sit et secundum id definitioem scire et demonstratioem aut impossibile.

Utrum propter quod exequitur propositum ordine predicto dicitur propter quod in futurum scilicet dicenda sunt ostendit sumere ab eo quod est convenientissimum huiusmodi id est principium rationum possit et aliquid dubitare ut trageleptus id est scire per definitioem per remonstratioem.

Definitio quod est quod quod est scire videtur. Quod quid est autem de vltimo predicatum est. Syllabi autem sunt alij quod privati. Alij autem non vltimi. Sic in secunda figura privati quod ois scilicet. In tertia autem non vltimi.

¶¶¶

Secundi libri posteriorum

Hic probat p q non oim quoz e demonstratio sit definitio... Et b quadrupl r siue qm r omib. Prima e. De qd p...

Postea neqz eoz q sut in pria figura oim est definitio. vt q ois triangul e qles duob rectibz. N at r e qm scire demonstratie est...

Hic p. pot scdaz r oez b qd dem e oit spetr i pria figura. d q neqz definitio pr ee oim eoz q pcludit p syllogismos affirmatiuos qd ptingit solli i pria figura...

Sufficit at fides r ex iduotione. nihil ei aliqn definites cognoscimus. neqz eoz q p se sunt. neqz q sunt fm accidens.

Hic p. pot etia r oez q tal e. Demonstratio est eoz q p se instl r ex bis q in pmo libro st dca. s null vnc p gno...

Amplius si definitio subne qda e pgnitio bmoi maifestu e q no st subne. Qm qd igit no e definitio ois e e dmratio maifestum est.

Hic p. pot quarta r oez q est ista. definitio est notificatio sbstantie. s ea te qbus st demonstratiues no st sbne...

Q aut cuius est definitio nuqd omnis de

monstratio est aut no. Una quide vtiqz ro et de hoc ca est vnus ei inqtu vni vna e scia. Quare si se scire e demonstrabile sciaz habere...

Hic p. scdam qstione mouet q est puer sua respectu p me vtz scz dmratio sit ois illi e e definitio. Et oit duab r o...

Ampli p. picipia demonstratiu definitio nes sut. quoz no ee demonstratiues mstratu est prius. Aut ei erut picipia demonstratiua...

Hic p. pot scdaz r oez ad idem q est ista. Definitiones st picipia demonstratiu vt dem est in pmo libro. s pncipia...

Sz vtrunqz si non ois eiusdem s alicui eiusde sit definitio r demratio aut ipossibile sit. No ei est demonstratio e e definitio. Definitio...

Hic p. mouet etia qstione vtz ne alic pte dmratio r dmo stratio es. Et p. b r oimibz q no. Pna e definitio r maifesta...

Ampli ois dmratio aliqd d aliquo dmrar vt qz e aut n e. In dftione at nihil alter d altero pte. vt neqz q aial d bipede. neqz b d aial...

Hic pot scdaz r oez q e tal i eo q p dmratoez scif p ali qd d aliq affirmatie l negatie. s i dftione n p aliqd de aliq g e d n e dmratio. Nior. p qz i hac dftione b e...

Handwritten marginal notes in the right margin, including 'Vnde' and 'K'.

Handwritten marginal notes in the right margin, including 'Vnde' and 'p'.

Primus Tractatus

intelligeret p modū uenientem ipsi definitioni scz in eo q quid est bāt nō uidentur nec ei gen^o p dicitur in eo q qd ē te dīa neqz epuerio nō g̃ eiusdē rē definitio rē demonstratio.

Ampli^o alter^o q quid ē r quia ē demonstratio re. definitio quid igitur qd est oñdit. sed demonstratio quia ē hoc de hoc. aut nō ē alteri^o aut altera demratio ē. nisi sit tāqz qdā ps totius. Hoc at dico qz oñsum ē de isochele qm̃ hz eqles duob^o rectis si ois oñsus ē triagulus. ps ei b. hoc at totū. hec at adiuicē nō se se hnt sicut quia ē r ppter qd ē. Nō ei ē alteruz alteri^o ps. **M**aifestū itaqz ē q neqz cuius est ois definitio hui^o ois sit demonstratio. **N**eqz cui^o ē ois demonstratio. huius sit definitio. **Q**uare oino eiusdē nulli^o p̃tigit vtrāqz habere. **M**aifestū itaqz ē q neqz definitio ē dmostratio. nec id erūt. neqz alter^o i alfo. **E**t nā qz subnā silt se hz. **N**ec igitur vsqz buc opposita sint.

Hic p̃ticit etiā rōez q̃ est ista diuersoz silt sp diuerse notificatōes nisi vnū sit ps sbiecta alteri^o. sicut isocheles respectu triaguli. qz eadē demonstratōne qua demonstratur te triagulo hēre tres āgulos eqles duob^o rectis etl oñdit te isochele. s̃ qd est r quia ē diuersa silt. nec vnū est ps alter^o ergo habebit diuersas notificatōes. **S**z definitio oñdit q quid ē ergo ipsi^o q quid est nō est demonstratio r p̃ticit autē in q̃tū idē nō est demonstratio r definitio. r sic nō ē dmrabile ē dñibile nec dē dñibile ē dmrabile. imo nec aliqd dñibile ē dmrabile aut ep̃. **E**x q̃ p̃cludit. p̃ ep̃ pilogādo q non oim quoz est demonstratio est definitio. nec oim quoz est definitio ē demonstratio. nec alicui^o eiusdē cuius ē demonstratio est definitio aut ecōtra.

Ipsi^o ei q quid ē vtz sills sit aut demonstratio ē. aut nō est sicut ratio supposuit.

Postqz p̃bs disputatiue inq̃sūt vtz definitio scās q quid est possit remonstrari. hic p̃sequēter p̃cedit ad inq̃rendum. vtz ipsum q quid est qd est ipsius definitiois significatum. possit remonstratiue p̃bati. **E**t circa hoc p̃ p̃mittit intentū suū. scdo ipsuz q̃cedit ibi (Syllogism^o quidē) p̃mo igitur mouet hanc questionē vtz possit esse syllogismus aut remonstratio ei^o q quid est. ita scz q cōcludat hoc esse qd quid est huius. aut hoc non sit possibile sicut supposuerunt rationes imediate p̃misse. fuit at necessaria hęc dubitatio post p̃missam. **Q**uia i definitōe non solum attendit vt illud qd significat sit qd quid est sed etiā vt tali mō tradat qui p̃treat ad manifestanduz q quid est. ita scz q sit ex p̃oribus r notioribus. alia huiusmodi habeat q̃ in definitōe sunt obseruanda. signāter at dicit vtz sit syllogismus aut remonstratio. **Q**uia rationum sbsequentiū qdam concludunt q eius q quid est non sit definitio qdam q eius oino nō sit sills.

Syllogismus quidem em̃ aliquid de aliquo demonstrat p̃ medium. sed q quid est p̃rium quidem est r in eo q quid est p̃dicat hoc autem necesse est p̃uerti

Hic p̃bs p̃cedit disputatiue ad ostendendum q nō sit syllogismus vel remonstratio eius qd quid est. **E**t circa p̃mo duo supposita q̃ p̃ticit ad ipsi^o sills. scz q ois syllogismus p̃bat aliquid de aliquo p̃ aliqd medium vt ex supra dictis patuit. **S**cdm̃ aut p̃tinet ad ipsum qd quid est qd est p̃ syllogismū. p̃bandū ad qd requirunt due conditiones. quar vna est q ipsum q quid est debet esse p̃rium ei cuius est. qz q̃libet res habet suā p̃riam entitatem r quiditatem. **E**t quia non omne qd est p̃rium alicui est de essentia eius sicut risibile. p̃rium est homini r tamē non est de eius essentia ideo scdo requiritur q p̃dicet i quid. r has duas conditiones sequitur tertia q̃ est vt qd est sit p̃uertibile cū eo cuius est.

Si em̃ ipsi ca. p̃rium est. **M**aifestum ē quō r ipsius b r ipsi^o c. **Q**uare r omnia sunt adinuicem.

Hic p̃bs ponit rationē ad ostendēdū. p̃positum r sumit terminos generales dicens si a qd est p̃bādum te c. tāqz qd quid est eius. est p̃rium ipsi^o c. qd requiritur ad qd qd est vt dictū est. tunc oportebit q p̃mū scz a sit p̃rium medij qd est b. nā si a excedit b qd vniuersaliter p̃dicatur te c sequitur q a multo magis excedit c. r similiter manifestū est q oportet b esse p̃rium ipsi^o c. nā si b excedat c sequitur q a qd vniuersaliter p̃dicat te b excedat c. r sic nō erit p̃rium ei^o vt supponebat. relinq̃tur ergo si ē aliquid syllogism^o q̃ cōcludit q quid ē oportet eē talem habitudinem terminoz ei^o vt ad seinuicem p̃uertatur.

At vero si a in eo q quid est in omni b. et vniuersaliter b de omni c in eo qd quid est dicitur necesse igit ē ar in eo qd quid est de c dicit

Hic p̃bs oñdit quid debet habere sills p̃dicet q eo q p̃cludit id qd p̃dicatur in eo qd qd. r dē q oz hoc mō syllogismū p̃cedere vt maior extremitas q̃ ē a p̃dicet in eo qd quid est de medio qd ē b. r b silt p̃dicet in eo q quid est de minori extremitate q̃ est c. r sic p̃cludit q a p̃dicetur te c in eo qd quid est.

Si vero non sic aliqd accipiat reduplicatōes nō necesse erit a de c in eo q quid est p̃dicari. neqz de qb^o b in eo q quid est. **I**psi^o autē q quid vtrāqz hec habebit. **E**rit itaqz b de c in eo q quid est.

Hic p̃ticit q p̃dicatōis mod^o syllogizādī req̃rat dicens si aliqd nō ita accipiat em̃ios duplicatōes id ē duas ob^o uas p̃ditōes p̃dictas l̃ poti^o accipiēs qd qd ē ex duab^o p̃tib^o. nō se^o ex necessitate q a p̃dicet in cē te b. in eo qd qd ē. s̃ si ex vna tm̃ p̃te p̃dicte p̃ditōes obseruet ū sufficit ad p̃o siltū. **S**i a tē q a p̃dicet te b in eo qd qd est ū. p̃t b s̃ qd q p̃dicet in eo qd qd est te qb^o p̃dicat b r qualiter cunqz r sic sequitur q ex vtrāqz p̃te oz accipere qd quid est ita scz q non solū a sit q quid est ipsius b. sed etiā ipsum b qd est ipsius c conuertibiliter in eo qd qd ē p̃dicatum.

Si igitur q quid est r q quid erat esse vtrāqz habet i medio erat prius q qd erat cē

Hic scdo philosophus ex his q̃ dixerat ducit ad inueniens volens sic concludere qd quid est te eo cui^o est vt dictum est dicens q si maior p̃dicetur de medio i eo

Secundi libri posteriorum

quod quid est medium te minore extremitate in eo quod quid est
tunc erit tal forma quod ipsum quod quid est ducet te eo cui est
in eo quod quid est si ille modus seruaret tunc non bene syllogi-
zaretur quod idem probaret per seipsum et esse equalem periculis
cipij quod minor esse ita ignota sic modo probata et sumeret tunc
quod per se nota. Quod sic patet quod supponitur quod medium est in
finitio sit quod quod est minoris extremitatis sic supponitur
illud quod oportet probare scilicet quiditatem ipsius et

Ideo quod si est monstrare quid est homo sit et hoc
a hoc quod quid est siue animal bipes siue aliud ali-
quid. Si igitur syllogizatur a de c. necesse est a de o.
b predicari huius autem erit alia media ratio.
Quare et hoc quod quid est homo.

Hic manifestat quod dixit in primis puta si volumus mon-
strare quid est hoc sit et id est minor extremitas hoc a de o. ma-
ior extremitas sit quod quid est hoc sit animal bipes et ali-
quid aliud huiusmodi si ergo hoc oportet per syllogismum probari necesse
est quod refinitur aliquid medium scilicet b de quo oia predicetur
et ad hoc medium pertinet quod alia media refinitio quod erat re-
finitio minoris extremitatis. unde sequitur quod hoc est medium sit
quod quid est hoc sit ita qui sic syllogizatur accipit supponendo
id quod oportet ostendere scilicet quod a sit quod quid erat et hoc
minis. Et ut planum fiat dimissis primis transcendentibus di-
catur sic si volumus monstrare quid est hoc id est refinitio
hominis de homine tunc minor extremitas erit refinitus
et maior extremitas erit refinitio scilicet animal bipes vel ali-
quid huiusmodi quare oportet quod medium sit tale quod ma-
ior extremitas vniuersaliter de ipso predicetur huiusmodi
autem medium erit alia refinitio minoris extremitatis scilicet
hominis et ita qui sic syllogizatur accipit supponendo id quod
oportet ostendere scilicet quod huiusmodi medium sit refinitio minoris
extremitatis et sic est periculis principij.

Oportet autem in duabus propositionibus et primis
et immediatis terminis considerare.

Hic manifestat quod hoc inconueniens sequitur ex primis
scilicet quod in tali syllogismo petatur principium dicens quod il-
lud quod dicitur oportet considerare in duabus propositionibus
quod si primus est refinitio et si secundus immediatus id est p-
prius terminis. Et ratio est quod quodammodo possibile esset per
propositiones hoc ostendere ex quibus plures syllogismi
constarent et esset possibile accipere duas solas propositiones
immediatas tunc semper oportet illas reducere ad immedi-
atas ideo ut breuius et expeditius sit consideratio assump-
tus a principio tales propositiones primas et sic maxime pote-
rit manifestari propositum.

Maxime autem manifestum est quod dicitur.
Sic per uersionem quidem igitur deman-
tes quid est anima aut quid est homo aut a-
liud quodlibet eorum quod sunt quod ex principio re-
petunt ut si aliquis definitur animam esse eam-
dem eiusdem causam viuendi hic autem nu-
merum eundem seipsum mouentem. Necesse est

etiam repetere etiam quod de est numerus esse seipsum
mouentem sic sicut idem.

Hic philosophus secundo ponit quod intendit dicens quod
maxime manifestum est hoc quod dicitur scilicet quod petitur prin-
cipium accipiendo duas propositiones sic sicut dicitur et sicut fa-
ciunt illi qui volunt monstrare per primos quod quod est alicui
rei puta quid est animal quid est hoc vel quodcumque aliud hu-
iusmodi quod necesse est quod incidat in hoc scilicet quod petat principium.
Et inducit per definitionem anime secundum platonem. Quia ei anima
viuit et est corpus et viuendi sequitur quod in hoc differt a corpore
quod corpus viuit propter aliam causam. Anima vero viuit per seipsum. Plato's
Vnde etiam plato quod noster est anima oim reze eo quod non diffun-
guebat in unum quod uertit eam ente quod significat anima
de deo et y quod est per numerum et ita sequitur quod anima sit anima
licet numerus sit et quilibet alia res multa in se continens. Item po-
nebat plato quod viuere sit quod moueri duobus distinguit
uiuere a non viuere id est sensum motu ut dicitur in ipso anima et ipse
sentire siue cognoscere dicebat quod moueri sic dicitur
cebat animam esse numerum seipsum mouere dicebat et animam esse id quod
est sibi causa viuendi si quis velit probare quod anima sit anima
est sibi causa viuendi et assumat per medium quod est numerus seipsum mo-
uens necesse est probare scilicet quod anima sit numerus seipsum mouens ita
quod sit idem ipsi anime tanquam quod quid est et cum non sequatur
quod sit aliquid quod est quod quod ipse numerus mouentis seipsum
quod sit quod quid est ipse anime.

Non enim si sequitur a b et b c erit in ipso ca quod
quid erat et scilicet b m erat dicere quod erat c a so-
lum. Neque si e a quod quid erit debet predicari omni
Et namque animalis esse predicatur de hominis esse sicut et
de omni homine animalis non sic sicut quod unum est. Si
quidem igitur non sic accipiat non syllogizatur
quod a sit in c quod quid erat esse in substantia. Si
vero sic accipiat prius erit accipiens quod in c
est quod quid erat esse in b. Quare non demon-
stratum est. Quod enim erat in principio accepit

Hic probat quod talis probatio pertinet periculis principij
dicens quod non sequitur quod maior extremitas quod est a sit quod quod est
minoris extremitatis quod est c ex b quod a sequitur ad b et b sequitur
ad c h sequitur simpliciter quod a sit c et si h vltimus dicitur
quod ipsum a sit quod quid est alicuius et predicatur vniuersaliter
de b. Nam adhuc sequitur quod a sit quod quid est ipse c.
Manifestum enim est hoc quod est animal esse id est quod quod
est animalis predicari de hoc quod est homini esse id est de
eo quod est quod quid est sicut enim verum est quod animal vniuer-
saliter predicatur de homine ita verum est quod refinitio ani-
malis vniuersaliter predicatur de definitione hominis
non tamen ut sint omnino vnum et idem sic ergo patet
quod si aliquis non sic accipiat terminos ut primum sit
omnino vnum et idem medium et medium vltimo non po-
terit syllogizari quod a quod est principium sit quod quid est ipse
c quod est vltimum ex essentia eius. Si vero accipiantur
termini modo predicto sequitur quod prius quod concludatur
accipiat in primis quod quid est ipse c scilicet ipsum
b ex quo sequitur quod non sit demonstratio sed periculis pri-
cipij non ergo oportet syllogizare quod quod est h quod huiusmodi
di per acceptionem terminorum conuertibilem vel per

Primus Tractatus

syllm reduplicatiu sine petitione pncipij pte nihilominus definitio pcludi de definito p alia definitione. s non in eo q quid est

At vero neq; p diuisionis via est syllogizare sicut in resolutione circa figuras dictuz est. Nequaqs em necesse sit re illa esse cuz hec sint. Sed sicut neq; inducens demonstrat. Ad em oportet pclusionem interrogare neq; in pcededo esse. S; necesse est cu sint illa. Et si n dicat rns vt homo est animal aut inaiatum. Postea si accipit aial no syllogizatu est. Ite ru ome aial aut gressibile aut aquaticu. si accipit gressibilez homine totu aial gressibile no necesse e ex dictis. s; accipit h. Differt ar nihil i multis aut in paucis sic dicere id ei e. No syllogistic? quide in vsu sit sic pcedenti bus r de puenientib? syllogizari.

Postq; pbs ont q non pt demonstrari qd qd e p emi nos pueritibiles. h pnt vult ondere q no pt demonstrari via diuisionis. Et duo circa hoc facit. p^o ont. p^o scdo excludit vna obiectem ibi (Contingit ar soluere) Quo ad p^o de sic ipm qd qd e no pt demonstrari p emios pueritibiles. ita et non pt syllogizari p via diuisionis p quam nihil syllogistic. pbat sic in p^o libro dcm est sic em i posteriorib? analyticis vocet resolutio vsq; ad pncipia p ma. ita et in p^o analyticis sit resolutio ad pncipia qdam pma simplicia pinentia ad dispositionez syllo in modo r in figura. Q at via diuisionis non possit aliqd syllogizari. pbat. Quia p illaz nihil. pbat r no seq; pcludi no necario ex pmissis qd tn necario reqrit ad oes syllo. Q at h sic sit pbat. Quia via diuisionis siue syllo diuisionis sic se h; sicut via inductionis. h ille q inducit nihil pbat qvis aliquid maifestat. q p viam diuisionis etiaz non pt ondi ipm qd quid e de necitate. Maior. pbat qz vtrobiq; aliquid supponitur. Minor. pbat qz i inductione sequitur solū conclusio eo q supponitur q omnia q ptinentur in vniuersali sine inducta. sicut qn rns no co; cedit. illa pncipiam r sic re alijs non est sufficiens induc^o. Ita similiter in via diuisionis supponitur q oia q continentur sb diuiso explicant p membra diuisionis r sic nihil pbatut re necessitate s solum ex suppone. qd no valet i demonstrationib?. Cuius exemplū est vt si qs velit pbare p viam diuisionis q homo est aial bipes tunc deberet sic pcedere homo est r ome ens aut e animal aut est non aial siue aiatu siue inaiatu s homo no est no animal. ergo est aial. vel sic h non est inaiatu ergo est aiatum siue aial. talis aut syllo accipit qd non pbat. r q; h non pbat minore s; infert p diuisionē a pnb? sufficief enumeratis. vñ qn postea accipit aial hoc q accipit aial non e syllogizatu syllo. pbat. licet aliquo syllo diuisiuo sit pbatu. Habens ar q homo est aial volēs vlteri? pcedere ad definitionē hominis diuidendo dicit sic si homo est aial aut ergo est gressibile aial aut aqritu siue naratilo. r sic itez p negationem aqritus accipit r no pbat q homo est animal gressibile. cōcludens ergo homo est aial r non est non animal. r homo est animal gressibile r non aquaticum ergo hō est p definitionez r in eo q quid e animal gressibile. h ei non est necesse sequi ex dic^o siue pmissis

sis. h accipit illud sine pbatone r nihil differt in ista an in paucis vel in multis reducatur diuisio. qz in oibus e vna r eadē ca. qz sp altez diuidentiu accipit sine pbatone r illenon est vsus syllogisticus. qz in vsu syllogistico nihil accipitur nisi qd pbatut ex pmissis

Quid em phibet hoc vtz qd ee de homie. no tn q qd e neq; qd qd erat ee ondes.

Hic pbs inducit duas rōnes. pncipias ei qd quid est. pma est. Non ome qd vere pdicat de aliquo pdicat i eo qd est de eo. qz multa alia pdicata pnt de aliquo pdicata. r si em tetur q p via diuisionis totuz h s; animal gressibile vere pdicatur de homine non tn ppter b erit. pbatum q pdicat in eo q quid est. vel ondat q quid erat ee id est q remonstrat essentiam rei

Amplius quid prohibet aut apponere aliquid aut auferre aut excellere substantijs. Nec quidem igitur dimittantur

Hic ponit scdam rationem q est ista. Cuiuslibet rei essentia demonstratur r ostenditur p aliqua certa quibus nec addere oportet nec subtrahere sed syllo diuisiu? omittit illas pditiones ergo p viam diuisionis no pbat sufficenter qd quid est. Minor. pbat qz nihil prohibet quin ille qui pcedit p viam diuisionis apponat aliqd pter ea q sufficiunt ad ostendenduz q quid est. aut etiam nihil phibet qui inferat aliquid eoz q sunt i definito sicut rōnes. qz i definitione no sit acceptū nihil em phibet i diuisione excellere hoc e p excellentia diuidere sbstantias vt si sic dicat homo est ens. Entium ar aliud in actu. aliud i potētia cu tn excellentia non sit ponēda in definitione. pzigit q via veniēdi i definitionē no e syllo diuisiuus. h igit dimittant. qz sufficiunt ad pbatonē. ppositi.

Contingit ar soluere i accipiēdo i eo qd qd est oia r q e psequenter diuisioni facere qsi tu prius. r nihil relinqre h ar necem. Indiuu duum em specie oportet esse.

Hic pbs mouet circa dicta vna obiectem ibi (Contingit ar soluere) r pmo mouet eaz. scdo soluit eam. ibi (Syllo tn) Dicit ergo p qz contingit ea q obiecta st solue re. qz posset aliqs dicere q ipm qd qd est pt inuestigari p diuisionē. r h si accipiant solū illa pdicata q pdicat i quid de definito r no dimittat aliqd eoz. tunc em onta illa simul sumpta pnt sumi loco ipi? qd qd e de q dicunt. Ex^o est. vt si aliqs velit sumere definitionē hois p via diuisionis possz sumere ea q pdicat i qd de hoie. vt oc ens vt est sbia l accūs. hō no est accūs ergo e sbia. r pnr. o; nis sbia vel e corpea l incorpea. hō non est sbstātia incorpea ergo est sbstātia corpea. r sic psequenter r scdēdo p diuisionēz tunc nihil reliq; idiuuisuz. h pcedat vsq; ad vltrū idiuuisibile i quo stat diuisio qd vlteri? diuidi no pt tūc illa pdicata st sumpta pnt sumi loco definitionis sic dicendo hō est sbstātia corpea aiata sensitua rōnalis.

Sed syllogismus tn non est. sed si vere alio modo cognoscere facit. r hoc quidem no est inconueniens. Neq; em inducens forras se demonstrat. sed tamē ostendit aliquid. syllogismū autem non dicens ex diuisione dicens

Secundi libri posteriorum

definitione. Sicut ei in conclusionibus quae sine medijs sunt si aliquid dicat quoniam his extrinsecus necesse est habere contingit interrogare propter quid sic ex indivisis terminis. Quid est homo animal mortale bipes habens pedes sine penis propter quod secundum unamquamque optionem dicitur et monstrabitur divisione sicut opinatur quod de animal aut mortale aut imortale sit. homo autem ratio non est definitio. Quare quibus divisione demonstraverit. sed tamen definitio nis syllogismus non fit.

Ista objectionem soluit per dicens quibus dicitur quod talis modus dividendi ea quae predicantur de definito per unum ad hoc quod veniat in notitia ipsius quod quid est talis modus non habet formam syllogismi per ad definitionem de definito in eo quod quod est syllogismus ei non accipit quod non est per se notum nisi notum. Divisio vero ut supra dicitur est accipit non per ad definitionem sed per ad divisionem vel divisionem syllogismi. Quod agnoscere facit definitionem hoc est per aliam causam alio scilicet modo quod per ad definitionem non est convenientes nec contra de qua ratio inducta non dicit quod nihil faciat ad definitionem sed solum dicit quod via syllogistica definitio de definito per ad non potest non enim inconvenientis est quod aliquid alio modo manifestet quod per ad syllogismum. Et hoc comparando syllogismum divisionum ad inductionem sic ei ille qui videtur inductionem habere per ad conclusionem non dicitur. Sed non vere per ad conclusionem ex posterioribus sic etiam dividens id est videns divisionem. Et hoc per ad similitudinem quia sicut in conclusionibus quae per adcluduntur enthymemate sine medijs propositionibus in quibus videtur quod evidentiam facit ostensionis si concludens dicat quod necesse est sequi eas ex premissis poterit respondens rationabiliter interrogare propter quid sequitur conclusio eo quod medium et ordinatio in figuram modum dicitur quae faciunt frequentie evidentiam sic etiam aliquo accepto per ad divisionem et conclusam tandem definitionem per ad interrogare propter quod sequitur quod in divisione non scilicet ex quibus de necessitate via syllogistica per ad datur definitio eo quod per ad definitionem est quod per ad divisionem accipitur illationem post conclusionem contingit interrogare propter quod sequitur conclusio quia non est per ad per admissas sicut per ad in exemplo si quis velit definitionem huius colligere quoniam quid est homo per ad definitionem accipiat per ad hanc divisionem aut animalium aut inanimatum et non est inanimatum ergo animal et habito quod est animal accipiat per ad eundem modum divisionis quod est mortale et ulterius dividendo accipiat quod est pedes habens scilicet gressibile et non volatile nec natatiler hoc est sine penis secundum unamquamque predicantur oppositionum poterit convenienter interrogari propter quid sequitur siue necesse sit esse et ideo non est per ad dividens enim sic dicitur et demonstrabit siue ostendet divisionem hoc est per ad divisionem syllogismum hoc est opinatur ex divisione ostendere quod omne animal aut mortale aut imortale sit hoc autem facit accipiendo aut supponendo hoc autem ratio hominis tota sic per ad divisionem collecta non est definitio conclusa et per ad per ad syllogismum dico divisionem quia non per ad definitionem propter quid quibus est divisionem demonstrabit hoc est aliquo modo declarationis ostendet ea quae ponuntur in definitione tamen definitio non fit syllogismus concludens definitionem in eo quod quid est esse. Et illi etiam ratio est quia syllogismus divisionum concludit syllogismus sic totam divisionem sed nulla definitio accipit etiam

per ad divisionem ergo nulla definitio potest concludi per ad syllogismum divisionum. Maior patet in exemplo per ad dicto quia bene sequitur omne animal vel est mortale vel imortale sed homo est animal ergo est mortale vel imortale. Minor patet quia definitio accipit solum unam partem. Et in arabica translatione ut dicit Albertus sic habetur iam ergo manifestum quod definitio ut extrahatur per ad viam divisionis possibile est et quia est impossibile ut sciatur per ad viam syllogismi.

Sed ut sit demonstrare quod quid est substantiam ex additione quae accipiente quod quid erat esse quod est ex his quae sunt in eo quod quid est per ad prius hoc autem in eo quod quid est sola et prius est omne habere esse est illi.

Postquam per ad ostendit in praecedentibus quod ipsum quod quid est non potest demonstrari per ad terminos per adverbiales nec per ad viam divisionis. hic ostendit quod non potest per ad ipse quod quid est remanere accipiendo ipse quod quid est id est per ad eorum rationem definitionis. Et circa hoc duo facit per ad ostendit per ad primo scilicet per adcludit ex omnibus per ad dictum quod nullo ipse quod quid est demonstrari potest ibi (Qualiter igitur definitio) Circa per ad primo mouet quod stione scilicet argumetum ad per ad primo ibi (Aut iterum) Duo ad per ad primo mouedo quod ostendit quod ut per ad rigat remanere quod quid est per ad hanc per ad hanc est definitio accipiente aliquid et supponente non remanente quod erat esse per ad definitio eorum ipse definitio. Est et definitio collecta ex his quae per ad predicantur in eo quod quid est substantia de definito et per ad prius et per ad verbum cum ipse definito ita quod definitio est ordo colligens substantia definito et per ad primo et per ad illa definitio per adcludit definitionem definitionem. Et per ad primo est per ad ad per ad ipse quod quid est per ad medio accipit eorum definitio definitionis hoc est per ad ordo collecta ex substantia alio et per ad primo et per ad primo est illi definitio. hoc ordo hoc est animal rationale mortale est collecta ex substantia per ad primo et per ad primo et per ad primo est eius definitio. Quod autem hoc sit definitio definitionis per ad batur quia talis oratio est sola hoc est solum in eo quod quid est hoc est solum ex essentialibus et omne hoc est totum collectum in ea est per ad primo et per ad primo et per ad primo hoc id est talis definitio est esse vel quiditatis ipsius.

Aut iterum accipit quod quid erat esse in hoc necesse est enim per ad medium monstrare.

Hic philosophus per ad duabus rationibus quod non potest ipsum quod quid est per ad dicto modo demonstrari. Quorum prima est. Ille modus non valet per ad quem petitur principium sicut supra dictum est sed per ad illum modum syllogizandi scilicet per ad communem intentionem definitionis petitur principium ergo non valet. Minor per ad batur Quia supponit quod oratio constans ex per ad prius significans quod quid est sit communis ratio definitionis et hoc esset per ad bandum quia non est notius hanc orationem esse talis quod sit hoc quod est animal rationale sit hominis definitio et est idem illi petit igitur quod per ad batur.

Amplius sicut nec in syllogismo accipitur quid est syllogizare temp enim aut tota aut pars est propositio ex quibus est syllogismus sic nec quod quid erat esse oportet esse in syllogismo. Sed secundo sum his appositis esse Et ad dubitationem syllogizatum est aut non est hoc contradicere quoniam hoc erat syllogismus.

Prímus Tractatus

Et adhuc neq; qd erat esse syllogizatum ē. Qm̄ vtiq; h̄ eni suppositus est nobis qd qd erat esse. Quare necesse ē sine nō in eo qd qd est syllogizatum. aut qd qd erat esse syllogizare aliqd

Hic ponit scđam rōnem q̄ sumit ex similitudine syllogizati. Cū aliq; syllogizatur: nō o3 q; accipiat definitionē syllogizati ad syllogizandū ea ex q̄b; pcedit syllogizari: s; ea ex q̄b; pcedit syllogizari sic se h̄nt q; sp̄ qdlib; eoz est aut tota ppositio i. vltis seu maior: aut est p̄i. p̄dicar; seu minor: q; sumit sub maiore: r̄ ita definitio syllogizati nō est aliqd eoz ex q̄b; pcedit syllogizari. Ergo silr si aliq; velut syllogizare qd qd erat esse alicui; r̄c: nō o3 q; accipiat qd qd erat esse: s; o3 hoc scōrū h̄i in mēte p̄ter ea q; ponit in definitōe vel syllogizati. Qm̄ eni syllogizari r̄c: se h̄nt in definitōe r̄ syllogizati sicut regule artē: ad q̄s d; aspiciere artifices in opando. Artifex eni qui facit cultellū: nō facit opart̄ one sua regulā: s; m̄ quā opatur: s; m̄ regulā quā h; in mēte examinat an cultellū sit h̄i factū. Ita etiā q; syllogizatur nō accipit rōnem syllogizati in syllogizandō: s; p̄ rōnem syllogizati examinat syllogizati an sit bonū. Qm̄ si aliq; dubitet syllogizati factū an sit syllogizatum vel nō: poterit syllogizans obuiare: ostēdendo q; syllogizati sit tale aliqd. Sicut ei qui intendit syllogizare qd qd erat esse: puenit vt habeat scōrū in mēte rōnem et qd qd erat esse: vt si aliq; dicat q; nō syllogizatum qd qd erat esse: ip̄e dicat q; est syllogizatum: r̄ h̄ p̄ illā regulā quā in mēte h;: p̄zigit q; syllogizans qd qd erat esse: non d; sumere qd est syllogizatum: neq; qd est qd quid erat esse.

Esti ex p̄ditione aliq; dem̄ret vt si malo in est diuisibile esse. In p̄rio eni; p̄trarij est esse in q̄buscūq; ē p̄trariū: bonū aut malo p̄trarij: et indiuisibile diuisibili. Et itaq; boni esse in diuisibile est

Hic p̄bs ostēd; q; qd est vnus rei: nō p̄t ostēdi p̄ quod qd est alteri; rei. Et duo facit: p̄ p̄ponit qd intendit: r̄ p̄bat p̄positū ibi. (Nec eni accipit) Duo ad p̄mū dicit q; etiā nō p̄bat qd qd est si aliq; velit hoc p̄bare ex sup̄pone qd qd est alteri; rei: s; est q; qd est vni; cōnrii: non p̄t ostēdi p̄ qd qd est alteri; cōnrii: q; talis petit p̄ncipiū sicut et ille q; intendit dem̄rare p̄ definitionē definitōis. Cuius exēplū est in t̄minis sp̄alibus: vt si aliq; probet q; q; malo inest diuisibile esse: vt definitiū q; p̄rio mali vt bono: inest indiuisibile. Hoc eni sit in oibus q; buscūq; est cōnriū: q; cōnrioz cōnrie sunt rationes. Si aut cōnriū in cōnrio: r̄ p̄positū in p̄posito: bonū aut malo est cōnriū: r̄ hoc supponat: est eni dictum Pythagore: silr indiuisibile et diuisibile sūt cōnria. Arguatur ergo sic diuisibile esse est qd quid est mali: q; indiuisibile esse: est: quid est boni: sed bonū et malū sunt contraria: et siliter diuisibile r̄ indiuisibile: igitur.

Et hec eni accipiens q; quid erat esse dem̄strat.

Hic p̄bs probat duabus rōnibus hoc quod dictum est: s; q; non possit probari hoc modo definitio de definito. Prima stat in hoc: quia hoc modo accipiens siue demonstrans petit principium: quia accipit definitōes de definito ante p̄clusionē. Sed hoc intelligendū est nō in se ipso: sed in cōnrio: q; cū dicit in minori: sed esse di-

uisibile est definitiū mali: accipit p̄clusionē anteq; probetur: quia in eo q; diuisibile: est esse mali: accipit q; bonū est indiuisibile. Sic ergo petit principium: r̄ non p̄bat p̄positum: quia eque ignotus est esse diuisibile qd qd est mali sicut indiuisibile qd quid est boni.

Accipere at̄ ad dem̄randū qd qd erat esse alterū t̄m sit. Et eni in dem̄ratiōib; ē qm̄ h̄ de h̄: sed nō ip̄m neq; cur; cā est ipsa ratio: et cōuertit̄

Hic ponit scđam rōnem: que est ista. Mediū non debet esse eiusdē rōnis cū conclusionē: sed in tali modo arguendi est eiusdē rōnis: ergo non valet. Maior probat: quia in oibus dem̄ratiōib; sic est q; mediū est vt alterū de altero: r̄ non vt idem te se ipso: hoc est: nō accipitur ip̄m sibi ip̄i mediū: nec accipit ratio et; cuius est ratio. Minor: p̄batur: quia non est magis notū q; diuisibile esse sit definitio mali q; q; indiuisibile sit definitio boni: et vtrūq; p̄ indifferentē p̄ alterū ostendi: r̄ cōuertunt̄ illa duo: quia posito vno: ponitur r̄ alterum: r̄ eōuerso.

Ad vtroq; aut̄ et fm̄ diuisionē dem̄ratiōem et ad sic syllogizati ē eadē oppositio: s; p̄ter qd est hō aial gressibile bipes. S; nō aial r̄ bipes. Ex acceptis eni neq; vna necessitas est vnū fieri qd p̄dicat. Sed vtiq; hō idem erit r̄ musicus r̄ grāmaticus

Hic p̄bs inducit rationem cōm̄ contra eum qui te monstrat ex sup̄pone et diuisione: dicens: q; eadem op̄positio habet locū contra vtroq;: s; contra eum q; vult demonstrare qd quid est per diuisionē siue syllogizati diuisiū: et contra eū qui vtitur sup̄pone qd quid est in syllogizato: hoc est: contra probantem per definitionem definitionis. Unde definitio debet significare aliqd vnū: et etiā ea que ponuntur in definitione: debent poni vt vnū absq; copula. Sed nulla istarū viarū sequitur q; illud quod p̄dicatur: sit qd vnū: q; nulla istarū viarū p̄cludit q; illud qd p̄dicat sit definitio in eo q; definitio. Maior probatur: quia dicunt q; homo est aial gressibile bipes: et nō q; homo est aial gressibile bipes: quare manifestū est q; ea que assumunt in definitione erunt quid vnū. Minor: patet quia non est necessariū fm̄ p̄dicās vias diuisionis: r̄ sup̄ponis q; ex eis que assumuntur ad definiendū fiat vnū p̄dicatum: sed potest esse q; sint multa: vt si dicatur q; sit grāmaticus et musicus: et sic de alijs.

Qualiter q; definiens m̄rabit subnāz: aut qd qd est: neq; eni sicut dem̄rans ex certis esse manifestū faciet: q; necesse est cū sint illa alterū aliqd esse dem̄ratlo eni hec est. Neq; sicut inducens p̄ singlaria cū manifesta sint: qm̄ om̄ne sic cui nihil aliter est. Nō eni qd est dem̄rat: s; qm̄ est aut nō est. Quis igit̄ ē modus reliquus: non eni; demonstrabit sensu aut dīgitō

Hic philosophus concludit ex dictis q; nullo modo potest probari quid est. Dicens: Si non potest ipsum quod quid est demonstrari per diuisionem:

Secūdi libri posteriorū

neq; per terminos pueribiles neq; p supponem per qd intelligit duos alios modos dictos sequitur qd definitio nō manifestabit sibiā id est essentialē definitionem nō em̄ demonstrās ad intellectū id est accipiens pro medio definitōem demonstrabit definitōem in eo qd quid est. Patet qd ad demonstratōem requirit qd pcedat ex certis r per se notis. s̄ qd pcludit qd qd est de eo cuius est tale est mediū q̄lis est pclusio id est mediū dubitabile sicut cōclusio. s̄ sequitur qd ipm qd qd est nō posset cōcludi de eo cuius est p demonstratōem relinquitur igitur pter tres modos quartus qui est p inductōem. s̄ dicit pbs qd nō cōtingit isto mō etiā pbare p singularia manifesta. Et per inductōem ondit aliqd esse vel nō esse. s̄ ipm qd qd ē siue definitō nō fecit esse vel nō esse. s̄ nō p̄t iuestigari p viam inductōis. r nullus alius mod⁹ p̄t imagiari ad demonstrādum ipsum qd qd est nisi forte modus demonstratōis q̄ est ad sensum. sed manifestū est qd modus ille nō valet in pposito. qd qd qd est nō est obiectus sensus sed intellectus vt dicitur tertio de aia. ex q̄b⁹ om̄ib⁹ relinquit qd nō potest demonstrari ipsum qd qd est de eo cuius est quod erat principale probādum.

Amplius autē quōd monstrabit quod quid ē necesse est em̄ qd est homo aut aliud quolibet scire quia est. Quod em̄ nō est nullus scit qd est. Sed quid sit ratio aut nomē. Cum dico tragelaphus. Quid autem est tragelaphus impossibile est scire.

Postq; pbs onit qd nō ptingit demonstrare ipm quod qd est inductō p singulos modos q̄bus aliqd p̄t demonstrari rationib⁹ p̄p̄is. hic onit idē p rōes p̄m̄ies. Quo ad p̄m̄ū dicit qd nō videt aliqd mod⁹ possibilis quo aliquis demonstrat qd qd est. Et subdit qd necesse est qd q̄cunq; scit qd qd est scy bonis. vel c. iusticij alterius rei qd sciat rem illam esse. r sic p̄supponit cogitio eius quod q̄rit per q̄stionē si est. qd nō entis nō est eēna nec qd est. r ita qd nō est nullus scit qd est. q̄uis possum⁹ te ipso scire qd nois. sicut aliqd p̄t scire qd fecit h̄ nomē birco ceru⁹ qd significat qd dā ppositus ex birco et ceruo. s̄ impossibile est scire qd qd est birco cerui. qd nihil est tale in rez natura.

At vero demonstrabit quid est et quia est qualiter eadem ratione monstrabit definitio quidem em̄ vnū aliquod et demonstratio aliud. Id autē qd qd est hō r homiez eē aliud est.

Hic pbs psequitur ppositū suum. et ponit tres ratios. Prima est definitō et demonstratō s̄t diuersa a se iuicem sed definitō facit scire quid est. r demonstratō qd est. s̄ qd ē et qd est s̄t diuersa a se iuicem. cū s̄t demonstratō facit scire quia est in q̄tū h̄mōi. Demonstratō nō facit scire quid est in q̄tū h̄mōi. Hui⁹ rōis ponit p̄mo cōclusionē s̄t modo questionis sic. si aliqd demonstrabit qd est et qd est q̄liter poterit illa duo monstrare s̄m eādē rōnem q̄si diceret nullo. Sēdo p̄t maiorem illius rōnis. dōns definitō enim inducit ad manifestādum aliqd vnū qm̄ ex p̄tib⁹ definitōis sit vnū p se r nō s̄m accis. r eodem demōstratio vnū aliqd demonstrat. Quia mediū demonstratōis est definitō. r oportet pclusionē esse mediū pportionatā sed aliud est qd qd est homo r aliud est hominē esse in numero q̄stionū. r alia est via ad terminādum q̄stionē ali-

am. r hec simul sciri nō possunt quia prius oportet scire quia est in suis p̄cipijs anq; sciat qd est. nec potest aliquis scire quid est nisi sciat quia est.

Postea et per demonstratōem dicimus necessariū esse demonstrare om̄e qd est. nisi sub stātia sit esse aut si nulla sub stātia est. nō em̄ est genus qd est. demonstratō itaq; erit quod quid est. Quod vere r nunc faciunt scientie. Quid em̄ significat triāculus accepit geometer quod qd autē ē demonstrat qd igitur mōstrabis definitōes qd est vel qd est vt triāculū Sciens itaq; aliqd definitōne quid est si est non sciet sed impossibile.

Hic pbs ponit scōdam rationem ad idem. que est ista. Nulla demonstratō est s̄tne vel rei se habentis p modum sub stātie. s̄ nulla definitō in q̄tū talis demonstrat. huius rationis pbs ponit tñ maiorem cū dicit postea et p demonstratōnem dicit em̄ qd p demonstratōnem demonstratur vniuersaliē vnū de altero. nisi illud qd onditur de alio sit s̄tne. r p illā exceptōem dat intelligere hanc p̄ponem nulla demonstratio est s̄tne vel rei se habentis p modum sub stātie. Et declarat eā sic. Esse autē nō est directe in genere s̄tne q̄ est vere ens s̄ p̄crete tñ. Et qz iam dictū ē qd demonstratō nō demonstrat definitōem in q̄tūz h̄mōi q̄si huic aduersādo subiūgit qd demonstratō supponit aliquā definitōem vt s̄tne. s̄ est qd dicit demonstratio vt itaq; erit qd qd est. q̄ verba sic tenent exponi s̄m vnā lecturam id est demonstratō supponit aliquā definitōem vt s̄tne. s̄ cōfirmat cū dicit qd vere et in eē faciūt scientie q̄si dicit qd sic faciūt scientie sp̄ales. r exemplificat vt geometer nō demonstrat qd est p definitōem qd significat triāculus. s̄ est triāculi definitōem. sed accipit istud p definitōem. s̄ qd accipit p demonstratōem siue p s̄llm demonstratōem. Queram⁹ igitur qd monstrabit definitōes vt definitōem demonstrabit quid est vel quia est. et si dicatur qd demonstrat quid est nō potest monstrare si est siue quia. r sic sequit qd aliqd sciēs qd qd est definitōe nesciet si est qd falsum est. qd pbatū ē qd qd est qd determinat q̄stionē si est prius oportet scire vnū h̄e impossibile. r sic nō sciet si ē. n̄ scit dem̄tate qd vnū inē alē. Et sic videt qd definitōes nō potest demonstrare vel ondere qd est nisi prius ondat qd est. s̄ qd est nō p̄t ondere. s̄ nec qd est. Et qd reprobic ē valde intricatus r expositores m̄t̄p̄t hic variāt. cōsiderādum est qd qd est s̄m alphetabiū ondere qd est definitōnis r qz est. Est autē vt in q̄t. Albert⁹ qd est ondere circa definitōnem demonstratōnem demonstrare definitionem quod facere nō p̄t. quia definitōes non p̄t per s̄llz onduz siue diuisiū nec per definitionē p̄rarij ondere definitōes. Quia autē ostendere definitionē est ondere qd definitio est hui⁹ definitō. r hoc itez nō p̄t facere definitōes. quia non ponit intentionē suā circa hoc cui⁹ sit definitō. s̄ tñ qd sit definitō. r qd sit collecta ex cēntialibus r non studeat circa hoc cuius est vel qd est.

Manifestū autē est r s̄m nūc mōs t̄m̄ioz qd nō demonstrat definitōes qd quid est. Si em̄ est ex medio aliquod egle. sed p̄ter qd est quod demonstratur. Et p̄ter qd est circulus esset em̄ vt itaq; r mōtis enei dicere ip̄az. Hec

Primus Tractatus

eni q: possibile est esse qd dicit cū assignant
termini. Neqz qz illud est cui? dicit esse defi
nitiones sed sp licet dicere ppter quid

Hic p. ponit tertiā rōnem ad idē. d. q. manifestum
est ex dictis q. definiens eo mō quo dēn est. hoc est. fm
modos fm quez q. positio nois dī ratio siue definitio.
vt in sequenti ter. dicit. Id est. ipam rem definiens. nō
dēnrat definitionē in qntū est definitio. Et h. declarat
exēplo. d. Si aliq. sic definiat circū. est figura a cui?
medio oēs linee ducte ad circūferentiā sūt eqles. adhuc
p. tingit q. rere. p. qd esse circūlare inest alicui s. b. i. c. t. o. Et
ita p. q. sic definiens nō dēnrat. Et p. firmat istud per
aliud ex. m. d. Habita definitione montis enci. q. scz sit
corpus enē in altū vndiqz protensū. adhuc p. tingit du
bitare. vtz talis mons hz esse in rez natura. Et ita cū
eles finiri siue definitōes dant. nō terminat. qz ē possi
bile eē qd dī. neqz. pbat tal. q. illud ē cui? sit definitōes

Si ergo definiens dēnrat aut qd est
aut quid significat nomen. Sed nō est nllō
modo ei? qd quid est. erit vtiqz definitio rat
tio nois idem significans

Hic p. b. o. n. t. q. nō p. t. qd qd est definitione o. n. d. i. du
cendo ad incōueniens. d. q. si q. libet definiens dēnrat
qd qd ē vniuscuiusqz rei. seqret q. definitio fcans qd qd
est. nō esset aliud q. ratio explicas quid p. nomē signifi
cat. i. idem essent definitio quid nois. r. quid rei. h. hoc est
falsū et impossibile. igit nō q. libet definiens dēnrat qd
qd est alicui? rei. Minor. pbat. qz. q. n. mediū est in plus
q. illud qd o. n. d. i. t. nullo mō dēnratate o. n. d. i. t. illud. Si q.
definitio in generali d. z. manifestare qd qd est ad tollen
dū ei? cōtatem. o. z. dicere q. idem sit ratio dicens qd rei
et qd nois. qd est incōueniens.

Sed incōueniens primū qd dēz nō sub
stantiarū vtiqz esset z. eoz. que nō sunt. Si
gnificare enī est et que nō sūt.

Hic p. b. o. n. t. trib. rōnib. q. incōueniens est q. defi
nitio quid rei sit idem q. o. i. o. fcans qd p. nomē significa
tur. Prima est. Si idem eēt definitio qd nois. r. qd rei
sequeret q. definitio esset entitū nō entitū. qd est incō
ueniens. Seq. la. pbat. qz. de nō entib. p. n. t. formari defi
nitiones expmētes qd nois. Id est. qd p. nomē signifi
cat. Q. ar. dicitū sit incōueniens. p. qz. definitio ē o. i. o. ex
plicas qd dicitatē. h. nō entitū nō est qd dicitas siue eētia. q. eo
rū nō est vera definitio qd rei. Et tū sequeret q. eq. lic. dī
ceret definitio de s. b. a. r. accūte. qd est falsū. r. ei? d. r. i. d. i. c.
p. b. s. v. i. j. m. e. t. a. p. h. qz. accūtiū nō ē definitio. p. p. l. e. t. a. h. definitio
eoz. p. p. l. e. t. a. d. a. t. p. s. b. a. z. cui? p. s. e. ē. definitio. vt. ibi. o. n. d. i. t.

Amplius oēs rōnes definitiones essent
eēt enī vtiqz nomē ponere rōni. Quare tmi
nos vtiqz disputam? oēs r. illas definitio sit

Hic p. s. c. o. d. a. m. rōnē q. est ista. Quilibz rōm siue o. z. o. n. i.
vel finoni aliqd fcanti cōtingit imponere aliqd nō sibi
corrūdens. qd p. illā rōnē manifestat. Si q. definitio ni
hil aliud ē q. r. o. i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. t. i. u. a. nois. seqret q. oēs rōnes
eēt definitiones. r. ita seqret cū disputam? vel loq. mur
ad inuicē. alle collocationes seu disputatōes eēt qd d. z.
definitōes. et fm s. b. i. l. i. a. s. (qd est poema de historia tro
iana) eēt definitio. h. b. e. s. t. falsū. qz. definitio ē solū incō.

plexoz vt dī sex? topi. q. nō sūt idē definitio qd rei? nois

Ampli? nec vna scia dēnrat vtiqz q. a. h.
nomen ei? qd qd est significat. Neqz definitio
nones qdem h. m. o. i. assignant

Hic p. t. r. i. a. rōnē q. est ista. Nec vna scia. i. nulla scia de
mrat q. taleno? talē rē fecit. eo q. noia sūt ad placitū. q.
o. z. in in scientijs p. s. u. p. p. o. n. e. r. e. noim. fecatōes s. z. v. o. l. u. n. t. a. t. e.
r. placitū imponētū. h. i. q. libz. scia. inuestigan? definitōes
qd rei. q. q. b. s. c. i. a. p. c. e. s. nō sūt idem qd nois. r. rei

Ex his igit neqz definitio. adhuc at neqz de
finitio nihil dēnrat neqz m. r. a. t. neqz qd ē ne
qz definitione. neqz dēnratōe cogscere est.

Hic epilogat ea q. disputatiue p. m. i. s. s. a. s. e. d. Ex p. d. c. i. s.
verb. manifestū est q. nō sūt idē ipz qd qd est. r. qz. est. et. etiā
defini? r. dēnra? nō sūt idē. r. etiā ipm. q. qd est. nō p. t. i. u. e.
figari p. v. i. a. dēnratōis. vel definitōis. r. etiā nō sūt idem
definitio qd nois. et quid rei

Itē at speculandū quid hoz dicit bene
et quid non bene. et quid sit definitio r. eius
qd quid est. nunq. d. quodā mō definitio est.
aut dēnratō aut nullo modo est

Postq. p. i. p. c. e. d. e. r. i. b. d. i. s. p. u. t. a. t. i. e. inq. s. u. i. t. q. l. u. t. c. o. g. s. c. a. t.
ipm. qd qd est r. definitio. h. p. n. r. dēnrat. d. i. t. a. t. e. v. e. l. u. s. q. d. i.
c. e. s. p. q. m. o. s. p. e. c. u. l. a. d. ū. ē. qd. in. p. d. c. i. s. d. i. b. n. r. qd. nō. b. n. r.
qd. s. u. t. d. e. f. i. n. i. t. i. o. r. e. t. i. a. v. t. p. d. e. f. i. n. i. t. i. o. h. a. t. e. a. p. d. e. m. r. a. t. i. o. n. e. s.
vel alia definitio. vel nullo mō.

Qm at sic dicim? idē ē scire qd qd ē r. sci
re cāz ipm? si ē. Rō ar. h. ē qm ē aliq. cāz. h. e. c.
aut eadē aut alia. r. si vtiqz alia an dēnratū
aut indēnratū ē. Si igit ē alia r. p. t. i. g. i. t. i. p. a. z.
dēnratōe necesse ē cāz. mediā. eē. r. i. f. i. g. u. r. a. p.
ma dēnratū. Cū. e. i. t. p. d. i. c. a. t. i. u. ū. ē. qd. dēnrat.
Un? qd ē igit mod? nūc ex q. s. i. t. ē. p. aliud qd
qd ē dēnratō. Hoz. enīz. qd qd est necesse ē
mediū eēt. p. p. r. i. o. r. p. r. i. u. Quare h. qd ē m. r. a.
bit. illō at n. m. r. a. b. i. t. e. o. z. q. qd. e. r. a. t. e. e. i. u. s. d. e.
rei. Hic qd ē igit mod? q. non sit dēnratō
dictū ē p. r. i. S. z. ē. l. o. g. i. c. s. y. l. l. s. i. p. s. i. quid est.

Hic p. p. s. e. i. n. t. e. r. ū. s. u. i. et p. q. n. m. ad ipm. qd qd ē. r. q.
ad definitionē. ibi. (Defini? ar. qm dī) Dicit at definitio? r.
qd qd ē sic. sig. r. sig. tū. qz. definitio ē o. i. o. fcans ipz qd qd ē
r. qd dicitas siue eētia rei ē illd qd p. definitōez. fca. Quo
ad p. m. i. g. d. q. aliq. definitio dēnrat. r. aliq. dēnra. qz. idē
ē scire qd qd ē r. cāz. qōnis si ē siue cāz. eē rei. h. aliq. cā. r.
m. r. a. t. aliq. dēnra. h. aliq. definitio dēnrat. r. aliq. dēnra.
Minorē declarat sic p. d. i. s. t. i. o. n. e. L. a. aut ē eadē. sic. illa. q.
ē. i. u. s. d. e. e. n. t. i. e. cū. p. a. s. s. i. o. n. e. v. t. h. p. u. a. l. ū. i. s. a. l. u. n. a. ē. e. a. d. cū.
eclipsi. Aut ē altera sic. cā. sic. illa. q. dicit cām. p. a. s. s. i. o. n. e.
alia ab eētia eiusdē. r. h. p. t. i. g. i. t. d. u. p. l. r. qz. vel expm. t. e. c. a. m.
efficiētē. r. tal. cā. ē. dēnratō. sic. i. n. p. o. s. i. t. i. o. ē. r. e. i. n. e. s. o. l. e. e.
lunā dēnrat. eclipsim. Aut nō expm. t. e. c. a. z. efficiētē. r. t. h. e.
nō dēnrat. h. dēnra. r. sic. a. l. c. e. s. t. l. a. n. g. u. i. s. c. i. r. c. a. c. o. r. e. s. t. cā.
alia ipi? ire. r. p. t. dēnratō. de irato p. r. e. f. i. n. i. t. o. z. d. i. c. e. t. cāz.
effectiua q. ē appetit? p. r. i. j. d. o. l. o. r. i. s. Et s. b. d. i. t. p. q. tal. o. s. t. ē.
sio sit in p. m. a. f. i. g. u. r. a. qz. in p. m. a. f. i. g. u. r. a. p. e. l. u. d. i. v. l. e. et p.
d. i. c. a. t. i. u. ū. siue affirmatiuū. sic at accidit qm sit dēnratō

Secūdi libri posterior

per definitōnem ordinatā pro medio. Alij breuiter se expedit dicētes q̄ p̄bs dat hic ḡnalem modū ostēdendi ip̄sum q̄d q̄d est p̄ aliud volēs in summa si eadem res h̄z plures definitōnes q̄z vna est causa alteri? illa q̄ se h̄z per modū cause sumit̄ pro medio ad demonstrādum illā re definitō. sicut definitō data p̄ formā q̄ se habet p̄ modū cause respectu definitōnis datē p̄ materiā p̄t sumi pro medio ad demonstrādum definitōnem datā p̄ materiā de suo definitō. et erit h̄mōi demonstratio ex p̄p̄is et conuertibilib? et in p̄mo mō p̄me figure. eo q̄ oportet cōclusionē esse v̄lem affirmatiuā cū ibi p̄dicet definitō re definitō que v̄l se habet ad definitū. Et iste est vn? modus cognoscendi q̄d q̄d est p̄ aliud q̄d q̄d est vn? definitō dicēs t̄m q̄d demonstrat per cā q̄ dicit p̄pter quid. nō tamē est iste modus ostēdendi p̄p̄ie demonstratō. sed est q̄dam modus logicē syllogizādū ip̄m q̄d q̄d est de eo cuius est quia p̄ dicit̄ modū nō sufficiēter pbatur q̄ illud q̄d concludit̄ sit q̄d q̄d est ip̄ius rei de quo cōcludit̄. hoc est nō concluditur cum illa reduplicatiōe in eo quod quid ē sed solum concluditur q̄ inest ei

Quo autē mō cōtingit dicemus dicentes iterū ex p̄cipio. Sicut em̄ p̄pter quid querimus habentes qz aliq̄n aut simul manifestata sunt. Sed neqz p̄ius p̄pter quid possibile est cognoscere q̄z quia manifestū q̄m simili ter et quod q̄d erat esse nō sine quā impos sibile em̄ est scire q̄d est ignorātes si est

Hic p̄bs ostēdit quōd p̄ demonstratiōnes p̄t ostēdi quod quid est. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit quōd in ali quib? manifestat̄ ip̄m q̄d q̄d est p̄ demonstratiōne. Secūdo ostēdit q̄ hoc nō cōtingit in omnibus ibi (Est autē quo r̄sdam) Circa p̄m̄z tria facit. Primo p̄mittit aliq̄ ne cessaria ad ostēdendum p̄positū. Secūdo manifestat p̄positū per exēploib? (Quozuz) Tertio epilogat̄ ibi (Quo mō q̄dem igit) Circa p̄m̄z p̄mittit p̄p̄ationē quandam ip̄ius q̄d q̄d est ad p̄pter q̄d dōns q̄ ad ostēdendū q̄mō cōtingat accipe q̄d q̄d est p̄ demonstratiōne oportet iterū a p̄ncipio resumere. vbi cōsiderādum occurrit q̄ dupl̄ aliq̄ p̄t se habere ad cognoscendū p̄pter q̄d. Primo cōtingit nos scire q̄a est et t̄m adhuc ignorare p̄pter q̄d et illo interrogare q̄nqz aut vtrūqz eoz sit est nobis notū ip̄ossibile t̄m ē vt dicit p̄bs q̄ q̄nqz cognoscimus re aliq̄ re p̄pter q̄d ignoramus q̄a. et similiter est de eo q̄ quid erat esse et de esse absolute loquēdo. qz aliq̄n scim? rez eē et t̄m de illa nō cognoscim? p̄cē q̄d sit. Aliq̄n autē simul cognoscim? vtrūqz. sed tertiu est ip̄ossibile vtz q̄ sciam? quid est et ignorem? si est. questio autē si est q̄rit de esse rei.

Hoc autē si est aliq̄n fm accēs habemus aliq̄n aut habētes q̄d ip̄ius rei. vt tonitruuz q̄m son? q̄dez nebulaz est. et defectum q̄m priuatio q̄dam lumis est. Et homiem q̄ q̄d dam est aial. et aiaz q̄m nūer? seipm̄ mouēs

Hic p̄bs p̄t scdm̄ p̄ambulū dōns q̄ aliq̄n si est habemus aliq̄n p̄ accēs siue per mediū accētale q̄d potius est signū q̄ causa sicut p̄ velocitatē motus cognoscim? leporem. Aliq̄n vō scim? qz est et si est per mediū q̄d habet. tes. hoc est p̄ mediū cēntiale. pbās esse ip̄ius. sicut patz in exēplis naturali et mathematico. Aliq̄n scim? qz to-

nitru? est sonus factus ex v̄stione nebulaz. hoc est sp̄is. saz nubiū ad modū nebule. talis em̄ son? est cēntialiter tonitru? et sic et scim? qz est eclipsis siue defect? in luna q̄m scim? qz est quedā priuatio lumis in luna ex terra ob iecta. pueniēs. Et tertio scim? boinem qz est q̄m est aial rationale siue rōnali determinatū. et scim? qz aia est quia est nūer? seipm̄ mouēs supposito q̄ illa sit definitio aie

Sed q̄cūqz q̄dem fm accēs scimus q̄a sit necē est nullo mō alio se habere ad quid est. Neqz em̄ q̄a sunt scim?. Querere autē quid ē nō habētes qz est nihil querere est. Scdm̄ quecūqz aut habem? quia est. quid est facile est. Quare queadmo dū habem? qz est sic habem? ad id quod quid est.

Hic p̄bs p̄t tertiu p̄ambulū dōns q̄ in illis q̄ cogno scūtur esse p̄ mediū accētale. nō necario cognosci mus quid est vel p̄pter q̄d est ratio. q̄a q̄d ē ex accētib? nō cōstituit. et sic sciēdo p̄ mediū accētale nō p̄fecte sci mus q̄a est illi? rei. nec rem esse. et si nō scim? v̄re res eē ergo multo minus cognoscim? q̄d est. Quia vanuz est querere q̄d est nisi aliq̄s sciat quia est. et ergo talis cog nitiō vana est et inuēit demonstratori. Illa autē in quib? cognoscim? q̄a est p̄ mediū cēntiale et definitū facilliter possunt cognosci quo ad q̄d est. Et quo infert p̄bs q̄ si cut nos habem? ad cognoscēdum quid est. quia est eadēz via vtrūqz cognoscendi quia est

Quoz igitur habemus aliq̄d ipsi? quod quid est. primū habem? si defectus in quo a luna in quo c. oppositio terre in quo. b. vtrū quidē igit deficit aut nō. b. q̄rere est. Secū dū h̄ aut habem? quecūqz facile. Quare que admodū habem? quia est nūq̄d est aut nō ē hoc aut nihil differt q̄rere q̄z si est ratio ipsi? Et si sit hoc illud dicem? esse. aut qualis cō traditiōnis est ratio. vtz habendi duos rec tos. aut non habendi

Hic p̄bs p̄t id quod dēt̄m est manifestat p̄ exēplaz primo hoc manifestat q̄n habem? q̄a est p̄ mediū essen tiale. Secūdo q̄n habem? q̄a p̄ mediū accētale. Quo ad primū dicit q̄ in illis in q̄bus scim? aliq̄d p̄ mediū essen tiale simul scim? q̄a est q̄d est. p̄pter q̄d. huius est exēplū sit defect?. hoc est eclipsis in quo a. id est maior extremi tas. et sit luna in quo c. id est minor extremitas. et sit inter positio terre inter solem et lunā q̄ est v̄a cā eclipsis lune in quo b. q̄d est mediū. Tunc dicit p̄bs q̄ idem est q̄rere vtz deficiat luna vel nō. et vtz b. sit vel nō q̄si dicit p̄bs q̄ querere re cōclusionē scz vtz luna deficiat vel non est querere de medio vtz scz mediū est vel non. Et subdit q̄ querere vtz b. sit vel non nihil differt a questioe qua queritur vtz sit aliqua ratio ipsius defectus. quia hoc est oppositio terre est ratio defectus lune. et si est tal op positio etiam dicimus esse defectum lune vel non. Et sic patet q̄ idem est querere de medio et cōclusionē. et ita si scimus quid scimus quia et conuerso. vt si querimus vnum querimus alterum et conuerso. quia eadem est questio de vtroqz. et eadem via habemus vtrūqz. Et si militer dicit p̄bs eadem est ratio si q̄ramus q̄lis sit rō cōtradictōis. b. ē q̄lis p̄t p̄dictōis sit ratio aut affirmatiē

Primus Tractatus

aut negativus. ut vtz. triangul⁹ habeat duos rectos vel non. Quasi velit pbs dicere qd dictū suū hz veritatē in q̄ libet pte cōdictionis. qz q̄rere vtz. habeat duos rectos est q̄rere. vtz. sit mediū. et q̄rere vtz. non habeat. itez. est querere an non habeat mediū

Cū autē inueniam⁹ simul qz et ppter quid scim⁹ si p mediā sint. Si p̄o nō qz scim⁹. ppter qd aut nō. Sit igit luna c. defect⁹ a. luna plēnā nō posse facere ymbzā nullo nostrz in medio existente manifesto in quo b. Si igit in c est b. qd est nō posse facere ymbzā. cū null⁹ nrm mediū sit. in hoc aut a qd est deficere. qz deficit qdem manifestū est. hz ppter qd nondū. Et qz defect⁹ est qdem scim⁹. qd aut est nescimus

Hic pbs declarat in t̄m̄is q̄n habem⁹ qz est p mediū accidentale. et p̄mo p̄tinetur dicte dicendis. d. qz si inueniamus illud qd querim⁹ p mediū p̄tinetur. qd est cēniale. et cām simul scim⁹. qz et ppter quid. Si aut nō sciam⁹ p mediū. p̄tinetur cēniale. hz p mediū extrinsecū accidentale. possūmus scire qz. et nō ppter qd. Et p̄tinetur est Luna c. b. est minor extremitas. et defect⁹ a. id est maior extremitas. et p b. hz est p medio. accipiat hoc qz est luna nō posse facere ymbzā. nullo exite in medio. cū sit plenilunū. Si hz sit i c. si nō posse facere ymbzā cū nullū sit mediū vel obstaculū impediens in luna. et si vltim⁹ defect⁹ vel deficere sit in hoc medio. manifestū est qz deficit luna. Sz non scimus qd est defect⁹. qz hoc. nō posse facere ymbzā. nō est cā. hz signū siue mediū accidentale. Et p̄tinetur sic formari de mōstratio. Omne corpus luminosū plēnū. nō potens facere ymbzā respectu ex̄t̄m̄is in tra. nullo exite in medio inter nos et ipsū. eclipsat. Luna ex̄t̄m̄is in directa oppōne ad solem. est corp⁹ tale. hz luna sic se habet eclipsat. Hic eni arg⁹ p definitionē. q̄ nō est causa p̄cisa et immediata. hz pot⁹ est data denitatio p signū. Et ita scim⁹ si est t̄m̄ p accis. et sit quia est. et ppter quid.

Cū autē manifestū est qz a in c sit. sed ppter quid est. b querere est. hoc qdem est. ut vtrū sit obiectio aut p̄uersio lune aut extinctio. hz aut est rō alteri⁹ termini in his que sūt ipsi⁹ a. Est enim defectus obiectio

Hic ostē pbs quōd cognitio q̄a. q̄rim⁹ ppter qd. Et duo facit fm qz duo ponit exempla. d. Cū sit manifestū qz a sit in c. i. defect⁹ in luna. q̄rim⁹ ppter quid sit. vtz. deficit ppter hoc qz obicit terra in medio inter solem et lunā. q̄ est causa fm veritatem. vel qz hoc fiat p p̄uersionē lune. ut d̄tatur vsus nos superficies lune. que est tenebrosa. et hoc fm opinionē eoz qui dixerunt lunā fm vnā partē esse luminosā. et fm aliā tēbrosā. et q̄ q̄ pars tenebrosa verteret ad nos fieret eclipsio fm illos. vel hoc fiat ppter extinctionē. Et hoc fm opinionē eoz q̄ ponebāt lunā fm se luminosā. sed eclipsaret p hoc qz lumen extingueretur. quia sibi obicit aliq̄d humidū. vel q̄a p̄ocu. paref a tempestate magni venti. et hoc mō venit in ipz irruens. ipm extingueret. Et subdit pbs qz querere ppter qd. est querere qd sit tale mediū. vtz. hz ppter aliā quā istaz causaz fiat defectus lune. nihil aliud est querere qz vtz. ratio defectus lune sit obiectio terre. aut cō-

uersio lune. aut extinctio lune et. et hoc mediū est b. finitio et ratio alterius. sicut in p̄missis exemplis est ratio et definitio ipsius a. quod est maior extremitas.

Quid autē tonitr⁹ extinctio ignis in nube. sit nubes c. tonitrus a. extinctio ignis b. In c igit nubes b. extinguit eni in nube. hz aut est sonus. etenim ratio ipi⁹ a b primi termini. Si aut hui⁹ itez aliud mediū sit. et reliquis rationibus erit.

Hic pbs ponit scōm exemplū. d. Si querat quid est tonitruum. et dicat fm opiones Democriti qz est extinctio ignis in nube. tunc sit nubes c. quod est minor extremitas. tonitruum at a. quod est maior extremitas. et extinctio b. qd est mediū. Syllogizetur ergo sic. In quo cuiqz est b. hoc est. extinctio ignis. in hoc est sonus nebularum siue nubium id est tonitruum. sed in nube ē extinctio ignis. hz in nube est sonus tonitruū. Hic manifestus est qz accipiendo ppter qd per demonstrationē. accipimus quid est. quia ipz mediū ostendens. ppter quid. est ratio de finitua primi termini. maioris extremitatis. sed si oporteat accipere aliquod aliud medium accidentale ad demonstrandum. hoc erit ex reliquis rōnibus logicis. et non ex demonstratione. et ideo ex illo nō elicit quid.

Sicut quidē igit accipit quid ē. et sit notū dcm est. Quare sylls qdem ipsius qd est nō sit. neqz dem̄ratō manifestū est t̄m̄ p syllm et dem̄rationē. Quare neqz sine dem̄ratione est cognoscere qd est cur⁹ est causa alia. Neqz t̄m̄ est dem̄ratio aliq̄ ipsius sicut et in opinio nibus ipsius

Hic pbs epilogat ea que dicta sunt. dices. qz ex dicto patet quomodo accipit qz quid est. et nobis innotescit scz per hoc qz accipitur ppter quid. et etiā manifestū est ex dictis qz ipi⁹ qz quid est non est dem̄ratio. neqz syllogismus. ut scz p̄tinetur syllogizetur et demonstrat tanqz conclusio ipm quod quid est. et t̄m̄ manifestatur ipm p syllogismū et demonstrationem. scz elicitive. in q̄ntū scilicet mediū dem̄ratiois. qd est. ppter quid. per dem̄rationē in notescit. qd est idem cū qd qd est. Quare subdit qz neqz sine dem̄ratione p̄t cognosci qd qd est. cui⁹ ē ipm altera cā. qz est mediū. ppter qd ex dem̄ratione elicitive cognoscit Nec t̄m̄ est dem̄ratio ipi⁹ qd qd est. sic qz sit p̄clo dem̄rationis. ut s̄. multis rōnibus est p̄batum.

Est autē quozūdā q̄dez quedā altera causa. quozūdā autē non est. definitiones qdem fm sp̄m facte nullū h̄nt mediū quo demonstrent. sed definitiones hz materiā facte p̄t h̄re mediū. Quare manifestus est qm̄ eoz q̄ sūt quid est alia q̄dez sine medio et p̄ncipia sūt. q̄ et esse et q̄a sint supponere oportet. aut alio modo manifesta facere. Qd vere arithmeti⁹ facit. et nāqz qd est vnitas supponit et qz est. Sed haberiū mediū quoz. est quedā altera causa sub̄ie. et ipsius esse. est p dem̄rationē ostendere sicut dictū est. nō t̄m̄ qz quod quid est demonstrantes

Secūdi libri posterior

Postq̄ p̄ba oñdit q̄ in q̄busdam per demonstratōnez
oñditur q̄ qd̄ hic p̄nt oñdit q̄ hoc non est possibile in oi
bus. r̄ ad hoc oñdendū p̄supponit q̄ quorūdā est quedā
altera causa p̄ter q̄ qd̄ est q̄rūdam nō. Sic subdit q̄ i
bis in q̄b̄ p̄ter qd̄ est nō est alia causa oportet ipsuz
qd̄ qd̄ est accipe vt p̄ncipiū imediatū ita q̄ oportet p̄re
supponere te tali re et esse et quid est. r̄ sic in illis nullo
mō p̄t demonstrari qd̄ qd̄ est. licz̄ posset aliq̄ alio mō mai
festari scz̄ p̄ effectū vel per simile aut aliq̄ taliuz̄ modoz̄.
Et sic facit arith̄metici qui suppoit qd̄ est vnitās. Sed i
illis in q̄b̄ est altera causa l̄stātie ipius esse ipm̄ quod
quid est p̄ demonstratōnem oñdi p̄. non tñ in eo quod
quid est. s̄ put̄ induit quedā modum quia est

Definitō aut̄ qm̄ q̄dez̄ ratio ipsius qd̄ qd̄
est manifestū est. qm̄ aliqua ratio ipsius qd̄
quid est significat nomen. aut erit ratō al̄a
nomia ponēs. vt quid significat quod est tri
angulus. quod vero h̄ntes quia est q̄rim̄
et p̄ter quid est. Difficile aut̄ est sic accipere
que nescim̄ quia sunt. Causa autē dicra est
p̄ius difficultatis. Quia neq̄ si ē neq̄ si nō
est scim̄. sed aut̄ fm̄ accēs. Ratio autē vna
est dupl̄r. hec q̄dem cōiunctione vt q̄ est il
as. alia vero vnū de vno oñdens nō fm̄ ac
cidens. ratio autem vna quidem termin⁹ est
termini que dicra est

Postq̄ p̄ba oñdit quō se habet quod quid est ad de
monstratōne. Sic p̄nter oñdit quō se habet definitio ad
demonstratōne. r̄ tria facit. Primo p̄ponit vnū moduz̄
definitōnis significatōis qd̄ qd̄ est. Secōdo p̄ponit alium
modum (ibi. Alius vō t̄m̄). Tertio oñdit q̄lic se habz̄
vtraz̄ definitio ad demonstratōne (ibi. Quare p̄ma qd̄e
Quo ad p̄mum dicit q̄ definitio est ratō significatia il
lius quod qd̄ est. Unde seq̄t̄ si nō posset haberi alia ra
tio rei q̄ definitio significatia illi qd̄ qd̄ est impossibile
esset q̄ scirem̄ talem rem esse quin sciremus te ea quid
est. Cur̄ ratō ē q̄ impossibile ē q̄ sciam̄. aliqua rez̄ eē nisi
per aliquā ip̄i rei ratōnem. r̄ ḡ te eo qd̄ est nobis penit⁹
ignotū nō possum̄ scire an est vel nō est. Et subdit q̄ in
uenit etiā alia ratō p̄ter definitōem que qd̄dem vel est rō
expositia scationis noia vel rō ip̄i rei nominate. r̄ ista ē
altera a definitōe. q̄a nō fecit qd̄ est sicut definitō. s̄ for
te aliq̄ accēs ip̄i rei sicut forte iuenit aliq̄ rō q̄ exponit
quid fecit h̄ nomē triāngulus. Et p̄ h̄mōi rōem possum̄
habere aut cognoscere q̄a est. r̄ tñ adhuc dubitare. p̄t
quid ad distinguendū aut̄ ratōem scantem qd̄ ab alijs
postea. (ibi. Ratio aut̄ vna) s̄biūgit dōns q̄ dupl̄r aliq̄
ratio p̄t dici vna. qz̄ qd̄dam est vna solū p̄iūctōe fm̄ quā
dicim̄. q̄ illas. id ē poema te historia troiana hz̄ quan
dam vnitatē. r̄ p̄ h̄ic modū etiā definitō q̄ est expositia
nomis. vel manifestatia rei nomiare p̄ aliq̄ accēa dicit̄
tur vna. vt cū dicit̄ homo est aial̄ r̄sibile susceptiū disci
pline. Alio mō dicit̄ aliq̄ ratō vna. q̄a fecit simpliciter
vnū de vna re cuius est ratō. r̄ nō fm̄ accēs. r̄ talis ratō
est definitō significatōis qd̄ est. r̄ hoc ideo. quia talis expli
cat et significat essentiam rei que est vna. Ex isto con
sequēt̄ p̄cludit p̄ba q̄ illud qd̄ nunc dictum est. est vna

cōmunis definitō aut̄ ratō rei. id est definitōnis scz̄ q̄ a
finitio est ratio ipsius quod quid est

Alius vero terminus est. r̄ ratio demon
strans propter quid est

Hic ponit scōm modum definitōnis. dōns q̄ alius
terminus siue alia definitio est ratio manifestās. p̄ter
quid vt eclipsis est infpositio terre nō q̄dem formaliter
sed causaliter. qz̄ iterpō terre ē causa. p̄t quā fit eclipsis

Quare p̄ma quidem significat quod qd̄
est. demonstrat aut̄ nō. Que vero posterior
est manifestū ē qm̄ erit vt demonstratō eius
quod quid est. positione dr̄is a demonstrati
one. Differt em̄ dicere id quod tonat et qd̄
est tonitruum. dicit em̄ quidē sic. q̄ propter
id quod extinguit ignis in nubibus. quare
eadem ratō alio mō dicit̄. Et sic quidem de
mōstratio cōtinua. sic aut̄ definitō. Ampli⁹
est termin⁹ tonitruū p̄tinu⁹ son⁹ in nubibus.
Hec at̄ ē q̄ ē ip̄i qd̄ ē demonstratōis p̄clo

Hic oñt quō vtraz̄ definitio se hz̄ ad demonstratōez̄.
Et circa h̄ tria facit. p̄b̄ qd̄ detm̄ ē. scōdo enūerat tā ḡna
definitōnez̄. r̄ declarat quō illa ḡna se habeāt ad demon
stratōez̄. Ter epilogat circa definitiata. Scōm ibi (Que
aut̄) Tertū ibi (Manifestū at̄) Quo ad p̄m̄ p̄cludit p̄ba
ex p̄missis q̄ p̄ma definitio q̄ est p̄ cōnalia p̄cludēs r̄ di
cēs quid solū fecit quid est. r̄ nō demonstrat. id ē nō ē me
diū ad demonstratōne qd̄ quid est. Scz̄ definitio dicit̄ p̄t qd̄
te qua posteri⁹ facta est mētio est quasi demonstratō ip̄ius
qd̄ quid est. id est demonstratōe p̄cludit definitōne te defini
to. q̄ dicit qd̄ qd̄ est vt dicit̄ i p̄mētarijs scōi te aia. r̄ hu
iusmodi definitio nō differt a demonstratōne nisi sola posi
tione hoc est ordie t̄m̄oz̄. r̄ p̄pōnū. r̄ h̄ declarat p̄ba p̄ ex
empla dicens q̄ differt dicere. p̄t quid tonat r̄ quid est
tonitruū. quia fm̄ op̄ionē illoz̄ q̄ dicit̄ q̄ extic⁹ ignis
in nute ē cā tonitruū dicit̄ aliq̄s p̄t quid cū d̄t tonitruū
esse p̄t h̄ q̄ ignis extinguitur in nute. ille at̄ dicit̄ quid est
tonitruū q̄ d̄t qd̄ ē son⁹ ignis extic⁹ i nubib⁹. r̄ vtrūq̄ bo
rum significat eād̄ rōem. sed p̄ aliū moduz̄. nā cum dicit̄
tur nubes tonat. p̄t hoc q̄ extinguit ignis in nute signifi
cat p̄ modū demonstratōis p̄tinue id ē nō disticte p̄ diuer
sas. p̄pōnes. accipiūtur em̄ p̄tinue oēs termi demonstrati
ōnis. Cū at̄ d̄t tonitruum est sonus extic⁹ ignis i nu
bib⁹ significat p̄ moduz̄ definitōis. s̄ si dicit̄ tonitruum
est son⁹ in nubib⁹. nulla mētioe facta te exticōne ignis.
erit definitio significatōis qd̄ ē. r̄ erit solū d̄m̄ratōis p̄clo.

Que at̄ in medio ē definitio ip̄i quid est r̄
indemonstrabilis ē. vna vero syl̄s ip̄i quid ē
casu differēs a demonstratōne. Tertium aut̄
q̄ ipsius qd̄ quid est cōclusio est.

Hic p̄ba colligit ex p̄dictis q̄ sunt t̄m̄ tria genera de
finitōnez̄. dicens q̄ definitio q̄ est in medio id est q̄ se
habet vt demonstratōis mediū. sicut definitio dicit̄ p̄ter
quid est indemonstrabilis. ratio a. q̄ quid est. r̄ est solum
p̄ncipiū demonstratōis sicut cū dicit̄ tonitruum ē extic⁹
ctio ignis in nute. Alia est definitio q̄ ē solū significatōis
ipsius qd̄ quid est. r̄ cōclusio demonstratōis sic definitio

Primus Tractatus

dicēs qđ tñ. vt cū dē tonitrū ē son' fact' i nubib'. Tertia
refinitio ē qđ est qđ dā s'ylls dmrātū' ei' qđ dē. r n dī a re
mrātōe nisi i casu b' ē h'z diuersā acceptōez dicitōnū. sic d'
fimi' dicēs qđ r. p' qđ. vt cū dē tonitrū est son' factus i
nubibus p'p' extictionem ignis in nube

Maifestū igr' ex dicit' ē. r qlit' ipi' qđ qđ ē
dmrātio ē. r quō n' ē. r quoz. ē. r quoz. nō est
Ampli' ar' d'finitio quot mōis d'z r qliter qđ
qđ ē dmrāt. r quoz. ē. r quoz. n' ē. Adhuc ar' r
ad dmrātōez quō se h'z r quō contingat eius
dem esse quō non contingit

Hic epilogar ea qđ d'ctā s' d'icēs maifestū ē qđ dicit' p' que
modū ē dmrāt' ipi' qđ qđ ē. r p' que nō. qz. s' ipz qđ qđ ē p'
elicite accipi ex dmrātōe. n' tñ p' dmrātū. d'ctm' et' ē i qđ
p' accipi ipz qđ qđ ē p' modū p'dctm'. r i qđ. n' qz. i ill' qz
p' qđ qđ ē alia cā ē ipz p' capi h'z modū p'dctm'. i ill' ar' i q'
b' p' qđ qđ ē n' ē alia cā n' p'rigat ea accipi p' modū p'dctm'
D'ctm' ē et' quot mōis d'z d'finitio. qz. s' qđ a f' qđ qđ ē. qđ d'm
p' qđ d'ctm' ē et' quō qđ qđ ē dmrāt' unq' m'. s' f' cat' p' d'finitio
nē accipit nō solū qđ qđ ē. r quō n' dmrāt' i qz' p' d'finitio
se h'z diuersimōe ad dmrātōez. r quō p'rigat q' eiusd' sit d'
mra' r d'ctm' r quō b' n' p'rigat q' oia patēt ex iā d'ictū textu

Circa textū expō^m mouet' qstio.

Utr' mediū potissime dmrātōis sit refini' s'biecti l' p'rie
passionis Et videt' p' q' nō. qz. d'finitio s'biecti ē mediū
p' sic qz. idē nō remrāt' seipz. s' d'finitio passionis ē ead' cum
passione ergo nō remōstrat seipz in eē s'biecto. qz. ali/
as esset p'ctio p'ncipij Scōdo sic passio non habet refini
tionē ex quo est ens incōpletū in altero factū r nō i se cō
stitutū. s'biectū aut' h'z p'pletā refinitionē in suo genere g'
p' illā d'z fieri remōstratio Tercio mediū remōstrati
onis debet esse ratio p'mi termini. s' p'm' termin' est s'bi
ectū vt maifestū est ex p'clutione remōstrationis cuius est
s'biectū sicut passio p'dicatū igr' refinitio s'biecti ē mediū
r nō refinitio passionis Quarto videt' q' refinitio for
mal' ipi' passionis sit mediū. p'bat' qz. id' est actūs eē r s'bi
iecto in eē s' p' refinitionē formalē passionis habet pas
sionē ē ergo p' eādēz h'bit' passionē s'biectō in eē. s' illd' qđ
ōnt' passionē s'biectō in eē est mediū remrātū. ergo refini'
formalis passionis erit mediū remōstrationis. Pro
veritate qstū est sentētia p'bz ponitur iste discursus

Maioz. Potissima dmrātio iherētia pas
sionis dmrāt' de suo s'biecto p'prio **Minor.**
**Mediū hui' dmrātōis ē rō dicēs quid sub
iectū p'p' qđ passionis. Lōclo.** igr' neqz
d'finitio s'biecti. neqz formal' s'z material' pas
sionis. mediū est potissime demōstrationis.
Maioz. p'p' patuit p' p'bz i p' hui' vbi. oñt' ad remrātō/
nē redri p' ter re d'z p' se h'z q' ipz qđ ē in illa p'pōne i qua
passio oñdit iherere suo p'prio r adeqto s'biectō **Minor.**
p'bat' qz. illud ē mediū cui pueniūt p' se p' p'cognitōes ex
quib' colligat' cognitio scie. s' tale ē refinitio dicēs quid
r p'p' qđ. **Minor.** p'bat' qz. p'cognitōes i sp'ali s'teres scz
quia ē dignitat' q' claudic' i illa refinitione p'dicata d' suo
refinitio. quid ē passionis et' p'ncip' in ea h'z q' est s'biecti
passionēz refiniēt' s'altē material' r qđ est cū quia est s'bi
ecti quā p'cognitōez bifōrmē formal' d'z i qstū quid est

p'suppoit si est Cōclusio scđtur ex p'missis. r p' dē apl'
sic ostendi quia refinitio s'biecti absolute accepti nō est
adeqra causa vni' passionis. s'z plurū passionū. refinitio
etiā formalis passionis eadē est cū passione. r sic nō re/
mōstrat sed remōstrat sicut passio. est ergo mediū ma
terialis refinitio passionis. p' cuius reclaratione nō tan
dū est q' duplex est refinitio passionis scz formalis r ma
terialis. p'ima est oratio indicās quiditatem abstractaz
passionis s'm q' est species sui p'dicamēti subordinata suo
g'ni in p'pria coordinacione. scđa est indicās esse p'pletuz
passionis p' p'ncipia illud imutabiliter causantia r sic
refinitur vt passio. p'ima non potest eē mediū eo q' non
indicat eē inherente s' esse eēntie tñ. Scđa est duplex
Una q' accipit nomē s'biecti cū rōne aptitudis sibi ana
loge vel p'portionate vt ista risibile est hō ap' risui. **Alia**
est q' accipit refinitionē s'biecti cū aptitudine sibi p'porti
onata vt ista risibile ē aial aptū natū ad ridendum. p'ima
h'z refinitio nū materialū non p't eē mediū. qz. ipm nō
d'z intrare p'clutionē. nec d'z admitti nugatio in arte re/
mōstrandū sed scđa ē v'z mediū. Et ergo d'z. **Alter'** p'mo
re aia caplo quito cū mediū d'z esse s'm naturā mediū in
remōstratione. r d'z eē posteri' p'mo r p'us scđo videt' de
bere eē refinitio passionis. r si aliqū p' refinitōem s'biecti
scie' passio o'z q' illa refinitio nō sit data re s'biecto tātuz
in qstū est s'bstātia qđā vel s'biectū in cōi ratione s'biecti
s' in qstū est causa r s'biectū passionis b' est s'm q' s'uit ex ip
so passio. p' illam em' scie' qualiter. r quare passio in eē s'bi
iecto. **Exemplum** est vt si refiniatur anima in qstū est
s'bstātia intellectualis incorporea absolute non cogno/
scentur accidentia eius r opaz obiecta. Similiter autē
si refiniatur s'm totum r non s'm p'tes r refinitio totius
retur s'm q' animatum corpus. vt dicatur p'fectio corpo
ris phisici vitam habentis. non cognoscūtur sufficient'
passiones r opaz obiecta. quia ignorātur opaz accidē
tia p'rium. Si autē dicatur anima esse principium sen
sus r motus in toto r in p'tibus corpis. s'm p'guentiam
componentium vnūqz qz mēbz cognoscuntur omnes ope
rationes r accidētia p'rium r obiecta qñ fuerit refinitio
ap'zata cuilibet p'ti sicut in scđido re anima reclaratum
fuit. Similiter est in refinitione accidētium q' sunt p'nci
pium remōstrationis. Si em' retur re essentia passionis
tñ p' ea q' formalia sunt in ipsa non dicit causam quare
sunt accidentia. aut accidāt talibus s'biectis. sicut si refi
nendo dicam' eclipsis est defectus luminis. r si appona
mus s'biectuz dicentes est defect' luminis in luna. talis
refinitio adhuc non dicit cām quare hoc lune non acci
dit. r quomō soli lune p' se puenit. Si vero dicatur eclips
is est defectus luminis in luna ex interpositione terre
od rectam diamet'z inter solem r lunam ex motu ipsi' i
capite vel cauda draconis infra gradus eclipticos. pue
niens. tunc sic refiniendo dicim' quid est passio r cui' est
r p'pter quid inest. r quare soli lune puenit. r p' hanc refi
nitionem scitur passionem inesse s'biecto. Et eodem mō
est in passionib' anime. Si em' dicam' sic ira est appeti/
tus cōtrarij volozis ex accensione sanguinis circa cor. p
ueniens. nos dicim' quid est r cui' est r p'pter quid inest
quia cordi. r p'pter h'z q' sanguis accensus est ex molestia
p'tendūtur spirīt' ad repellēdum iuriā vel illatā vel opi
natā r ergo p'turbātur passione. Et ex omib' h'is p'tz q'
refinitio passionis materialis ē mediū remōstratiōis
Si vero quāz dicat q' refinitio s'biecti ē mediū. tūc s'biectū

Secundi libri posteriorum

non de capi absolute ut quid perfectum intrinsece per sua substantia-
 tialia. ut species ex genere divina sui predicamenti constituta. quod
 sic definitur definitione quod dicitur in qua est dialectica. vana
 sed de capi ut quid perfectum extrinsece per virtutem extrinseca-
 rum causarum ordinatam esse ipsius substantiale ad actio-
 nes et passiones. primo modo acceptum est perfectum in esse
 forme tamen secundo modo in esse forme finis. quia operatio est
 finis rei. sic definitur definitione explicante propter esse quod
 dicitur aptitudines causales. secundum exigentiam passionis
 vel actionis in ordine ad quam definitur tanquam propria cau-
 sa. exemplum est ut homo quid dicitur sic definitur. est animal
 rationale. sed ut est causa huius passionis risibile. addit pro-
 dicte definitioni aptum ad ridendum. ita ut talis apti-
 tudo intelligatur causalis re genere substantie et non cau-
 sata per modum naturalis potentie accidentaliter et extrin-
 sece ab aptitudine originali. et habet aptitudines sic subiectum
 deficientes. scilicet quidam vires quibus secundum principia sub-
 stantialia a bonitate et efficacia efficientis et finis. ita quod ef-
 fectiva bonitas illas aptitudines inchoat originaliter. et
 bonitas finis easdem distinguit ordinat ad determinatas
 potentias. Ipotentias actiones et passiones talis subie-
 cti. sicut in simili materia potest per aptitudinem suam inchoa-
 tionem indistinctam et confusam. quod forma trahit ad determi-
 natam speciem. Quia sicut materia et forma se habent in prin-
 cipio perfectione prima. ita efficiens et finis in principio
 perfectione secundam. et primum istorum fundatur in deo philo-
 sophi primo physicorum dicentis materia et forma sunt cau-
 se omnium que sunt. secundum fundatur in hoc quod definitio
 formalis integratur ex forma et fine. et materialis ex ma-
 teria et efficiente. De his viribus loquuti sunt illi qui a-
 nimam identificant cum suis potentibus. que vires cum sunt
 in simplici substantia essentie. non sunt distincte nisi re-
 lativè distinctione finis ad potentias. non autem formaliter
 intrinsece. alias preudicarent simplicitati essentie. Quis
 ergo definitio subiecti primo modo accepti que est defi-
 nitio formalis tamen dicens quid non est medium demon-
 strationis ostendit in herentiam proprie passionis. tamen de-
 finitio subiecti secundo modo considerati est tale medium. Pri-
 mum patet. Quia idem per se non indicat quid et quale. sed re-
 finitio subiecti indicat per se quiditatem eius. ergo non que-
 litatem inherentie passionis secundum quod huiusmodi. nisi forte
 ex consequenti per accidens. Ad obiecta in oppositum
 Ad primum patuit ex declaratione conclusionis quod defini-
 tio formalis que est eadem cum passione non est medium
 sed definitio materialis que dicit quid subiecti et propter quid
 passionis. Ad secundum est eodem modo. Ad tertium
 eodem est quod primum terminus syllogisticus est maior extre-
 mitas. sicut ultimus minor extremitas secundum modum loque-
 di philosophi primo per quod dicitur definiendo primam figu-
 ram. quoniam tres termini sic se habent quod postremus est in to-
 to medio. et medium in toto primo id est maiore extre-
 mitate. et sic maior est primum terminus in ordine syllogistico quoniam
 sit ultimus in conclusionem. quia predicatum. Ad quartum
 est eodem quod per definitionem formalem scitur passio est non
 autem passio est subiectum in se. sic autem ea scire non est ea scire in quantum
 est demonstrabile. in quantum est res aliqua in se. et hinc se per mo-
 dum substantie. cum dicitur idem est passionem esse et ipsam
 subiecto in esse. verum est quantum ad mathematicum sive
 specialem philosophum qui passionem considerat in quantum
 est accidens inherens. non autem verum est quantum
 ad logicum qui per intellectum absoluit accidens a subiecto

et ipsum considerat sicut aliquid in se ens propter substantiam. Sed forte
 te dices mathematicus abstrahit a materia. ita non re-
 finit per materiam. Ad quod eodem est quod abstrahit a ma-
 teria sensibili sicut rem curvum pariter ipse abstrahit ab e-
 re et ligno. non tamen abstrahit a materia intelligibili. quod si ab-
 strahit rem curvum a linea. nec pariter ipse a numero.

Circa textum nunc expositum sunt du-

bia. Primum est. Atque ipsum quod quid est per ostendi de eo est
 per demonstrationem supplet formaliter et sub ratione principii. Et
 videtur propter quod id quod est definitio per demonstrari de definito. probatur
 quod est quod definitio formaliter quod est materialiter. et his que sunt
 propter aliquid materia est propter formam ut dicitur secundo physicorum. et
 hinc videtur quod definitio est definitio formalis est causa definitio-
 nis materialiter. in talibus formalis est medium ad demon-
 strandum. sic patet hic cuiusque inest appetitus contrarij to-
 loris eadem ascendit sanguis circa cor. sed irato inest ap-
 petitus contrarij coloris. girato inest ascensus sanguinis cir-
 ca cor. ergo id quod est definitio potest demonstrari. Et
 videtur definitio sub intentione definitionis posse demon-
 strari. probatur quia definitio formalis ut dictum est causa
 est definitionis materialiter. igitur addita virtutibus hac inten-
 tione in eo quod quid est adhuc remanebit definitio forma-
 lis causa definitionis materialiter. ergo definitio sub inten-
 tione definitionis poterit demonstrari. Secundo sic queritur
 quid est terminatur per medium demonstrationis. igitur probatur. quod
 medium demonstrationis est definitio et illa est quod Solo non.
 Quia in demonstratione definitio est medium. si ergo quod quod
 est demonstratur de eo est definitio alia definitio est quod demonstratur
 alia in eo quod quod est. sic in tali processu est per principium. quod sic per
 quod maior extremitas. si quod quod est eadem est cum medio quod dicitur
 et quod est minoris extremitate. et quod medium est id cum maiori ex-
 tremitate. tunc illud potest in minore quod concluderet in conclusione.
 Secundo per id quod si definitio demonstratur de definito. et per aliquid
 medium quod mediarum est definitio est definitio. hinc per primum definitio-
 nes sunt definitio nullum est medium. et ipsum quod quod est quod definitio
 est explicat non per investigari de eo est per demonstratur. Et sic
 investigare quod quod est de eo est per concludere aliquid per conclusionem
 et in qua definitio tenet inest definito suo. Dicit autem defi-
 nitio et quod quod est per rationem. Quia illud quod explicat per definitio-
 nem vocat quod quod est illud quod explicat vocat definitio. et il-
 lud est de definitio. Ad obiecta in oppositum. Ad primum est de quod in
 his que sunt. propter aliquid est materia propter formam. ut in naturalibus
 et in his que sunt definitio demonstratur definitio materialiter de definito
 per formale. et demonstratur quod quod est per triplicem duplicem. Uno modo
 tingit demonstratur definitio de definito ut in libro. Alio
 modo ut terminatur. hanc questionem quid est. Primo
 modo potest definitio demonstrari de definito. Secundo
 modo non. sed solum secundo modo sumitur defini-
 tio sub intentione definitionis. Ad secundum est dicen-
 dum quod non sequitur. licet enim ad utrumque definitionem ad-
 da tur eadem determinatio sive idem modus. non ta-
 men demonstratur definitio in quantum definitio. licet et
 definitiones sint diverse. tamen quia est idem modus. non
 est sui ipsius causa non potest una definitio aliam sub ta-
 li modo demonstrare. Ad tertium est dicendum. Quod
 per medium demonstrationis per aliquid duplicem sciri. Uno modo
 simpliciter et absolute. Alio modo est medium demonstratio-
 nis. per hoc eodem est quod ipsum quod quid est bene scitur per me-
 dium demonstrationis. sed non in quantum est medium. sed
 in quantum est definitio absolute. Exemplum est ut si queratur

Primus Tractatus

quid est hō dicendū q̄ aīal rationale mortale ibi rīdet
quid est absolute hō nō iōtū ē mediū q̄ sic solū p̄do fac

Secūndum dubiū est.

Atq̄ ip̄m qd̄ quid est p̄t inuestigari te eo cuius est p̄
syllm diuisiūm Et videt q̄ sic. Quia p̄b̄ postea ve
nādo ip̄m qd̄ quid est dicit q̄ ex diuisione generis per
drās vsq̄ ad drām vltimā venim⁹ in sp̄m sp̄alissimā cu
ius ē definitio Scdō sic syls diuisiū⁹ ē dialectic⁹ ergo
in eo nō videt esse peccatū maxie cū vtracq̄ p̄missaz no
tior sit p̄clusio. So^o hōq̄ illa via non ē sufficiens q̄
reterminate nō ostēdit p̄positū ita at est te via diuisiua
Minor pbatur q̄ plus assumit q̄ p̄cludit. Scdō etiā
in ea sit peticio p̄ncipij sic p̄ter tria non valet ad ostē
dendum qd̄ quid est te eo cuius est p̄mū est quia nō oī
dit p̄positū scdō quia plus assumit q̄ p̄cludit. Et tertio
quia pet̄ p̄ncipium. Exemplum est vt sic arguendo. hō
mo est animal vel non animal sed non est non animal
ergo est animal ibi enī nihil ostenditur p̄ causam quia
arguitur a destructione vnius p̄tis ad positionem al
terius negatio enī non est causa affirmacionis sed pos
itius econtra. Ad obiecta in oppositum. An p̄mū
est dicendū q̄ via diuisiua est bene vtilis ad colligēdum
p̄ticularas p̄nēdas in definitioe tamen syls diuisiū⁹ nō
est vtilis ad ostendendum vel inferendū necessario q̄ qd̄
est sed tantum ad eliciendum. sic bene cooperatur diui
sio ad colligendum definitioem sed diuisio posita ad
formā sylli non seruit ad hoc. Ad scdōm est dicendum.
Quia in syllo diuisiūo pbarent p̄missa nō esset peti^o p̄n
cipij cū vero non pbant est peticio p̄ncipij quia cōmūe
qd̄ diuiditur ex negatione alterius diuidentis est idem
cū reliquo. r̄ quis in tali p̄cessu non est peccatū contra
syllm dialecticū est tñ peccatū cōtra demonstratōem quia
non ēp̄ causam cū enī sic p̄cedetur hō est animal vel non
est animal bec vera est. r̄ cū p̄n̄r assumit nō est non animal
ergo est animal bec p̄positio nō est non aīal vt supra ta
cū est nō ē cā p̄clusiois nō ei iō nō est aīal q̄ nō ē non a
nimal h̄ pot̄ ē iō nō est nō aīal q̄ ē aīal. Vel dōm licet
immediate syls diuisiū⁹ q̄ ad illatōes pet̄ p̄n̄r tñ nō q̄ ad
p̄p̄ntiā q̄ r̄ si sint cō note hō ē aīal rōnale. r̄ hō nō ē aīal
strationale apud multos tñ notū q̄ homo nō sit irrōna
lis r̄ ḡ ex illo infer̄ dialectice vōies esse animal rōnale.

Tertium dubiū est.

An ver̄ sit q̄ in syllo diuisiūo non accidit p̄clusio eo q̄ h̄
sunt cū tñ vocet in elenchis q̄ i b̄ dicit peticio p̄ncipij r̄ n̄
cā vt cā h̄ i petitione p̄ncipij accidit p̄clusio ex his q̄ posi
ta sūt. cū ḡ i syllo diuisiūo nō sit nō cā vt cā h̄ peti^o p̄nci
p̄ij i syllo diuisiūo accidit p̄do ex his q̄ posita sūt. So^o
in petitione p̄ncipij vno accidit p̄do eo q̄ h̄ sūt r̄ alio n̄
Quia si sumat illa definitio eo q̄ h̄ sūt in q̄tū dē cāz p̄do
nis dicit a cāto h̄ r̄ r̄ r̄ sic nō dicim⁹ i petitione p̄nci
p̄ij p̄doez accidere eo q̄ h̄ sūt h̄ appellādo cāz p̄dois illā
q̄ differt a p̄clōne i aliq̄ rōne sic i petitione p̄ncipij acci
dit p̄do aliquo mō eo q̄ h̄ sūt h̄ sic differe cām a cāto so
lū p̄m rōez nō sufficit ad demonstratōez. r̄ iō nō accidit i re
monstratiuis conclusio eo q̄ bec sunt in syllogismo diui
siuo. r̄ ergo pbilosophus p̄mō p̄oz in capitulo de inuen
tione medij dicit eū esse infirmū

Quartum dubiū est.

Quare p̄b̄s p̄pauit sylm diuisiūm in hoc textu indu
ctioe. So^o q̄ vtrōiq̄z oīz supponere q̄ oīa sunt accep
ta q̄ cōtinetur s̄b aliquo cōi q̄z alias iducēs ex singlari
bus acceptō nō posset p̄cludere vlt nec diuidēs ex remo
tione quarūda p̄tūz poterit p̄cludere aliā. Q̄ sic ostēdit
quia iducēs q̄ fortes currit plato currit ioānes nō p̄t
te necitate p̄cludere q̄ oīs hō currat nisi p̄cedat sibi a re
spondēte. q̄ nihil aliud sit sumere s̄b boie q̄ ista q̄ iducta
sūt. S̄itr etiā nec diuidēs si pbauerit q̄ h̄ coloratū nō sic
albus l̄ pallidus nō p̄t te necitate p̄cludere q̄ sit nigz ni
si p̄cedat sibi a r̄te. q̄ nihil aliud p̄tcat s̄b colorato ni
si ea q̄ i diuisione s̄t assūpta. r̄ sic p̄t q̄ vtrōiq̄z nihil p̄
batur simplr ex necitate h̄ solum ex sup̄pōne qd̄ neq̄ va
let in syllo nisi i demonstratōe. Etiā in b̄ cōueniunt di
uisio r̄ inductio q̄ in syllo diuisiūo assumitur ps essen
tial definitiois ad pbādā totam definitōem. In inducti
one vero assumitur ps material ad pbādū totū in q̄tri
tate ē ḡ iē ip̄a silitudo i tñ q̄ i vtrōiq̄z pet̄ h̄ diuersimōe

Quintū dubiū est

Atq̄ ip̄m qd̄ est p̄t ostēdi te eo cui est p̄ cōez definitio
nē definitōis. Et videt q̄ sic q̄ definitio passionis p̄t
ostēdi te definitio p̄ definitōez s̄biecti sic dicēdo. Om̄e aīal
rōnale ē aptuz natū ridere. de risibile ē aīal rōnale. ḡ de
risibile ē aptuz natuz ridere. Scdō sic sic h̄z ignotū
p̄plexum ad demonstratōez ita ignotuz icōplexuz ad defi
nitōez h̄ ignotuz p̄plexuz p̄t notificari demonstratōe ḡ etiā
ignotuz icōplexuz r̄ p̄ p̄m ip̄m qd̄ est p̄t ostēdi te eo cui
ius ē p̄ aliā definitōez. Ter^o oīs orō explicās ē rei p̄ s̄
stāntialia p̄uertibilia cū definitio est definitio h̄ h̄ orō an
mal rationale mortale est collecta ex s̄bstantialib⁹ hōmi
nib⁹ r̄ cōuertibilis cum ip̄o ergo est eius definitio. ergo
qd̄ quid est ostēditur p̄ definitioem. Quarto p̄b̄s i sc̄p
to topicōz docet pbare p̄dicatum definitiois. So
lutio non vt dictum est in textu. Quia esset peticio p̄nci
p̄ij qd̄ patet sic arguendo. Omnis oratio indicans qd̄
est esse rei p̄ substantialia est definitio alterius sed ani
mal rationale mortale est oratio indicans quid est esse
hominis p̄ substantialia ergo est definitio eius ibi enim
eque ignotum est q̄ animal rationale indicat esse hōmi
nis sicut q̄ est eius definitio. patet ergo q̄ procedendo
a communi definitioe definitiois ad pbandum p̄p̄i
am definitioem te definitio est manifesta peticio p̄nci
p̄ij. Scdō pbatur p̄ simile quia ad ostendendum aliqd̄
syllogistice non accipitur definitio syllogismi nisi ad pro
bandum bonitatem syllogismi ergo etiam ad ostenden
dum aliquid definitioe nō debet sumi definitio cōmunis
nisi velimus pbare bonitatem definitōis. ver̄ est tñ q̄ ta
lis definitio debet p̄supponi ad resistendū p̄radicentib⁹
si opus esset. Ad obiecta in oppositum. Ad p̄mū ē
dōm q̄ ip̄z qd̄ ē nō p̄t inuestigari te eo cui ē cui ista re
duplicatōe i eo qd̄ ē q̄ l̄ cēt fallacia p̄n̄r l̄ vna p̄missa
ruz cēt s̄a l̄ cēt peti^o p̄ncipij r̄ i illa demonstratōe te q̄ argui
tur bene ostenditur in h̄sio definitōis h̄ non i eo qd̄
est. Ad scdōm est dōm q̄ ignotum icōplexuz p̄t manife
stari p̄ definitōez h̄ illud ignotuz icōplexuz nō ē rei quidē
tas h̄ illud te quo rei quiditas inuestigatur. Ad tertiu
est dicendum q̄ ibi petitur p̄ncipium p̄ h̄ q̄ dicitur h̄ orō
animal rationale est h̄mōi respectu hominis. vñ si aliqd̄
demonstratiue debet pbare oportet q̄ medij sit notū
ip̄oz r̄ diuisiūm ab ip̄o qd̄ non est ibi cum sit idem illi

BB ij

Secundi libri posteriorum

Ad quartū videt Alter^o qd aliud est pbare qd hoc sit definitio h^o aliud qd h^o in se huic vt definitio r fm modū definitionis r fmū docetur i topic. Scdm pmet ad demonstratorem r pbare nō poterit. Qui em fmū pbat fū dat intentionē suā sup id qd est definitū. h^o qd intēdit pba/re scdm fundat suā intentōez sup bitudinē qd est in definitōez r definitū. r i tali pbatione iādūt peticio pncipij. ppe qd antiq̄ dixerūt qd est duplx peticio pncipij. scz h^o opio nēz fm veritatem. h^o opione nō est hic peticio pncipij. tñ est h^o veritate r qd i demonstratis pceditur fm veritatem ideo est hic peticio pncipij

Sextum dubiū est

An sola sbūa careat demonstratōe certifiante q̄stiones quia So^o sic qz q̄stio quia ē pōt i nūez. h^o p̄dicata sub stantialia nō ponūt i nūez cū sbūa. Et dato qd possit formari q̄stio qz ē de sbūa. puta q̄stio si ē q̄ solz et vocari qz in gñe sbūe. tñ caret medio definitio. ppe equocatōem entis ē tñ definitio aliquo p̄ intēdōez entis r p̄riū modum sbūe sic cū dicit sbūa est ens p se

Septimū dubiū est

An ver sit qd dicit p̄ i textu qd nō seq̄t est aial r ebipes. ḡ ē aial bipes. Et videt qd sic. Quia in scdo p̄bementias. vult p̄ si duo p̄dicata sic se habeāt qd nō sūt vtraz acciā vni nec vni alteri in his bñ p̄rigit ex diuisis inferre p̄iunt etiā sic ac ē in p̄posito. So^o p̄ dicit illū p̄cessuz nō tenere nō quia p̄ncipia nō inferūt p̄cone. h^o qz p̄co petif i suis p̄tib^o qz assumit qd erat pbādū. nō intēdit p̄dicere illuz p̄cessum fallere h^o solū qd in p̄cone sic p̄dusa nō ē vnitās definitiois sic fatūmūtur in expositione textus

Octauum dubiū est

Utr q̄stio si ē sit emiabil p̄ definitōez. So^o sic qz p̄ria cā ip̄t ē est forma. eo qd materia ē p̄m^o r radix p̄tigit et non eēndi. id tal q̄stio p̄rie emiabil p̄ cāz formales. h^o forma ad rōez p̄ncipij p̄gnoscēdi trāssūpta ē definitio. id q̄stio si ē de demonstratōe p̄ definitōez q̄ditariāz ip̄t si ē qd q̄rit. ex^o ē vt si q̄rat si ē h^o r arguat sic aial rōnale l' p̄p^o ex aia rōnālitz corpe organico r physico est. sed h^o ē h^o mōi. h^o h^o est. Maior ē h^o naturā r cālitatē notior r p̄or p̄cone. licet forte nobis ignotior. r minor est sup̄pō p̄cognitionis necellarie aū emiārdōez q̄stionis ip̄t si ē p̄ demonstratōez. ppe qd licet ei si ē simplr h^o se p̄t sciri sine qd ē tñ si ē nō p̄t sciri p̄gnitione. ppe qd sine qd ē p̄ demonstratōez. qz vt dicit est idem est quid r p̄pter quid

Nonum dubiū est

An eoz q̄non sit possēt eē definitio remā^o scia. So^o Alberti impossibiliū nullo^o exātiā hñtiū. nec in se nec in suis causis. nec i suis p̄ncipijs p̄t eē definitio l' remōstra^o vel scia remōstratiua. h^o possibiliū r hñtiū esse i suis causis r ordine suoz p̄ncipioz eēnālium potest esse definitio remōstratio r scia. vt de edipsi futura r ortur occasu stel laz r alioz sūū. r ita qm dicit est qd est p̄supponit si ē non est itelligendū hoc vt esse actualis exītie rei in natura exītis. h^o sufficit qd esse h^o in sua causis r p̄ncipijs essentialibus. r ex hoc patet qd nullo homine exīstente ad hoc h^o est vera homo est animal.

Decimū dubiū est.

An definitio formalis p̄t remōstrare materialem de definitio. Et videtur qd non. Quia si definitio materialis posset ostendi de definitio p̄ formalem oportet qd definitio materialis p̄dicaretur de formali i maiori. h^o ē falsum. quia materia nō p̄dicatur de forma. ergo nec definitio materialis de formali. Scdo sic supra ostensum est qd ipsum qd quid est nō potest remōstrari de cuius est. sed ip̄m qd quid est illud qd p̄ definitōez explē catur. ergo definitio materialis nō p̄t ostēdi p̄ definitōez formale

Tertio in remōstratōe vt inquit p̄ dicitur solum passio de sbiecto. ergo nō vna definitio p̄ aliam. Nūc p̄ batur qz p̄ditiones p̄ncipioz remōstratōis solū illi p̄ueniunt. Quarto si definitio materialis remōstraretur p̄ definitioem formalem vel h^o eēt p̄ definitōez formalem sbiecti l' passionis. Nō p̄m^o qz definitio formalis sbiecti ē casta r vana r inutil' ad dīmārdōez. Nō scōz qz definitio formalis passionis dat p̄ illa q̄ sibi sbiectalia i p̄prio gñe tal' ac ē min' efficac' ad dīmārdū qz definitio formalis sbiecti. ḡ p̄ definitioem formalem nō p̄t ostēdi definitio materialis de definitio. So^o sic. Quia ois demonstratio est ex notōrib^o r priorib^o. h^o definitio formalis est notior r p̄or qz materialis. ergo h^o ostēdi p̄ formale. Nūc p̄ batur qz forma est cā materie nō fm materie sbūam. h^o ē cā e^o h^o ē tal' tal' h^o sp̄z qz forma dat materie eē specificū. et id p̄ qd materia sic l' sic dispōit. Definitio ac i cōtē duple. qdā ē qd nō mis r qdā qd rei. Definitio qd nōis ē illa q̄ solū explicat qd p̄ nō^o cat r illa p̄cat figurēt r nō entib^o. Definitio qd rei sb diuidit. quia qdam est formalis r qdam materialis. qdam p̄stituta ex vtriqz. Definitio materialis dicitur illa q̄ datur p̄ materiam efficientem. Sed formalis q̄ datur per finem. Definitio vero constituta ex vtriqz est illa q̄ in se continet tam materialem qz formalem. r illa dicit tota demonstratio p̄one differens vt dicit p̄ in p̄ncipio huius.

Alij dicunt qd definitio formalis est illa q̄ data est ex gñe r drā r materialis ē duplex. qdā ē sbiecti r illa q̄ dat p̄ p̄ncipia qz p̄cōnūt materia sbiecti. Alia ē materialis passionis r illa est duplex. qz qdam est qd datur p̄ ea q̄ sūt p̄rij generis. Alia est q̄ cum hoc datur p̄ eius sbiectuz r quia prima hāz definitioem non sit materialis tñ ē rei exīstent' in materia. r ideo dicit materialis. qz res illa non potest habere esse neqz speciem nisi fm qd est in sbiecto. sed de definitione passionis data p̄ sbiectum non est difficultas quin sit materialis. qm sbiectū est materia passiois sine accidentis. r sic patet qd prima est materialis fm quid r itn. p̄rie tamen est formalis in ordine ad secundam. quia est formalis scda. ex quo datur p̄ ea q̄ eoz ueniunt passioni in suo genere sicut risibile qm definitur p̄ ea q̄ conueniunt sibi in gñe ponitur in genere qualitatatis. Ad obiecta in oppositum. Ad primum est dicendum qd dupliciter aliqua definitio dicitur materialis. Uno modo quia datur de materia. r talis definitio materialis nō p̄dicatur de formali definitione scz forme. Alio modo dicitur aliqua materialis quia ex p̄ncipijs materialib^o definitio p̄lectitur. r p̄ oppositū dicit formalis. quia complectitur ex p̄ncipijs formalibus definitio. Et illo modo capiēdo definitionem materialem vel formalem. definitio materialis hñ p̄t d' formali sicut satis patebit ex his q̄ i definitioib^o anime in scdo de anima dicentur. Ad scdm est ddm qd ipsum qd qd est nō potest demonstrari. eo qd illud solum ostenditur

Primus Tractatus

per demonstracionē qđ p demonstratōez pcluditur tñ p re-
mōstracionē p̄t et elici illud qđ nō pcludit videlicet ip̄m
mediū. Et meli' dōm est licz definitio material' oñdaf
re definitio p formalez tñ ibi nō oñdit ip̄m qđ quid est re
eo cui' est eo qđ definitio material' nō explicat qđitatem
rei. s̄ soluz definitio formal'. et illa nō oñdit re definitio
Ad t̄cium ē dōz qđ illa ē soluz remōstra potissima ista ve
ro nō est potissima. Ad quartuz est dōm licz definitio
formal' s̄iecti sit cassa et yana ad remrādū passio nē re
s̄iecto nō tñ ad remōstrādūz definitōez materialē re defi-
nito p formalez. Et licz inē definitōez suuz definituz nō
sit mediū loquēdo re definitio nē dicente quiditatem re
finiti non tñ oñvoc re definitio nē material' quia illa nō
dicat pfecte quiditatem definiti.

Vndecimū dubiū est.

Utz s̄iectuz et s̄i passio p̄nt definiti vtrazqz definiti-
one scz tā formal' q̄ material'. Solutio sic mag' tñ p
pua est definitio formal' s̄iecti q̄ material' eiusdem qđ d
finitio s̄iecti est definitio fm formāz sp̄ciem qđ s̄iectuz
est i sp̄cie remiata p̄stitutuz sic formal' in talib' remon-
strat materialē. S̄z in definitioib' passionū est econ-
tra qđ definitio material' qđ dicit quid' p̄t quid' quid
s̄iecti' p̄t quid' passionis remōstrat formalem que
dicit quid' tñ illa em remōstratur sicut passio ex quo ea
dem est cum illa p̄nt at vtrazqz definitio nē definiti qđ s̄i-
iectuz est ex materia et forma p̄posituz et passio p̄t accipi
vel fm sua cōnalia et formalia i p̄prio gñe l' fm esse qđ h̄z
in suo s̄iecto. sic manifestū ē qđ vtrazqz definitio nē definiti

Duodecimū dubiū est.

Quō p̄s dicit in textu qđ eadē via hēm' quia et p̄t
quid' vel quia et quid' Solutio eadē via habem' vtrazqz
sed p̄siderādūz ē qđ in remōstracione est duplex p̄cessus
vñ' p̄positiū s̄ic cum p̄cedim' ex causis ad effectum et ex p̄-
missis ad p̄clusionēz hoc modo habem' quia qđ ipsum p
remōstracionem concluditur. Alius est p̄cessus reso-
lutorius vt qñ ab effectu p̄ceditur ad cāz et hoc fit qñ a cō-
clusionē regredimur ad p̄missas vie em' resolutorie ē re-
soluere p̄clusiones in p̄missas. et h̄ modo p remōstratio-
nem habetur p̄t quid' nam p̄t quid' p̄mittitur i re-
mōstracione sicut quia est p remōstracionem cōcluditur
et ergo quia eadem ē via qua itur a causa ad effectūz ecō-
tra sicut est eadem via qua itur a thebis ad atenas et
contra ideo eadem est via fm rē qđ habetur q̄ia ē et p̄t
quid' resoluendo p̄cloem in p̄missas. et ergo si habemus
quia ē ex his qđ s̄i p̄ ser via remrātia facile ē habere p̄t
qđ qđ possum' h̄ie qđ siue p̄t qđ resoluēdo p̄cloez i p̄mis-
sas. S̄z si habereim' qđ nō via d̄mrātia s̄ p̄ mediū acadē-
tale stultū est s̄' via resolutoria q̄rere qđ aut p̄t qđ qđ
resoluēdo p̄cloez i tale mediū nec habem' qđ nec p̄t qđ
qđ medium accile nec dicit qđ nec p̄t quid'

Tertūdecimū dubiū est

Utz v̄z sit qđ sup' dētū est in hoc textu qđ quozūdā p̄t
qđ quid' est nō est alia causa. Et videt qđ nō qđ cuius i-
bet effectus q̄tuor dñt esse cause Solutio illd qđ dētū
est tripliciter potest intelligi. Uno modo qđ simpliciter et
absolute aliquid non habeat causam sui esse. et hoc cōue-
nit soli p̄mo p̄ncipio qđ est causa esset veritatis in omni-
bus rebus. et isto modo non est hic ad p̄positum quia

p̄s dicit pluraliter qđ aliqua s̄i qđ nullā habeat causam
sui esse. Alio modo p̄t intelligi fm ordinē cāz eiusdem
rei sic est planū qđ in reb' h̄itib' quattuor cās vna cā est
quodāmo causa alteri. et qđ definitio datur p causam v/
na et definitio est causa alteri definitio nē. et ideo quia
materia est p̄t formāz ecōtra vt p̄bat scđo p̄physico
ruz definitio qđ sumitur a causa formal' est cā definitio nē
qđ sumit a cā material' eiusdem rei. et quia generatū p̄se-
q̄tur formāz actionē generat' seq̄tur qđ agēs quodāmo
est causa formē. et ergo definitio data p cām agentem est
quodāmodo causa definitio nē dare p formā. Et qđ om-
ne agens agit p̄t finē seq̄tur qđ definitio qđ sumitur a fi-
ne est quodāmodo causa definitio nē qđ sumitur ab agē-
te. et ibi est stat' in genere causaz. et non p̄tingit vltterius
p̄cedere in gñe cāz. et ergo finis est causa causaz quare
etiam definitio p finem data non potest p̄ p̄ore cām ostē-
di. p̄t tñ in singulis causaz generib' fieri remōstratio a
posteriorib' ad p̄ora. s̄ tñ definitio nē dñt dari p̄ p̄mas
cās simpliciter. Tertio p̄t intelligi in q̄tū aliq̄ sunt qđ non
h̄nt causam i aliquo certo gñe s̄iecti aliquid sc̄ie sic i ge-
nere nūeri de quo ē arithmetica est reuēire ad vnitates
et in hoc genere non potest accipi aliud p̄ncipium. et h̄z
positio concordat exēplo philosophi quo dicit qđ arith-
meticus supponit quid' est vnitās et quia est. et sic p̄z quō
in his et in quib' p̄t qđ quid' est nō ē alia cā non contin-
git remōstrare qđ quid' est qđ in his qđ possunt h̄ere me-
diū. et quo p̄t altera causa ip̄m qđ quid' est potest p re-
mōstracionem manifestari ita tñ qđ non remōstratur ip̄z
qđ qđ ē h̄ mag' mediū remōstratōis vt qđ qđ ē accipiat.

Quō autē sc̄ie opinamur cū causaz sciam?
Cause autē quattuor sunt. vna quidem ē qđ
quid' erat esse. vna vero cū hec sint necesse ē
hoc esse. Altera autē qđ aliquid p̄mo mo-
uet. Quarta autē causa cuius omnes he per
medium monstrantur

Postq̄ p̄s ostendit qualiter ipsum qđ quid' est se h̄z
ad remōstracionē. hic vult ostendere quō p̄t quid' se
habet ad remōstracionē qđ significat cām. Et circa hoc
duo facit. p̄mo ostendit quō qđlibet genus cause potest
accipi pro medio in remōstracione. scđo ostendit quō
hoc contingat diuersimode in diuersis rebus ibi (Eadē
autem causa est) Circa p̄m p̄mo p̄ponit intentum. se-
cūdo hoc manifestat p̄ exemplum ibi (Et hec em' cūz sit
causa) Quo ad p̄m dicit qđ sc̄ie opinamur cum sc̄i-
mus causam vt in p̄mo libro dictum est. et remōstratio
est syllogismus faciens sc̄ie vt ibi etiam dictum est et
go sequitur qđ medium remōstracionis sit causa. Et
quia quattuor sunt cause vt dicit scđo p̄physicoz et etiā in
p̄posito sequitur qđ p̄ illa quattuor genera potest fieri re-
mōstratio. quia q̄libet illaz potest esse medium remon-
stracionis. Et enumerat p̄s causas illas quattuor di-
cens qđ vna causa est qđ quid' erat esse scz causa forma-
lis qđ est completiua essentie rei. Alia est causa qua posita
necesse est causatum poni. et hec est causa materialia qđ in
p̄posito dicitur necessitas. quia ea qđ sunt ex necessitate
materie sunt necessaria absolute vt dicitur scđo p̄physico-
rum. Unde manifestum est qđ non loquitur re materia
qđ est in potentia remota ad formā. s̄ re materia vltio di-
sp̄sita qđ sic ex̄te necesse est formā sibi inesse. et sic sumit
pro medio in remōstracione. Tertia causa est efficiēs

Secundi libri posteriorum

homo mouet ad effectum quod est per se in motu. Quarta causa est illa causa gratia aliquid fit et illa est causa finalis et iste est per se ad locum ut si principia cognitionis. Ad physicum vero ut si principia est reus fieri per motum et ad metaphysicum ut sunt principia entis in quantum ens

Hoc autem quod cum sit necessarium esse vna quod propter accepta non est duabus autem ad minimum. Hoc autem est cur vnum medium habeat. Hic igitur vno accepto conclusionem necesse est esse

Hic per declaratur quod per obscure dicitur est de eorum dicitur est quod illud quod est necesse est aliud esse. Hic est causa materialis non est sic intelligitur dicitur quod si accipiat vna propter quod ex ipsa sola aliquid sequitur. Hic nec cessari est ad minimum accipere duas propositiones sic habentes quod conueniunt in vno termino medio et si accipiat in duabus propositiis vnum medium quod est causa materialis ex necessitate sequitur propter necesse est. Ita ut si dicamur de propter quod dicitur est corruptibile hoc est corripitur per dicitur ergo est corruptibile. Et autem quod est accipere duas propositiones non solum est propter exigentiam forme syllogisticæ sed etiam quod non omnia que sunt ex materia habent ex materia necessitates ut dicitur secundo physicorum et idem per tale propter quod sumitur aliquid habere tale materia et accipere aliam propter quod declarat quod ex tali materia aliquid ex necessitate sequatur

Haec est enim ratio sic propter quod rectum in medio circulo quo ex parte rectum est. Sic igitur rectum in quo a medio duorum rectorum. In quo b quod est in medio circulo in quo c. A igitur rectum est in c quod est in medio circulo causa est b. Hic est ipsa aequalitas. Quod propter est in b duorum rectorum medium est. Ex parte igitur medio duorum rectorum a in c est. Hic autem erat in semicirculo rectum esse.

Hic per exemplificat re causa materiali quod mathematico. Et per intelligentia exempli considerandum est quod per describitur est circulus quod per notari a b c quod diuidatur per vna diametrum per centrum et utraque parte circuli fuerit ducta quod diametrum sit a c per notari circuli. Postea ex utraque parte finali ubi diametrum tangit arcum reus dicitur trahi due linee ad punctum super ipsi circuli ubi est medietas circuli quod significat est per lineas b a et c sic per notari et vna magni trianguli notari a b c dicens angulum b medietatem duorum angulorum rectorum quod per sic. Nam trahatur linea perpendicularis siue recta super diametrum a c ab ipso b in g signato in centro ipsius circuli ubi figebatur pes circuli in mobili. Tunc enim erunt duo trianguli scilicet a g b et c g b et erunt sex anguli equalentes quattuor angulis rectis eo quod omnis triangulus habet tres angulos equalentes duobus rectis et illorum sex angulorum duo sunt recti scilicet a g b et c g b et eo quod g b est perpendicularis super diametrum a c idem reliqui quattuor anguli ad huc valebunt duos rectos et cum angulus a b g sit equalis angulo g a b eo quod a g b g sint linee equales. eo quod erunt a centro vnius circuli ad circumferentiam et similiter angulus g b c est equalis angulo g c b sequitur angulus a b g et g b c est medietas illorum quattuor angulorum qui valent duos rectos et per consequens sunt medietas duorum rectorum et cum illi duo anguli sint angulus trianguli descripti in semicirculo oppositus diametro circuli eo quod partes sint sunt sum totum sequitur angulum trianguli descripti in semicirculo in diametro circuli esse medietatem duorum rectorum hoc erat probandum. Possunt igitur ista sic

per suppositis et ostensis in figura in margine depicta demonstrare per causam materialem. Hic medietas duorum rectorum a b angulorum est angulus rectus. Hic omnis triangulus in semicirculo descriptus est medietas duorum rectorum angulorum quod omnis angulus in semicirculo descriptus est rectus. Hic siue translator dicitur quod angulus est rectus quod angulus sic ad diametrum apud grecos feci quod li/ cet nos in masculino genere utamur propter angulo

Hic autem idem est quod quid erat esse cum hic significaret ratione. At vero et ipsius quod quid erat esse causa monstrata est media.

Hic per potest ex parte causa formali volens quod idem ex parte potest apparere causa formali dicens quod huius procloni referunt et in medio sum/ ptum ex definitione definitiua recti anguli eo quod ratio definitiua exprimit causam formalem. Ex parte est omnis angulus cui puenit definitio recti anguli rectus est. Hic puenit angulo in semicirculo descripto ergo est angulus rectus. Definitio enim recti anguli est ut dicitur in primo euclidis quod recta linea cadens super lineam rectam perpendiculariter ex utraque parte causat angulos equales quos necesse est esse rectos. Sic patet in figura descripta in margine re linea b g quod perpendicularis est et habet demonstrationem ista tertio euclidis. Ista sunt exempla quod hic ponuntur non sunt demonstrationes potissime sed iducuntur ad ostensionem quod quod causa ordiatur ad medium ex ea sequitur effectus.

Hoc autem propter quod medorum bellum factum est athenis quod causa est preliari athenienses quod in sardos commiserunt propter hoc enim motum est primum bellum. Sic autem bellum in quo a prius committens b athenienses c. Est igitur b in c prius est enim committere atheniensibus a autem in c debellari autem prius iniustus. Est itaque ibi a debellari prius incipientes b autem prius in atheniensibus prius ei inceperunt. Medium itaque hic causa est primum mouens

Hic per exemplificat re causa mouente siue efficiente tangens quadam historia grecorum videlicet quod athenienses quod ad adium/ cis sibi quibusdam grecis alijs inuaserunt sardenses quod erat subiecti regi medorum et idem medi inuaserunt athenienses. Gult igitur per quod qui per propter quod bellum factum est athenis. Hic est propter quod per medos factum est bellum ab atheniensibus ubi enim dicitur causa efficiens huius prelij in athenienses et medos et rursus causa efficiens a quod primum motum est bellum quod scilicet medi per commiserunt in sardos id est sardenses amicos atheniensium et per sic formari syllogismum. Omni prius moueri bellum retellandum est atheniensibus prius illatum est bellum igitur ab atheniensibus mouendum est bellum per medos hic medium quod est bellum primo illatum est causa efficiens et non finalis quia nemo tellat propter bellum ut propter finem sed propter pacem bene. Alij vero volunt quod athenienses impugnati sunt a mediis quia ipsi simul cum cretenis id est quibusdam alijs scilicet cretenis fecerunt insultum in sardenses et sic assignat causa efficiens per medio et qualitercumque dicatur nihil refert.

Duorum cumque enim causa est propter aliquid ut propter quod ambulat ut sanus fiat. Illud vero ut propter idem ut saluet propter quod autem opus post cenam ambulare et causa quod nihil differt

Primus Tractatus

Sit ambulare post cenam in quo c. nō emi-
nere cibos. in quo b. sanari in quo a. Sic
igit in eo qd post cenā ambulare esse facere
nō supeminere cibos iuxta os ventris. et b
esset sanū. Uidet eni inesse ipsi ambulare qd
est c. b qd est nō eminere cibos. in hoc at a.
qd est sanari. Que igit cā est in c q a sit p.
pter quid est sit b nō eminere cibos. Hoc at
est sicut illius ratio. a eni sic demābit ppter
quid b in c est. Hoc at qm est sanari. Opor-
tet aut commutare rōnes et sic magis vnaqz
apparebit

Hic pbs ponit exempla de causa finali quō scilz per
illā ptingit demonstrare effectū. Et duo circa hoc facit
Primo ponit exemplū de causa finali. ponit vnam in
ter causam finalem et efficientē q est pncipiū vnde mo-
tus. ibi (Generatōnes aut) Duo ad primū dicit q sit
se bz cuz pdictis in qbuscuqz accipit cā finalis. gra cui?
aliquid sit. Et pmo ostendit qditer cause finales sūt se ha-
bentes fm ordinē dntes penes primū et remotū. vt ci-
bos nō eminere in osificio stomachi: est causa prima fi-
nalis cuius causa efficiens est deambulatio post cenā.
sanitas vō est cā remotior. saluatio vō substantie est cā
remotissima. Postea ponit vnā demātionē. et aliā in-
nuit. Prima sumit penes causam formale ipsius subie-
cti. scōa penes cām finale ipsius passionis. Prima ē ista
Quē hūs cibos nō supeminētes in ore stomachi: ē sa-
nū. Deambulās post cenā habet cibos non eminentes
in ore stomachi. g deambulans post cenam est sanus.
Secōa demonstratio est hec Quē sanū habz cibos nō
supeminētes in ore stomachi. Deambulans post cenā
est sanū. g habet cibos nō supeminētes in ore stoma-
chi. Hanc vltimā demātionē. p. nō ponit in textu
sed ipsam innuit cum dicit (Oportz autem commutare
rationes.)

Generatōnes aut e contrario h et in cau-
sis bz motū. ibi quidē oportet mediū primū
fieri. Hic aut ipm c. vltimū at ē ppter qd est.

Hic p. comparat cām efficientē ad cām finalem. et e-
cōtra. d. qm pcedit a causa finali: tunc proceditur ab eo
quod est primū in intentione et vltimū in executione. Sz
qm proceditur per causaz efficientē. tūc pcedit ab eo qd
est primū in executione. et vltimū in intentione. et sic se
habent opposito mō quo ad fieri. Vñ qm pceditur per
causam efficientem demāntem ipm. ppter quid: tūc p.
cedit per mediū qd est prius via generatōis. Sed qm p.
cedit per mediū qd dicit causam finalem: tūc pceditur
p mediū qd est posterius via gñationis. Manifestum
enim est qd aliquis prius ambulat post cenā. et ex hoc se-
quit qd cibos descendat ad fundū stomachi. ex quo seq-
tur vterius sanitas. que est finis principalis et vltimū
ppter quem fit deambulatio. Et ita pbs 2° pbyf loquēs
de causa finali et efficiente fm ppositā intentione. vult
q cause sūt sibi inuicē cause

Circa textū expōs st dubia. Pri-
mū est. An pbs b puenienter demānat de causis. cū tū
cause sunt pncipia ipsius effecti fieri. et p pns vident esse

reales: non pntentes ad logicā que est scāa rōnalis
Solo Sic. fm q sunt pncipia cognitionis et mediū po-
tissime demātois. Sed in naturali pbā pnsiderant fm
q sunt pncipia essendi et fieri. et in metaphysica fm q
sunt pncipia entis in qntuz ens. vt ē in expōne textus
dictum fuit

Secūm dubiū ē. An cause de-

monstrant se inuicem sine hoc q fiat circulus. Solo
Sic. quia vtraz demonstratio ex prioribus. pcedit. b in
diuerso ordine. qz ordine executionis: efficiens pcedit
et est prior sine b in ordine intentionis est eodm. et sic cir-
culus iste nō est vniuocus Circa tū predicta pnsiderā
dū est qm cā finalis sit causa causari et sit prima in in-
tentione: et vltima in executione. tū in naturalib⁹ passi-
onib⁹ nō fit demātio per causam finalem. quia ad esse
rei sufficit materialis. efficiens. et formalis. quia effi-
ciens facit. forma dat esse. materia vō perficitur per for-
mam. tenens esse eius in se. et id finis in talib⁹ est poste-
rior. et posteriorib⁹ at fm esse nō fit demātio. Et si mo-
uet efficientē: hoc solū est motu metaphorico. etiaz op⁹
mouētis nō facit nisi efficiens et ideo ad demonstnan-
dum esse passionis: non oportet sibi congregare efficien-
tem. formam et materiam. Quis tū non fit demōstra-
tio p ipsam causam finalem: tū a naturali considerat
in qntū natura non agit frustra. sed propter finem ipz-
tū finis non est tū causa ipsius fieri. sed etiam ipsius ee
quia posterior est ipō esse. et ex posterioribus non ē remō-
stratio. ideo non oportet q in demonstratione potissi-
ma finis ponat cum alijs Sed forte dices. Dicitur
est q causa finalis est sicut mediū ad demonstrandū
alias causas. Ad hoc dōm est q hoc vtz est quo ad ee
causalitatis et intentionē causandi. sed quo ad esse ipz⁹
effectus siue causari nō est sic. Vel dicitur pbi quo dicit
Quarta vō causa. supple finalis est: cuius gratia aliqd
fit. Sequit statim in textu. oēs per mediū demonstnan-
tur. quod refert Linconiensis ad oēs causas hoc modo
Oēs he cause demonstrant. i. in demonstratione acci-
piunt. ppter hoc q sunt ordinate in mediū syllogisticū.

Tertiū dub. est. Quō in ma-

thematicis fit demātio per quodlibet genus cause. Cū
tū mathematicus abstrahit a materia: pnsiderans soluz
formā Solo. Mathematice sciētie abstrahit a ma-
teria sensibilē et per illam nō demōstrant. vt etiam intē-
dit pbs 3° metaphyf. tū non abstrahit a materia ima-
ginabilē. et sic pbs exemplificat de causa māli in textu.
Dicit at mā imaginabilē aliqd diuisibile vel in ptnuis vt
in nūeris. Et sic qmclqz aliqd demātur p pres alicuz⁹
diuisibilis: videt esse demātio p cām mālem. qā pres
hnt se ad totuz in rōne materie. vt dicit 2° pbyf. Et qz mā
magis pzie reperit in rebus phycis id pbus vocat eam
nō materiā: sed causam necessitatis.

Quartū dubiū. Quō p cām ef-

ficientē finalē pnt fieri demātio. cū tū mediū debet vifi-
cari de minore extremitate. et cā finalis et efficiens non
pnt vificari de ipsa Solo. Quis nō verificent de su-
is effectib⁹ in recto: tū bñ in obliq. et hoc sufficit. patz
sic arguēdo. Omne pductū a sumo bono est bonū. sed bñ
est pduct⁹ a sumo bono. igit tū ibi de effectu pdicat bonū
qd est fieri a tali efficiente.

Secūdi libri posteriorū

Quintū dubiū est Vtz nō

eminere cibos i orificio qđ sit ex ābulatōe sit causa efficiēs sicutat p se Solo liconiēsis sola natura ē p se cā efficiēs sanitatē r pōderositās ciboz est cā resensūs te ore stomachi supeminētia dō cibi in ore stomachi est pbi/ kēs sicutatē r ppter h ciusdēz absentia dō cā efficiēs per acciōz nō p se. Sicut ābulatō p cenā nō ē nisi occasional causa effectia sicutatē h sicutas est p se causa final ppter quā sic rābulatio p cenā vt nō sit eminētia ciboz qre vult li conēsis q i pdictis exēplis ē itentio arestorilis soluz te causa finali oñdere tū qz exēploz nō reqrit veritas nisi in qētū sicut exēpla planū est qz vera causa efficiēs r per se et etiam finis possunt scinūcem sic remōstrare.

Sextum dubiū est

An me^m et causa pportionaliter didūtur Solu/ tio sic qz h est p n^m in qđ resoluit nccitas pntis sec^m est te medijs remōstratōnum qz ex qz enī tales remōstratō nes non generant scientiam siue scire simpliciter me/ dia pnt esse signa vel effect^o vt dictū est. Ex qz seqđ cū sint eedez dñe qstionū scitaz qz qstio si ēz qz est ordinat im mediatē ppter in sciam qz r iō pnt certificari remōstra tōe qz est p signuz vel effectū qmō boiem ēē risibilem oñ/ dit p actū ridendi qz dō risus qsi sic argueret cuiusqz inē risus h est risibile h boim inest risus q hō ē risibilē. Na ior p r qz h qz est eadem ratō ridendi et risibilitatē. Et mi nor nota est ad sensum r sicut boiem ēē sic demōstrat illa spēs est cui singularia sicut boim singularia sicut i bō ē. Na ior est nota ex h qz eadem est cā singulariū et spēs te ipis p dicate eo qz spēs ē rō^m ē ididuo r mior reclarat ad s^m

Cōtingit aut vñ et idem ēz qđ est r ppter quid est et ex nccitate vt p lucerne pellē lu/ men egredi. Et nāqz ex nccitate disgreditur quod in puis est partibus p maiores poros. Si qđem igit fit trāsgrediendo r ppter aliud vt nō offendam^o itaqz si esse cōtingit et fieri cōtingit sicut si tonat exticto igne nccē est si/ fire et sonare. Et si est quēadmodū pictago rici dicūt minaz causa bis qui sunt in tarta/ ro quatinus timeant

Postqz pbs oñt quō ptingit diuersos effect^o remō/ strari p diuersas cās. Conseqnter oñt quō idem effect^o potest remōstrari p diuersas cās. Et duo facit. Primo maifestat eiusdem effect^o esse ples cās. Secōdo oñdit in q bus h locū habet ibi (Plima autē) Quo ad p mū dō qz cō tingit vñ et eūdem effectuz remōstrare et esse ppter qđ est hoc est ppter finē r etiā ex nccitate alicut^o prioris cāe hoc est ppter mām siue cām mālem sicut ē^m in hoc effe/ ctu vel dclutione p lucerne pelles trāssire lumē qz p se sic re mōstrari p cām mālem. Omē corp^o mior pntū p trāssire poros latiores h lumē est corp^o disibile in ptes minores qz sint pelles lucerne h lumē p trāssire pelles lucerne. Et ex^m istud positū est fm opionem atiqz qz dicebāt lu/ mē ēē corp^o qđdā sibile r qz apparētia lumis p diapho/ nū fiat ppter magnitudinē poroz qsi qđdā foraminum ex hoc qz lumē est corp^o sibile r puaz pntū et qz istud non est fm fm suā opionē p pntā rō sibiūgit qz ex tali nccitate

hoc puenit h ignis id ē lumen apparet disgrediendo id est p egressum pntū ei^o p poros diaphoni hoc est si lumen sit egressus qđdā puoz corpoz a corpe lumioso. Alber^t in effectu sic format remōstratōem qđdā hz porositā/ tes maiores soliditatib^o terrestrib^o est a luie p trāssibile h sic est te pelle lucerne h pelles lucerne est p trāssibilis lu mine. Istud idem et p tōndi p cām finalez vt si qratuz ppter qđ lumē p trāssire pellem lucerne r rīdeat vt ābulatō in tenebris nō offendat vñ p se sic formari remōstratō. Illū p trāssire poros lucerne ppter qđ offendim^o te nocte h ppter lumē offendim^o nos pedes te nocte h lumē p trāssire poros lucerne r ita dō pbs qz in istū ptingit duplē argumētari vno mō a cā p pte r sic est nccitas absolu ta vt si lumē ignonā lucerne nccariū est ipm diffūdi per poros pelles. Alio^a cā posteriori in fieri r sic bētur nccitas p ditionata r fm h dicit^o si fieri ptingat finē vltimuz oportet pcedere ea p q ad finē puenit. De isto pnt etiam aliud ex^m vt si qrat^o ppter qđ est tonitruū vel son^o in nu/ bib^o r rīdeat qz est extictō ignis in nube aqz sicut dō remō/ chrit^o ibi em pbat tonitruū p ignis extictōem sicut p cām efficiētem vt dō alter^o. Extictō ei igne in nube aqz ne cesse est extictū r ignitū sūfire tonare. Sicut vōcāt stre/ pit^o siue son^o quē ignis extict^o facit in humido. Etiam idēz p trāssire p cām finalem vt si qratuz ppter qđ sic tonitruū r rīdeatur fm pictagoricos cā minaruz ter/ roz hz qz sunt in tartaro iuxta flumios infernales

Plima aut hmoi^o et maxime in his que natura subsistūt et in cōstātib^o hec qđez ppter hoc natura fecit illa hō ex nccitate. Ne cessitas aut duplex est hec qđem fm naturā alia fm motū. Sicut lapis ex nccitate r sur sum et deorsuz fert^o hz nō ppter eādē nccitatē

Hic pbs oñt in qđ causis ptingit qđ dictū est. Et tria facit. Primo oñt quō sit in his que a natura sūt. Secōdo in his q sūt a pposito et ab arte ibi (In his autē) Tertio in/ ferri correlariū ibi (Quare finis) Quo ad p mū dō qz p m ma eoz q remōstrat ex nccitate id est cā maiali r etiā per finalem cām et materiā maxime repūit in reb^o ma/ terialib^o r in his q sūt p mām pstituta in his em effici/ ens materia forma et finis sūt. Et natura qđā facit p se finē qđā ex nccitate pōz cāz. Nccitas aut talis duplex est vna fm naturā q est fm p ditionem materie. Alia fm cām mouētem. Ex^m est vt lapis ex nccitate violētie fert^o sursum r ex nccitate materie fert^o deorsuz h istud nō sit sic ppter eādē r vni^o rōnis nccitatē qz illa q est fm vio lentia ē nccitas efficiēt^o in nālīb^o aut ē nccitas materie

Sed in his q sunt ab intelligētia alia qđē neqz sunt ab eo quod p se frustra est vt do/ mus aut effigies neqz ex nccitate sunt. Sz ppter hoc. Alia vero sunt a fortuna vt sani/ tas et salus. Maxime aut in qbusdam ptingit sic et aliter cū non a fortuna gñatio fit.

Hic pbs oñt quō se bateat in his q sūt a pposito di/ cens qz in his q sūt ab intelligētia agēte practica siue a pposito ipi^o alia qđem id est qđā nequaqz sunt ab eo qđ est p se frustra h est sine cā finali sicut artificialia i q/ bus vel actō ipa vel op^o suū finis est vt dom^o effigies hoc est h ymago neqz sit ex nccitate materie quia necessitas

Primus Tractatus

materiend est nisi ad naturalia q̄ sic sunt posita i mā q̄ motore naturali educunt de illa. Artificialia enī fiunt ppter finē q̄ sūt a rōne q̄ nō agit nisi penetrata bonitate finis. r̄ q̄ p̄cā hnt demfari p cām finālē. Alia vō tā hū sūt a fortuna vel casu q̄ sūt p accūs. Sicut sanitas q̄ q̄ sit p artē medicine. h̄ q̄ p̄ venire ex aliq̄ cā nāli p̄ cōtingere q̄ aliq̄s sanet p̄ter intētiōē suā. sicut si leprosus impatientia lepre mor̄ serpētes comodat vt citius moriat. r̄ ex esu et ip̄e sanet; tūc sanitas et̄ est p̄ter intētiōē. Et si sit aliq̄s q̄ nō exiit tomū vt saluet; enī tomō postea cadente; exēdo saluat. Et s̄bdit in q̄b̄ h̄z cōtingere marie fortuna. d̄ q̄ marie h̄z fieri in his q̄ sūt sic r̄ aliter. i. in p̄tingentib̄. q̄ p̄nt alit̄ se h̄z. et q̄ vñs ibi intēdit; reliquū nō intēti euenit. tūc illud est a fortuna. S̄z illa q̄ sūt sp̄ p̄ter eandē cām. sicut artificialia. non sūt a fortuna

Quare finis bon̄ p̄ter aliq̄d igitur fit. aut a natura. aut ab arte. A fortuna aut̄ nihil p̄ter aliq̄d fit

Hic p̄cludit q̄ finis bon̄. i. finis q̄ est q̄ddā bonū sp̄ est id. p̄ q̄d aliq̄d fit. r̄ puenire ad bonū. vel ē a natura vel ab arte. q̄ ars et natura opant. p̄ finē. Sed a fortuna nō fit aliq̄d. p̄ finē. q̄ et si a fortuna fiat aliq̄d p̄ter aliq̄d. illud tū q̄d fit a fortuna. nō est intēti tan̄ q̄ finis. h̄ p̄ter intētiōē accidit. sicut p̄s satis ondit sc̄do p̄physicōz

Eadē aut̄ causa est r̄ in his q̄ sūt et in factis et futuris q̄ vere ē in his q̄ sūt. Media enī cā est in his que sūt que ē. Ip̄is at̄ que fiunt q̄ fit factis aut̄ sc̄a. r̄ futuris futura. Ut p̄ter q̄d fact̄ ē defect̄ p̄ter id q̄d in medio sc̄a est terra. fit at̄ p̄ter id q̄d fit. erit aut̄ p̄ter id q̄d erit in medio. r̄ est p̄ter id q̄d est. vt ē crystall̄. Accipiat̄ igit̄ qm̄ aqua densata ē. Sit aq̄ c̄densata. in quo a cā media. in quo b̄ defect̄ caloris penit̄. Est igit̄ in c̄ q̄dē b̄. in h̄ aut̄ densatū esse q̄d est in quo ē a. Fit at̄ crystall̄ cū fiat b̄. fact̄ ē at̄ facto b̄. erit aut̄ futuro b̄. Sic q̄dem cā r̄ cuī est cā simul sūt cū fiant et sūt cū sūt. Et in eo q̄d factū est r̄ futuro similiter est

Postq̄ p̄s ostendit quō quattuor genera causarū in demonstratiōe. p̄ medijs assumunt̄. h̄ ostendit quō in diuersis aliquid remonstrat diuersimode. Et circa h̄ duo facit fm̄ q̄ est duplex. genus diuersitatis causarū. q̄ causarū quedam est simul cū suo effectu. quedam non. Alia diuersitas est q̄ causarū quedā est per se p̄ducens effectū. et sp̄. quedā nō sp̄. h̄ q̄n̄ p̄ducens effectū. ibi (Sunt alit̄ quidez) Circa p̄mū duo facit. p̄mo ostendit quō aliquid demonstrat p̄ cām que est simul cū effectu sc̄do quō aliquid demonstrat p̄ cām que nō est simul cū effectu. ibi (In his alit̄) Quo ad p̄mū dicit q̄ in his in q̄bus sunt simul causa r̄ effect̄. semp̄ sumit̄ eadem causa vel eadem ratio demonstrandi p̄ causam quātum ad hoc q̄ est fieri vel factū esse. vel futurū esse. q̄ accipit̄ q̄n̄ tū ad esse. q̄a si causa est simul cū causato. sicut necesse ē q̄ q̄ causa ē. effectus sit. sic etiā necesse est q̄ q̄ sit cau-

sa. fiat effectus. et est facta causa q̄ sit factus effect̄. Et istud p̄. p̄bat per duo exempla. Primū est vt si querat̄. Propter quid factus est defectus siue eclipsis lune in p̄terito. R̄ndetur causa de p̄terito. dicendo q̄. p̄ter illud. facta est. quia int̄positio terre inter solem et lunā facta ē in p̄terito. et in p̄nti sit eclipsis siue defectus lune. q̄ in p̄nti terra interponit̄. et in futuro erit eclipsis q̄ in futuro erit int̄positio terre inter solem r̄ lunā. Sc̄dm̄ ex emplū est p̄physicū. vt si querat̄. Quid est crystallus fm̄ esse. et accipiat̄ hoc pro et̄ definitione q̄ est aqua densata. vt. menter. p̄ter defectum caloris solis. Vñ q̄ crystallus penitus caret calore exhalante. inspissat̄ humidū. et q̄ q̄ intense exhalatur humidū. intense inspissatur humidū. Et ergo illud q̄d est crystallū esse plene a. quā densata est causa q̄ habet defectū caloris. Et si hoc in p̄nti est. tūc in p̄nti est crystallus. et si fuit in p̄terito. in p̄terito fuit crystallus. et si erit in futuro. tūc in futuro erit crystallus. Vñ concludit p̄s q̄ si sic accipiat̄ causa r̄ causatū. simul sūt causata cū sūt cause. r̄ sūt sit causata cum sunt cause. et cū factis causis simul sūt facta causata. et cum futuris causis. simul sūt futura causata. Et istud q̄. p̄s declarat p̄ trāscendentes em̄ nos. signādo p̄ suas terminos illī exempli

In his at̄ que simul non sunt nunq̄d sunt in continuo tpe

Hic consequenter ostendit p̄s quomodo fit demōstratio in causis et effectibus que non sunt sit. Et duo facit. Primo docet demonstrare in talibus causis r̄ causatis que fiunt in directum. Sc̄do in his que fiunt circulariter. ibi (Quā autem videmus) Circa primū tria facit. quia primo circa h̄mōi causas et causata mouet questionem. Sc̄do interponit vñs q̄d necessario est cognoſcere ad solutionem questionis. ibi (Est igit̄ a posteriori) Tertio soluit questionem. ibi (Speculandū igit̄ quid est) Quo ad primū mouet questionē d̄. Utrum in causis que non simul sunt cū causatis. verum sit q̄ causatum. fm̄ continuum tempus sequatur ad causatū. non. Id est. Utrum in his causis que nō sunt simul cum suis causatis cadat tempus medium inter causa r̄ causas

Sicut videt̄ nobis alioz̄ alias cās esse. vt h̄mōi facti esse altera sc̄a. et futuri futura et eī aut̄ q̄d sit si aliq̄d antea factū

Hic manifestat questionē. Videmus enī q̄ alie sunt cause aliorum non simul cū eis existentes. sicut eius q̄d est factum esse. est alia causa p̄cedens. que est fieri. r̄ ipsū us fore. id est q̄ aliquid sit futurū. causa est aliquid futuri fieri. et itez̄ ipsius fieri causa est aliq̄d quod prius factū est. Est igit̄ q̄d vtz̄ iste cause sese p̄sequentes sint in tempore p̄tinuo. vel non. hoc enī necessarium est sc̄re de monstratori. quia si non sit continuatio in h̄mōi causis. nō erit accipe immediatuz̄. q̄ sp̄ inter duo nunc disc̄tinuata ē accipe aliq̄d mediū. r̄ iō si illud nūc. in q̄ ē effectus nō sit p̄tinuū ad illd̄ nūc in q̄ est cā. erit i medio aliq̄d accipe q̄ sit cā media. r̄ sic in infinitū

Est igit̄ a posteriori sc̄o syllm̄. p̄cipiū igit̄ tur et hoz̄ et q̄ sc̄a sūt. Uñ r̄ in his q̄ sūt sūt est. A priori aut̄ nō est. vt qm̄ h̄ sc̄m̄ est. q̄ h̄ posteriori sc̄m̄ est. et in futuro sūt est

Secūdi libri posteriorū

Hic p̄ba maifestat q̄ddā q̄b ē necariū ad solutōez p̄
misse q̄stionis. r̄ circa hoc duo facit. Primo p̄ponit q̄d i
tendit. Secūdo p̄bat p̄positū ibi (Neq̄ ei aut ifinitū) Quo
ad p̄mū vult q̄ i talib⁹ incōpletis causis sine q̄b⁹ nō est
effect⁹. r̄ q̄ p̄sice nō cōtinue ponūt effectū a p̄ori nō p̄t in
ferri vel syllogizari effect⁹. s̄ a posteriori siue ab effectū
inferitur siue syllogizaf causa. est igitur syl⁹ id ē mediū
syllmū q̄d ē p̄ncipiū syllmī a posteriori facti accipiēduz b̄
est ab effectū q̄ tpe posterior ē causa igit p̄ncipiū q̄d est
mediū illoz sylloz ē illa q̄ facta s̄. q̄ ab illo effectū p̄t
inferri et syllogizari causa r̄ nō eōuerso. Et q̄uis causa
sit p̄ncipiū effectū. tū q̄ ip̄a incōpleta ē n̄ p̄t eē p̄ncipiū
et mediū inferēdi causatuz et syllogizadi causatū s̄ causatū
quia p̄pleta p̄tinet cām est p̄ncipiū p̄pletuz inferēdi syllogi
zandi cām. Sic p̄t; si te xam⁹ remōstrare o3 fieri sylmū
remōstratiū a posteriori factū eē ad fieri p̄cedēs. vt si di
cam⁹ b̄ factū eē q̄ illud p̄us fiebat. s̄ q̄ r̄ ip̄m factuz esse ē
p̄ncipiū fieri siue q̄ facta s̄. q̄ q̄ s̄ s̄ s̄ cōsequē est vt s̄
se habeat in his q̄ s̄ vt s̄ a posteriori fieri syllogizetur
ad p̄us factū. vt si dicat sol mouet ad me p̄uctuz celi. q̄
p̄us mor⁹ ē ad p̄uctū oriētis. s̄ a p̄ori nō p̄t fieri syl⁹ ad
p̄ncipiū fieri siue q̄ facta s̄. q̄ q̄ b̄ p̄us factū ē id se q̄
illud q̄d ē posterior fiat vel factū sit. r̄ eadē rō q̄ est de fie
ri et factū eē est etiā de fore et futuruz fieri. Et p̄ intellec
tu ist⁹ de fieri et facto eē p̄siderādūz ē q̄ sicut linea ē q̄d
dam p̄tinuū p̄uct⁹. hō idiuisibile q̄d terminat r̄ diuidit li
neā. ita etiā ip̄m fieri vel moueri ē q̄ddā p̄tinuū. ip̄m aut
motū eē q̄ddā indiuisibile q̄d p̄t accipi vel vt eminas to
tū motū. vel vt diuidēs motū tāq̄ finis p̄me p̄tis mo
tus et p̄ncipiū. sicut p̄t; r̄ p̄ucto q̄d diuidit lineā. sicut
igit ip̄m factū eē est causa p̄cedēs ip̄m fieri cui⁹ est p̄nci
piū et est effect⁹ cōsequē illud fieri cui⁹ est terminus. sicut
istud factū inferri patebit in textu et ap̄t⁹ in q̄nto dubio

Neq̄ em̄ aut finiti aut ifiniti erit tēporis
quare q̄m h̄ p̄m est dicere posteri⁹ factū eē i
medio em̄ factū eē dicere h̄ iam altero facto
altero. Eadē aut ratō est r̄ in futuro

Hic p̄ba p̄bat b̄ q̄d dixit. et duo facit. Primo p̄bat p̄
positū rōne accepta ex p̄te t̄pis absolute p̄siderati. Se
cūdo ex p̄te t̄pis q̄d p̄tigit eē me⁹ inter cām p̄orez r̄ effec
tū posteriorē ibi (Ampli⁹ nec ifinitū) Quo ad p̄mū dicit
q̄ nō p̄t syllogizari a p̄ori ad posteri⁹. q̄ p̄posito p̄ori nō o3
q̄ p̄ona⁹ posteri⁹ neq̄ s̄m aliq̄d temp⁹ determinatū neq̄
indeterminatū. Et b̄ p̄mo maifestat q̄ ad temp⁹ determinatū
tū. sicut si dicam⁹ ifirm⁹ bibit porionez q̄ sanabit tali die
si ei posset syllogizari a p̄ori facto. ip̄m posteri⁹ s̄m deter
minatū tēp⁹ poterit p̄cludi q̄ q̄ d̄m ē dicere b̄ factū esse
puta infirmū bibisse porōez q̄ et d̄m sit dicere b̄ factum
esse q̄d sup̄i puta eū sanatū eē. s̄ b̄ nō seq̄t q̄ p̄t dari ali
q̄d tēp⁹ in q̄ d̄m ē eū porionē bibisse. r̄ tū nōduz ē d̄m euz
sanatū eē sicut i tpe itermedio iter s̄ptionē medicie r̄ sai
tatē adeptā. r̄ b̄ ē q̄d d̄t p̄ba q̄ iō p̄dctā p̄cto n̄ seq̄t. q̄ in
me⁹ tpe s̄m erit q̄ b̄ sit factū scz h̄ sic eē sanatū. q̄ul aliz
s̄ sit s̄m scz eū medicamīa bibisse q̄ b̄ nō erit d̄m in q̄li
bet tempore futuro quia non in tempore medio

Neq̄ q̄m h̄ factū ē b̄ erit mediū ei s̄l⁹ o3 eē
genitū factorū factū. futuroz futuri. Lū his
q̄ s̄nt fieri. r̄ cū his q̄ s̄nt eē. S3 futuruz esse et
esse non contingit simul genitū esse.

Hic p̄ba p̄bat idē q̄st⁹ ad tēp⁹ ideterminatū puta si d̄t
eam⁹ iste medicinā bibit. q̄ sanabit. n̄ ei seq̄t q̄ q̄ b̄ factū
est scz q̄ iste medicinā bibit. q̄ b̄ erit scz q̄ sanabit. ita em̄
sup̄ d̄ctū ē q̄ cā q̄ ex necessitate inferit effectū s̄l⁹ ē cū effectū
r̄ accipit q̄li me⁹ b̄d genitūz id ē vni⁹ q̄. s̄ q̄ sic syllogizaf
b̄ factū ē. q̄ b̄ erit n̄ accipit. me⁹ vni⁹ q̄. s̄ q̄ n̄ seq̄t ex necita
te. maior p̄bat q̄ p̄clarit. q̄ ad p̄bādū aliq̄ facta eē i p̄
terito accipit p̄ medio r̄ cā aliq̄d q̄d ē i p̄terito. r̄ futu
roz s̄nt id q̄d futurū r̄ eoz q̄ s̄nt in fieri. id q̄d est in fieri
eoz q̄ existūt id q̄d existit. Minor p̄batur quia in illis
vniū est prius r̄ aliud est posterius

Amplius neq̄ ifinitū cōringit eē tēp⁹ me
diū. nec finitū. s̄m ei erit dicere in medio

Hic p̄ba p̄bat aliā rōem q̄ sumit ex p̄te t̄pis mediū. d̄t
eēs sicut ex p̄te t̄pis absolute p̄siderati nō p̄t syllogizari a
p̄ori ad posteri⁹. nec s̄m tēp⁹ determinatū nec ideterminatū
ita nec ex p̄te t̄pis mediū p̄tigit accipi aliq̄d determinatū
aut ideterminatū i quo scz posset p̄cludi posterius a p̄ori
q̄ iā d̄ctū ē q̄ i toto tpe itermedio s̄m ē dicere id q̄d est
posteri⁹. eē q̄ul id q̄d ē p̄us iā p̄cesserit. neq̄ p̄tigit dicere
q̄to tpe finitū seq̄t effect⁹. neq̄ ifinitū neq̄ ideterminatū
q̄ nūq̄ seq̄t lapides recisi s̄. q̄ tom⁹ erit. q̄ p̄t esse q̄
nūq̄ erit tom⁹ etiā lapidib⁹ recisū. r̄ b̄ n̄ ē in alijs i q̄d
causa futura est. si em̄ inter p̄ terre iter solem et lunam
erit. verum erit dicere q̄ aliquando determinatū tempo
re vel indeterminatū erit eclipsis

Speculādū igit q̄ ē p̄tingēs vt post id
q̄d factū ē sit fieri. In reb⁹ aut maifestū ē q̄ n̄
cōtinuū ē cū facto eē q̄d sit. Neq̄ ei factum
cū post facto eē. Termini sunt r̄ atomi. Si
cut ei neq̄ p̄ntia sunt adiucē cōtinuata et co
pulata. sic neq̄ q̄ facta s̄. vtraq̄ em̄ indiuisi
bilis sunt. Neq̄ igit q̄d sit cū eo q̄d factū est
p̄pter idem. Quod q̄d em̄ sit disibile est. q̄d
aut factū ē indiuisibile ē. Sicut igit linea ad
p̄uctū se h̄z. sic id quod sit ad quod factuz est
Sūt em̄ infinita facta in eo q̄ sit. magis aut
in vli⁹ de motu maifeste o3 dicere de his

Postq̄ p̄ba q̄sunt vtr̄ i his q̄ nō s̄nt s̄nt posteri⁹ s̄m
cōtinuatē t̄pis seq̄t ad p̄us. r̄ iter posuit q̄ddā necariū
scz q̄ a p̄ori ad posteri⁹ n̄ syllogizaf. hic accedit ad em̄
nādū q̄stionē motū. Et circa b̄ duo facit. Primo eūdit
quod se h̄nt fieri et factū eē s̄m p̄tinuitatē t̄pis. Secūdo oū
dit p̄positū ibi (De b̄ q̄des igit) Quo ad p̄mū d̄t q̄ ad
oūdendū p̄positū o3 speculari q̄d ē p̄tingēs siue cōtinuās
factū eē ei q̄d est fieri vt p̄ vni⁹ p̄tinuū seq̄t aliud. Et cir
ca b̄ d̄t p̄mo q̄ maifestum est fieri cū eo q̄d factū est nō
esse habitū. id ē p̄nt se h̄nt. Dicūt aut p̄nt se h̄ntia s̄m
p̄m in sexto physicoz in q̄ nō est mediū eiusdez q̄nto si
cut duo canonici i choro. h̄nt aut sup̄ id q̄d est p̄nt ad
dit p̄tactū. sic q̄ d̄t p̄ba q̄ fieri nō p̄t eē p̄nt se h̄nt et con
tiguū cū b̄ q̄d est factū esse. vel p̄nt se h̄nt cū alio factuz
esse. neq̄ etiā vni⁹ factū esse est p̄nt vel p̄nt se h̄nt euz
alio factū esse. ratō primi est. q̄ sicut se h̄z linea ad pun
ctū ita se h̄z fieri ad factū esse. s̄ linea nō h̄z se p̄nt ad p̄
cta. q̄ nec fieri se h̄z ad factū esse p̄nter. Maior p̄bat q̄
sicut linea est disibilis p̄cta indiuisibilia. ita s̄nt fieri est

Primus Tractatus

diuisibile factū esse indiuisibile. Sed minor pars quae in linea se infinita puncta et sic etiam fieri se etiam infinita facta esse. Rō scōi est quod vni factū esse se hz ad aliud factū esse sicut punctū ad punctū cū vtrūq; sit indiuisibile. h duo pñta nō sē sequentē se hntia. h nec duo facta esse. Minor est pbi sexto pbyf. Quare dicit pbs q de his patet magl in vltibus de motu id est in libro pbyficz.

De h qdē igit qd est quō cū eo q psequēter se hēat mediā cā in tātū acceptū sit. Reccesse ei et in his mediā cāz et p mā sine medio esse vt a factū est qm c factū est. posterio at c. an at a pncipiū igit est c ppter id qd p mū ipsi nūc. qd est pncipiū tps. sed c factū factū est d. D igit cū fiat: a necesse ē factū eē. cā at est c. d. enī scō. necesse est c factū esse. c at factū necesse ē a prius fuisse. Si at accipiens aliqd mediū stabit alicubi immediatū

Hic p. oñt fm pñta q accipi possz imediate effectū cause in his que nō sūt sūt. Et circa h duo facit. p. oñt ppositū. m. manifestat p exēpla. ibi (H. at sic se) Circa h mū dicit q ex p mū accipi pōt quōd causa. q accipit vt mediū in demōstratione se hēat psequēter et qd est in fieri vel generari. qz etiā in illis demōstrationib; q syllogizant de his q sūt in fieri. n. cārio est id qd est mediū pncipiū ad arguendū esse sine medio. i. immediatū pncipiū ad arguendū esse sine medio. Sicut si pcludam q a factū sit. ppter h q c factū sit. qz c factū est posterio. et a factū est an. et etiā qz d posterio est c. pcludit q si factū est d q prius factū est c. possum q pcludere q si factū est d. necesse est q prius factū fuerit a. Sicut hic hō iā pccit opus sani to mis. sed qz prius sit sanus. et si est sanus. necesse est q prius biberit medicinā. Possum q pcludere si factū est d. necesse est q prius factū sit a. et accipit p cā id qd erat in medio scz c. factū enīz d. necesse est q prius factū fuerit c. et factū c. necesse est q prius factū fuerit a. sicut ex h qz bichō iā pccit op. sani bois. sed qz prius sit sanus. et si ē sanus. necesse est q prius biberit potiones. sic igit accipiens mediū in c. et a. in c. p mūz vltimūz stabit alicubi. et hoc est immediatū

Aut sp extra cadet ppter infinitūz. nō enīz p mū ē factū cū factū que admodū d. cū est hz incipe tū nē ē a mediōz ab ipō nūc p mō

Hic p. remouet qndā cauillationē. qz posset aliqd dicere q nūc veniat ad immediatū. h sp erit accipe aliqd mediū in c. duo factū esse. qz in ipō fieri se infinita facta esse. eo q vni factū eē. nō hz se psequēter ad aliud. Ad qd rñ. det p. qz quis sint infinita facta esse in fieri. tū est deuenire ad aliqd qd immediatē se hz ad ipm nūc. qd est p mū in syllogizādo. et vltimū in essendo. qz respctū oim in pteri. to factorū. postremū est p ipm p mū nūc accipe vt p mū et immediatū pncipiū. h qdlibz alioz factorū accipit vt pncipiū mediātum

Sūt at est in eo qd erit Si enī verū est dicere qm est d. nē ē p mū verū dicere qm a erit. Sūt at infinita est decisio et in his sine medio accipiendū est.

Hic oñt idem in futurū. d. Sic se hz in eo qd factū est. ita sūt se hz qd factū erit. Qd p. declarat i. ter. in t mnis

trāscedētib; et cū h remouet cauillationē iā motā. quia sūt p mōuēri de futurū sicut de pteritis.

H. at se sic in opib; si factū ē domū necesse est decisos eē lapides et factū esse h ppter qd. qm necesse ē fūdāmētū esse factū. Si nō. nō domū factū est. Si pō fūdāmētūz ē. p mū lapides factos eē nē est. Iterū si erit domū: sūt p mū erūt lapides. demōstrat at p mediū. sūt erit enī fūdāmētū prius.

Hic manifestat qd dicit p exēpla. d. q p dicit modū p considerari circa opa hūana q apocelismata vocant. qz ab vltimo qd solū immediatū ē accipiēda ē demōstratio. qz in his si factū ē tomū. q gñatione vltia est. n. cārio sed qz oz lapides decisos esse. et sic refert ad immediatū vltimū p mediū fūdāmētūz. si enī nō sit fūdāmētū: sed qz ee tomū factū nō erit. et iō fūdāmētūz cā ē tomū. sicut q non est. et nō ē pfecta et pleta cā. Si nō fūdāmētūz ē. lapides prius decisos necesse ē eē. et sic p mūz sed qz medio. et ex vltimo mediūz. cūz in sit vltimū. quod est in mediātū. qz est simplr vltimūz vni demōstrat p mediū. p mū sūt sic p vltimū. erit enī fūdāmētū qd mediūz ē. p mū fm inferētia ad lapides decisos et prius siue causa siue q nō ad tomum

Qm at videm; in his q sūt circulo qndā gñationē eē ptingit h esse si vere cōsequēter ad iuicē mediū et termi. in his enī p mū est. Oñt sūt at est h in primis q p uertuntur p clones. Circulo at esse hoc est

Postq oñt p. quō accipiēdum ē mediū qd est cā in his q sūt in directūz. h oñt quō sumēdūz ē in his q sūt hz circuli. Et circa h duo facit. p. oñt ppositū. m. manifestat p exēpla. ibi (In opib; at) Quo ad p mū dicit q vltimū eē qndā gñationē in his q circulo gñant. ptingit etiā in his obuari qd demū ē. q syllogizet a posteriori si h mō accipiant t mī demōstrationis. q mediūz extremi t mī se iuicē psequēter. qz in his q sic gñant est qdā puer sio circulari. dū. s. a p mō gñato deuenit ad vltimū et ab vltio redit ad p mū. nō idē nūero. h idē sp. vt p mū i calce scōi de gñat. et sic nō se q idē nūero sit p mū et posterio. effectū et cā. Et h et p uenit p gressu demōstrationū. qz sic in rō p mū demū est p clones qnqz p uertunt vt ex eis syllogizet aliq p mūz. h enī ē circulo demōstrare. qd et si non ppetat si aliqd sit vniuz idem qd prius fuit p cluso. et postea ē pncipiū respectu eiusdem in numero. ne idem sit notius et ignotius. Si tū nō sit oio idem sicut accidit in his q circulo generant. nullum est inconueniens

In opib; at sic videt. depluta terra nē ē vaporē fieri. h at factū nubē. hac at factū nē est terrā deplutā eē. h aut erat ex pncipio. qre circulo circūiuit. Cū enī vni hōz qdlibz sit alterū est. et cū illud alterū. et h p mū

Hic pbs manifestat quod dicit per exēpla. dicens q hoc videtur fieri in operibus. id est in effectibus in q bus sit reiteratio substantia corruptibili media sicut dicitur de generatione. quia depluta per calorem eua porantem humida terra. necesse est vaporē fieri. vaporē autem sic factū. necesse est fieri nubem frigiditate medij interstij aeris. condensantis vaporēz

Secūdi libri posteriorū

in multo. Et hoc facta sic nūc necesse est repluta esse trā q̄a nūc ḡnata postea ḡnante pluuie q̄ cadūt sup̄ terrā. h̄ aut̄ erat q̄d assumptū erat ex principio ad iterēdū vaporū ḡnatiōne. et sic ex principio iterē p̄clo. et ex p̄clōne p̄ncipiū iter tur. p̄t q̄d etis demōstratō circulo h̄ ē circularit̄ circum iuit cur. p̄batō ē q̄a cū vnū eorū q̄dlibz sine p̄ncipiū h̄ue conclusio ē vt eē p̄nat̄ seq̄e alterz eē ex illo. et cū illud q̄d p̄clō sum ē p̄nat̄ eē itez seq̄tur alterz eē p̄clōsum q̄d p̄us erat p̄ncipiū. nō tū vt dcm̄ ē fit tal̄ circularit̄ ad idē numero q̄a vt d̄ sc̄do de ḡnatōe q̄ h̄nt s̄b̄iaz corruptibile moraz in circulo n̄ reit̄erāt ead̄ nūero s̄ sp̄. Et tū circūit̄ causaz n̄ p̄t rep̄ir̄ h̄z ordiez q̄ iueit̄ i causis p̄ se. sic ei necesse est p̄nat̄re ad vnū p̄ncipiū i q̄libz ḡnē cāz vt p̄bat̄ sc̄do metaphysice. Quā aut̄ aq̄ ḡnēt̄ ex igne et ignis itez ex aq̄ est p̄ acc̄is. q̄a ēs n̄ ḡnat̄ p̄ se ex ēre i actu. h̄ i pot̄tia vt d̄ p̄o p̄physicorū. p̄cedēdo ḡ i causis p̄ se n̄ erit circularit̄. nā cōplutōis ēre cām agētes accipiē. calorē aeris q̄ cātur ex solez n̄ eē d̄uerso. Causam vero materialem aque i cuius materia non est vapor. h̄ materia p̄mūnis elementorū

Sūt aut̄ q̄daz q̄ sūt vlt̄ semp̄z aut̄ in oī aut̄ sic se h̄nt aut̄ sūt. alia p̄o sp̄ q̄dez nō sed sicut frequēter sūt. vt nō oīms hō masculus habet barbā. sed est sicut frequēter. Taliuz igit̄ necesse est mediū sicut frequēter esse

Hic p̄ba oīe q̄liter d̄uersimode dem̄ctur p̄ cām in his q̄ sunt sp̄. et in his q̄ sunt frequēter. Et circa hoc duo faciūt. q̄a p̄mo. p̄ponit̄ it̄entū. et cum h̄ p̄bat̄ p̄positū suuz. Sc̄do epilogat̄ ea q̄ d̄c̄t̄ s̄. ubi (Quo igit̄) Quo ad p̄ncipiū d̄t̄ q̄ q̄dā s̄. q̄ vlt̄ sūt et q̄nt̄ ad tēp̄. q̄ sp̄ et q̄nt̄ ad s̄b̄ctm̄ q̄z in oīms sic. Stellaz p̄uersiones et orbū. et in ill̄ vere s̄t̄ p̄ st̄atem cām dem̄ctationes. q̄z illis nō p̄uenit̄ p̄ p̄ue fieri. Quēdā em̄ n̄ sūt sp̄ nec in oīms sūt s̄ frequēter que n̄ sp̄ s̄. cū suis causatis s̄ frequēter sicut in ḡnatiōnibz. p̄physicis est ex. nō oīms hō est masculus. q̄z oīs pater ḡnans sit masculus q̄ etiā masculum ḡnare intendit. et sic in talibz est sicut frequēter esse q̄a masculo in operibz ḡnat̄. et necesse est in talibz esse mediū a q̄ sūt in ferentia sicut frequēter esse. q̄a aliter p̄clo dissimil̄ esset p̄ nullis. sicut em̄ se h̄z in his q̄ sp̄ sunt ita se h̄z in his q̄ frequēter s̄. ita q̄ oportet in eis accipere media q̄ frequēter in sunt minoribz. et q̄b̄ vt frequēter in sunt maiores

Si em̄ a de b vlt̄ p̄dicat̄ et b de c vlt̄ necesse est a de c sp̄ et de oīms p̄dicari. hoc em̄ vlt̄ de oīms et sp̄. Sed sup̄positū est sicut frequēter esse. necesse est ḡ mediū sicut frequēter eē quod ē in quo est b. Erūt igit̄ eorū que sunt sic frequēter p̄ncipia sine medio quecunqz frequēter sic sunt aut̄ fiunt

Hic p̄ba p̄bat q̄d dcm̄ est sc̄z q̄ ad p̄cludendū id q̄d est sicut frequēter necesse sit accipere mediū q̄d sit sic frequēter def̄ em̄ o p̄posituz sc̄z q̄ accipiat̄ mediū q̄d sit vlt̄. et sp̄ p̄ta si a q̄ est maior extremitas p̄dicet̄ vlt̄ deb̄ q̄d est mediū. et b de c q̄d est minor extremitas ex necitate sequitur q̄ a p̄dicet̄ de c vlt̄. et q̄ntuz ad temp̄. et q̄ntuz ad s̄b̄ctm̄ q̄d ē sp̄. et oīms p̄dicari. vñ idēz nūc dicim̄ vlt̄ p̄dicari q̄d p̄dicari de oīms sp̄. h̄ sup̄positū erat q̄ a p̄dicaret̄ de c sic frequēter necesse est q̄ mediū q̄d est b accipiat̄ sic frequēter ex̄ns. sic ḡ p̄t̄z q̄ p̄nt̄ accipi q̄dam im̄ediata p̄ncipia eorū q̄ s̄ frequēter ita q̄ ip̄a p̄ncipia sunt aut̄ sūt sicut

frequēter. h̄mōi tū demōstratōnes nō faciūt simpl̄ scire vñ eē q̄d p̄cludit̄ fm̄ q̄d sc̄z q̄d sit vñ vt in pl̄ibus. et sic etiā p̄ncipia q̄ assumūt̄ v̄tate h̄nt vñ h̄mōi sc̄ie differūt a scientijs que sunt de necessarijs absolute quantum ad certitudinem demonstrationis.

Quo igit̄ q̄d q̄d ē inf̄mios assignatū est et q̄liter demōstratio aut̄ definitio ipsius

Hic p̄ba epilogat̄ d̄d̄ns q̄ iā sup̄ dictum est quō q̄d q̄d est aliq̄liter est idem ei q̄d ē. p̄pter q̄d inf̄mios syllogisticos q̄d oīsum ē circa singula ḡnā cāz. et in singul̄ d̄uersitatibz. rez et etiā oīsum que media demōstratōnū et itez dcm̄ ē q̄liter sit dem̄ctio ei. q̄d q̄d ē q̄liter nō et q̄lit̄ ip̄i. sit definitio et qualiter non

Circa tertium exp̄ositū sūt dubia.

Primū est. An vñ sit q̄d dicit̄ p̄ba q̄ in naturalibz sit demōstratio p̄ cām finalēz materialē q̄ est necitas nō aut̄ i his q̄ sunt a p̄posito. q̄z in illis nō est materia que est necitas. Et videt̄ q̄ nō. Et in illis q̄ sunt a p̄posito est actio. p̄pter finē sicut in his q̄ sunt a natura. h̄mōi d̄at necitate materie cuz sit p̄ncipaliter in his q̄ sunt a p̄posito erit in illis materia q̄ est necitas. Solutio sic quia mot̄ nature determinat̄ est ad vnaz p̄tem. et ideo q̄cūqz s̄t̄ p̄ naturā h̄nt necitatez ad illaz. et ideo est in eis vniformitas. h̄ p̄positū ē ab aia. Anima aut̄ se h̄z ad diuersa. vñ in his q̄ sunt a p̄posito facim̄ nobis materias diuersas et ad diuersa. et ideo non p̄p̄dicatur q̄z in his q̄ sunt a p̄posito sit necitas sic in his q̄ s̄t̄ a natura

Secūdum dubium est.

An bene sit demōstratū ex necitate materie lumē penetrare pellem lucerne p̄pter porositatez pelles lucerne Solutio Alberti sic fm̄ opinionē erroneā at̄iquoz qui posuerūt lumē eē corp̄ subtile in pua et minura diuisibile et diaphonū esse p̄positū. q̄z multos poros vacuos. vel in ip̄o eē multos poros vacuos. et ita reddebāt cām tā ex necitate pelles p̄ qua egredit̄ lumē q̄z sc̄z porosa est. q̄z ex necitate materie luis q̄z ip̄m lumē diuisibile est. Et necitate pelles sic. Et pelles diuidit̄ p̄ maiores poros. hoc ē q̄ in pelle s̄t̄ maiores pori q̄ terrestres soliditates poris interposite. Et ideo ille p̄tinuitates interposite nō impediunt lumis emissionē. h̄ ip̄i pori educūt lumē trāsmittūt. et ita e regione p̄t̄ sumi argumētuz ex s̄b̄tilitate lumis q̄d didit̄ in s̄b̄tiliores radios q̄d p̄pter sue s̄b̄tilitatez diuisibile est in s̄b̄tiliores radios q̄z sunt pori lucerne. et ideo linee radiose vbiqz p̄trāsūt̄ poros et lumē sic emissū discedit̄ tur et late illuminat̄. q̄z a q̄libet p̄cto lumis radij egredit̄ diētis a q̄libz poro dilatāt̄ lumē p̄ mo^m pyramidis. cui^m con^m est in p̄cto luminosi vel in poro pelles et basis ē locus vbiqz illuiat̄. et forma em̄ et natura lumis est q̄ sic diffūdat̄ et disp̄gat̄. et sic in hoc ex^m coniuncte s̄t̄ due cause sc̄z formal̄ et material̄ ad idē ostendendū. p̄ materiam sic ostendit̄. Om̄e corp̄ diuisibile p̄ poros maiores q̄z sunt soliditates inēp̄site poris trāsdūcūt lumē. p̄ cām formalē sic. Om̄e corp̄ ex sui forma penetrat̄. et reflexibile p̄trāsūt̄ sic pellem lucerne ad maiorē illuminationēz forma ignis vel alterius lucētis tal̄ est. ergo p̄trāsūt̄ pellē lucerne ad maiorē illuminationē.

Tertium dubium est.

Quo christallus nō p̄t̄ redire a frigiditate in calorē cuz dicat̄ p̄ba quarto metaphysicorū q̄ q̄ a frigido coagulatur

Primus Tractatus

in calido liquat. So^o puatio pt in aliquo ee duplr fm pbz nono metaphysice. Uno est aliq penit^r b qui puatur i eo forma^r poia ad forma^r a tali puatione no ptin git fieri regressuz vocat tal puatio puar pfecta. Alia e puatio forme tm r no poie ad forma sic in nigro e puo albedis. r tm pt itez fieri albuz. qz i ipa maer poia ad albedine. In chrystallo igr e puatio caloriz pmo accepta. quia puat ibi calor r poia ad caloze. r id n pt calor a calido liquari. In glacie ei e puo scdo detar r id pt liquari

Quartum dubium est.

Quo verificat dcm pbi diceat ptingit remrare casz p cau/ fatu i ill q st hlt r pccrit r futur cu tm pccrit r futuruz bz q bmoi no hlt r pns no e eis demostratio tacz de n entibus. Solutio qda st futura q hnt cam sue existencie reb^r r sic st sp i suis causis sic eclipsis e sp in sua causa cu ei sit luna i tali situ nec e est eclipsim ee futura. ergo q sp st in suis causis pnt demostriari no tm in qtu st no entia b in qtu hnt esse in suis causis. r qd his amplius est de his contingit fieri demostriationem in pnti. vt de rofa ptingit remostriare in pnti qd est frigida r humida. sed hoc verbum est non dicit ibi esse sub pnti teter minato sed esse simpliciter. r hoc esse non ponit in numero cum pccrit r futuro. sed quodammodo ppendit vtruz. De talibus aut futuris q no sunt semp i suis causis non ptingit habere demostriationem

Quintū dubiū est.

An vtz sit q factum non est continuum facto cum illo stante non contingeret puenire ad pponem immedia tam r tunc non fieret ex talibus demostriatio. Solutio sicut se habent linea r punctum ita fieri r factuz linea est quiddam continuum punctus aut indiuisibile emi/ nans r diuidens lineam. sic etiam fieri vel moueri e qd dam diuisibile siue continuuz. h ipm factm ee l motu esse est quidda indiuisibile qd potest accipi l vt eminas totu motu l vt diuides motu tanq sic finis p me p motuz r pncipiū secunde sicut pz re pucto qd diuidit lineam sic ipz factuz est ca pcedes ipm fieri cur est pncipiuz est effect^r psequens illud fieri cur e emin^r. Et quis duo facta non sint continua eo mo quo i linea repit pntuitas tm est ibi pntuitas pponis quis aliq p pdicatioe indirectam vt hic posito fundameto sunt lapides decisi. r tuc erit p posicio imediata dicedo bus factuz de pmo psteriori facto qd est mediu ad pcludendū p factuz de vltimo facto

Sextum dubium est

An mediu in demostriatione sit ca indiriter notifi/ cas sub effectū fm oem tps drām. Solutio sic qz demostriatio e vltim q hnt eand potētia vbiqz r semp. sed q scitur non ptingit aliter se habere. ergo est necē. Quicqd aut variatur fm tps drās est contingens r mobile r p cōsequens non est scibile

Quo at oz venari in eo qd quid est pdicā/ tia nunc dicemus.

Postqz pbs ondit qualie qd quid e r ppe quid se ha/ tent ad demostriationem. bic psequenter vult ostende re quomodo possunt inuestigari. Et pmo quō inuestiga tur qd quid est. Scdo quō inuestigatur ppter quid. vbi (Ad habendum autem) Circa pmo pmo pponit inten tum. Scdo ereditur ppositum ibi (Eoz igratur) Dicēs qz bus dcm e qlic qd qd e pgnoscat r qlic qd qd e r ppe qd

accipiāt vt mediu i demostriatione nunc dicendū est pnt quō oportz inuestigare ea q ponuntur in eo q quid e

Eoz aut q insunt vnicuiqz qdam extēdū tur in plus non tm extra genus. Dico autēz i plus esse qcuqz insunt quidem vniuersaliter vnicuiqz. at vero r aliq vt est aliquid qd omi ternitati inest. Sed r non ternitati. sicut qd est r est in plus ternitati sed r non numero. Sed imp inest omi ternitati in plus e. Et naqz ipsi qnario inē. h no extra gen^r. Quicqz ei nuer^r est imp nullū at imp extra nuer^r est. Hic psequitur pmo dicēs p eoz q pdicāf qda pdicantur vlr de aliquo ita tm q st in pl ita q et insunt alijs eiusde gl ita tm q abir cōitac nō extēdit extra gen^r ei qd e testi niendum. Alia vero vlr pdicatur ita q sunt in pl r pdi cantur et de alijs alteri gl id e insunt alicui aliq dñicōdo. Ex pmo vt imp pdicatur de ternario. r cū hoc est pdica tur de alijs eiusdem gl e qnario septenario nouenario r sic de alijs. Ex scdo vt ens pdicatur in cōi de ternario r et ip/ dicatur de his q st extra gen^r ternarij scz de boue lapide

Omōi igr accipiēda sūt vtz ad h quous qz tot accipiāt. pmo quoz quid vnu qd qz in plus e oia at i plus non sunt. Hanc em necesse est substantiam rei esse.

Hic onē qlia dnt ee q accipiūt ad pstituedū qd qd e r b p p oit. scdo manifestat p qm ibi (Et ternitati) dicēs q ad manifestādū qd qd e accipiēda st italia pdicā q in pl se hnt r q no st extra gen^r. h dz fieri quousqz tot accipiā tur quoz vnu qd qz e in pl r oia sil supra no st in pl id e qlibz ps definitōis dz ee i pl qz definitū. h tota definitō dz esse cū eo pvertibil q velut dicere p q inuestigādo ipz qd qd e via pponis tēni^r p videre i quo gnt sit res definita r dndere qusqz oia sil supra st cū definitō cōuertibilia.

Ut ternitati iē oī nuer^r imp p m vtrobiqz r sic qd e nō mēsurari nūero r sic nō pponi ex nuer^r h itaqz iā ternitas e imp nuer^r p m r sic pmo. hōz em vnu qd qz aliud ei impari/ bus omnibus inest. vltimū autem r dualitatē omnia autem nulli.

Hic p qd dcm e declarat ex dicēs si volum^r definire e nariū. dicem^r q e nuer^r imp vtrobiqz p m. qz qlibz illaz q tuoz picularū excedit definitū. nuer^r ei excedit qz pue nit oib^r pnti nueri r imp sil excedit r vtrobiqz ex p e est in pl. qz pueit biario tota at dñim n pueit biario qz nō e nuer^r imp. id dñi ista colligit oia q st vbi nalia dñim to r ab oib^r alijs sepat. pz igr q e dñi nueri sic at puenit ternitati q e nuer^r n mēsurat nuer^r siue nūero r sic pueit ei nō pponi ex nuer^r h ex nūero r vnitatē q nō e nuer^r. Sic igr pcedēdū e. Nuer^r aut e par a imp. h manifestū e q l nari^r n e nuer^r par igr t nari^r e nuer^r ip. Et aliqz e vtrobi qz p m ali^r nō r nuer^r aut e nūero mēsurat aut nō r con stat q n e nuer^r nūero mēsurat. Est i t nitas nuer^r imp vtrobiqz p m nūero nō mēsurat. Itēz si e nuer^r a e nūe r ex nuer^r ppositū nō r pstat q nō e ex nuer^r ppositū igr n e nitas nuer^r vtrobiqz p m nūero n mēsurat. neqz ex nuer^r ppositū r pstat q ibi stet nueri dñio. Hec igr ex oib^r bis collecta q vlr r bñal r i bac dñio dē t nario pdicant

Secundi libri posteriorum

sunt p definitiones sbialē enitas siue enari. qd ē nūer imp vtrobis p m. r sic p dicit ei q sit nūer ip. boz ei qd cun q. i. singulū iē oib nūer iparib. qz ois ip nūer ē nūer s nō puertis vlti aut qd ē vtrobis eē p m. r nūero n mēsu rariā ex nūer hā pponi iē qd dī dualitati siue biario. Oia āt h sūt collea nulli pueniunt nisi enario. ē s p dñitōez enari nūer imp vtrobis p mus r inconpositus r nullo numero mensuratus

Qm āt oñsū ē nobis i supioribus q necā ria qd sū i eo qd qd ē p dicitā. Uta āt necā ria sū i tñitate āt r i quolibz alio sic accipiūt r i eo qd qd ē accep. Sic ex necitate autem ternitas hec.

Hic p oñt b q sup dicit. s. q. o. p dca dicit ex necitate d enario. r duo facit. p oñt q. o. p dca vltz ex necitate p dicit d enario. scdo q. ex p dicit p dicit ena enarij ibi. (Q. āt) Quo ad p m. r q. o. n sū ē i supiorib. q. ea q. p nē i qd qd ē s necāria r p nē vlt. se. q. ea q. p nē i dñitōez enarij p dicit ex necitate r vlt. s. ea q. p nē i dñitōez enarij p dicitur in eo q. quid est igitur

Q. āt subna sit ex his manifestū ē. necē ē em nifi h eēt tñitar. sē vt ge. aliqd eē. h āt inoia tum est aut non nominatū. Erī igitur i pl. qz ternitati inesse. Concessum est enim huius smōi eē gen. qd qd s. p. nōaz i pl. ē. Si itaqz nulli ierūt aliqz atomis tñitar. h erit vtiqz tñitar. sē. Suppōat eīz hec subna vniusc. qz eē q. est i atomis vltimū p dicitā. Quare si mltz aliqz culibz sic d m r atōez qd eīd eē ierit. Hic p oñt q. ipa pta sūt supra p dicitā totā dñitōem si ue eēnaz enarij l cuiuslibz alteri. rei. r q. sit cōuertibilia cū dñitō. d. q. h. eo. nūer. ip. vtrobis p. p. i. d. d. te. enario. r. n. i. q. l. g. ē. ge. r. d. n. e. d. q. p. f. h. n. p. e. vt. ge. g. r. d. h. g. te. ne. fuit. d. n. q. ex. his. p. l. p. d. i. t. u. i. f. d. n. e. n. a. r. i. j. Q. nō. p. e. vt. ge. p. q. ge. p. e. s. i. p. u. e. r. s. i. o. n. e. d. e. o. e. r. e. g. e. e. o. q. ge. p. l. i. b. i. e. s. p. e. d. p. c. e. s. s. u. a. i. ē. h. p. d. i. c. a. t. u. g. e. e. q. d. ē. i. p. l. q. s. p. e. s. t. e. q. p. e. f. m. ā. b. i. t. u. r. p. n. a. z. s. u. e. p. i. t. a. t. t. a. l. e. ā. t. p. d. i. c. a. t. u. n. o. ē. d. n. e. p. d. c. a. c. o. l. l. e. a. s. i. g. e. n. o. ē. s. e. q. d. q. s. i. t. d. n. e. r. s. i. n. u. l. l. i. e. r. i. t. a. l. i. j. s. q. a. t. o. m. i. s. h. ē. s. i. n. g. l. a. r. i. b. r. s. z. p. i. t. a. t. ē. i. d. i. u. i. s. i. b. i. l. i. b. tñitar. r. h. u. i. c. tñitar. s. i. c. d. a. l. i. j. s. tñarij. s. t. i. c. s. e. q. d. q. b. c. o. l. l. e. m. e. r. i. t. d. n. e. f. s. e. n. t. i. a. l. i. p. tñitar. q. u. i. a. s. o. l. i. p. u. e. n. i. t. t. e. r. n. i. t. a. t. i. r. d. i. a. t. o. m. o. t. e. r. n. i. t. a. t. i. s. r. e. s. t. p. d. i. c. a. t. u. m. i. n. q. u. i. d.

Co. grūū āt ē cū totū aliqd negociet aliqz deptiri ge. i atoma spē pria. vt nūez i ternitate r dualitate. Postea sic illoz dñitōes accipe tētare. vt rē lineez circuli r recti angulū.

Postqz p oñt q. l. i. a. o. z. e. e. e. a. q. p. s. t. i. t. u. i. t. d. n. e. s. i. t. e. z. r. e. i. e. n. a. z. h. p. n. r. o. n. t. q. u. o. d. n. e. t. a. l. i. a. i. u. e. s. t. i. g. a. r. i. q. e. n. a. z. r. e. i. c. o. s. t. i. t. u. i. t. r. c. i. r. c. a. h. d. u. o. f. a. c. i. t. p. o. n. t. m. o. d. u. m. m. a. r. i. e. p. u. e. i. e. n. t. ē. a. d. i. u. e. s. t. i. g. a. d. u. e. a. q. s. i. t. i. n. r. e. f. i. n. i. t. i. o. n. e. p. o. n. e. d. a. s. p. d. i. s. s. o. n. e. g. s. c. d. o. p. o. i. t. q. u. e. d. a. a. l. i. j. m. o. d. u. s. s. p. s. i. l. i. a. r. d. r. ā. i. b. i. (Q. u. e. r. e. r. e. ā. t. o. z.) Q. u. o. a. d. p. m. r. cū aliqz vult negociari ad dñiendū aliqd totū. vlt. p. g. r. u. u. m. e. s. t. v. t. p. r. i. o. d. i. u. i. d. a. t. g. e. n. u. s. i. n. s. m. a. s. p. t. e. s. i. l. l. i. g. l. q. s. t. i. d. i. u. i. s. i. b. i. l. e. s. s. m. s. p. e. m. h. o. c. e. s. t. i. s. p. e. s. s. p. e. a. l. i. s. s. i. m. a. s. E. x. e. m. p. l. u. m. e. s. t. v. t. d. i. u. i. d. a. t. n. u. m. e. z. i. b. i. a. r. i. u. r. t. e. r. n. a. r. i. u. m. r. d. i. u. i. s. i. o. n. e. i. l. l. a. p. m. i. s. s. a. p. q. u. ā. c. o. g. n. o. s. c. i. t. u. r. g. e. n. u. s. t. e. n. e. t. p. o. s. t. e. a. a. c. c. i. p. e. r. e. f. i. n. i. t. i. o. n. e. m. s. i. n. g. u. l. a. z. s. p. e. r. ū

sic etiā fit i alijs. vt i linea recta r circulo r in recto āgu lo. oia em hec p. g. r. u. e. r. e. f. i. n. i. t. u. r. p. m. i. s. s. a. d. i. u. i. s. i. o. n. e. g. e. n. e. r. i. s. Q. u. i. a. r. e. c. t. a. l. i. n. e. a. e. s. t. l. o. g. i. t. u. d. o. s. i. n. e. l. a. t. i. t. u. d. i. n. e. m. e. d. i. u. i. u. s. n. o. n. e. r. i. t. a. b. e. x. t. r. e. m. i. s. l. i. n. e. a. ā. t. c. i. r. c. u. l. a. r. r. r. e. g. u. l. a. r. i. t. e. r. c. u. r. u. a. i. n. i. d. e. m. p. u. n. c. t. u. z. r. e. f. l. e. c. t. i. c. m. e. d. i. u. i. e. s. t. c. e. n. t. z. a. q. u. o. d. n. e. s. l. i. n. e. e. d. u. c. t. e. a. d. c. i. r. c. u. l. i. f. e. r. e. n. t. i. a. s. t. l. e. q. l. e. s. r. e. s. t. s. i. n. e. l. a. t. i. t. u. d. i. n. e. C. u. r. u. a. ā. t. ē. l. o. g. i. t. u. d. o. s. i. n. e. l. a. t. i. t. u. d. i. n. e. m. e. d. i. u. i. e. s. t. a. b. e. x. t. r. e. m. i. s. r. i. n. i. d. e. p. u. n. c. t. u. n. o. r. e. c. u. r. u. a. t. r. h. o. c. f. i. e. t. r. e. a. n. g. l. o. p. m. o. i. s. p. e. s. p. e. a. l. i. s. s. i. m. a. d. i. u. i. d. e. d. o. i. p. z. i. c. a. n. a. c. u. t. u. r. r. o. b. r. u. s. ū

Post hec āt accipiendū qd genus sit. vtz quātītatis aut qūtītatis p. r. i. a. s. p. a. s. s. i. o. n. e. s. s. p. e. c. u. l. a. r. i. p. c. o. i. a. p. r. i. m. a. C. o. n. p. o. s. i. t. e. m. e. x. a. t. o. m. i. s. p. u. e. n. i. e. n. t. i. a. e. r. i. t. e. x. d. e. f. i. n. i. t. i. o. n. i. b. u. s. m. a. i. f. e. s. t. a. p. p. t. e. r. e. a. q. z. p. r. i. c. i. p. i. u. e. s. t. o. m. n. i. u. d. e. f. i. n. i. t. i. o. n. ū. q. d. s. i. m. p. l. e. x. e. s. t. E. t. s. i. m. p. l. i. c. i. b. u. s. p. s. e. i. n. e. e. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t. i. a. s. o. l. i. s. a. l. i. j. s. ā. u. t. s. c. d. m. i. l. l. a.

Hic p oñt qualiter accipiēde s. d. n. e. d. q. postqz acciperim. p. d. i. s. s. o. n. e. g. i. n. s. p. e. s. q. d. s. i. t. g. e. v. t. z. s. r. e. f. i. n. i. t. ū. s. i. t. i. g. n. e. q. u. a. t. i. t. a. t. i. s. a. u. t. a. l. i. q. u. o. a. l. i. o. o. z. a. d. i. u. e. s. t. i. g. a. d. u. d. r. a. s. p. s. i. d. e. r. e. p. r. i. a. s. p. a. s. s. i. o. n. e. s. q. z. t. a. l. e. s. s. i. g. n. a. m. a. i. f. e. s. t. a. n. t. i. a. f. o. r. m. a. s. p. r. i. a. s. s. p. e. z. r. b. o. z. p. f. a. c. e. r. e. p. a. l. i. q. c. o. i. a. s. i. e. n. o. s. p. g. r. e. g. e. m. a. c. c. i. a. e. x. g. n. i. b. c. o. i. o. r. i. b. q. h. d. n. r. i. d. i. s. i. b. i. l. i. a. q. z. n. r. e. s. o. l. u. i. t. i. a. l. i. q. p. o. z. a. s. t. a. t. i. e. x. d. e. f. i. n. i. t. i. o. n. i. b. e. o. z. e. r. i. t. m. a. i. f. e. s. t. a. e. a. q. q. r. i. m. o. z. e. i. o. i. s. d. e. f. i. n. i. t. i. o. n. i. e. s. p. n. i. d. q. d. s. i. m. p. l. e. x. e. s. t. i. g. e. c. o. e. r. h. m. o. i. s. i. m. p. l. i. c. i. b. s. o. l. ū. p. s. e. i. s. t. a. c. c. i. a. q. p. i. e. i. u. e. n. i. t. u. n. e. i. m. u. l. t. o. i. b. ā. t. a. l. i. j. s. p. u. e. i. u. n. t. s. z. i. l. l. a. s. i. c. a. l. b. ū. r. n. i. g. r. u. z. p. s. e. q. d. p. u. e. i. u. n. t. c. o. r. p. i. e. m. i. a. t. o. r. f. m. l. o. c. c. o. e. p. u. e. n. i. u. n. t. b. o. m. i. n. i. r. e. q. u. o. r. o. i. b. u. s. a. l. i. j. s. r. i. n. d. e. e. s. t. q. s. i. o. p. o. r. t. e. t. a. c. c. i. p. e. r. e. r. e. f. i. n. i. t. i. o. n. e. m. a. l. i. c. i. u. s. c. u. i. v. n. i. u. e. r. s. a. l. i. t. e. r. p. u. e. n. i. t. e. e. a. l. b. u. n. t. p. u. t. a. r. e. f. i. n. i. t. i. o. n. e. m. i. u. i. s. o. p. o. r. t. e. r. e. t. r. e. c. u. r. r. e. r. e. a. d. g. e. n. c. o. m. m. u. n. i. q. d. e. c. o. r. p. e. m. i. a. t. ū. r. e. x. i. l. l. o. i. u. e. s. t. i. g. a. r. e. c. a. z. a. l. t. e. d. i. o. r. s. z. h. b. o. n. d. e. r. e. t. n. o. b. i. s. q. r. e. n. i. x. ē. v. l. r. a. l. b. a. r. i. l. l. a. c. ā. p. t. p. r. i. n. e. r. e. a. d. q. d. e. s. t. m. i. u. i. s. s. e. z. i. s. p. u. l. s. a. r. i. o. h. u. m. i. d. i. q. f. a. c. i. e. h. u. m. i. d. u. m. e. m. i. a. r. i. c. u. m. c. o. n. s. e. r. u. a. t. i. o. n. e. l. u. c. i. s.

S. d. i. s. s. i. o. e. s. q. s. t. s. z. d. r. a. s. v. t. i. l. e. s. s. t. i. n. i. d. q. d. s. i. c. a. d. e. a. m. S. i. c. i. t. ū. d. m. r. a. n. t. d. e. m. ē. i. p. o. r. i. b. v. t. i. l. e. s. ā. t. s. t. v. t. z. s. i. c. s. o. l. ū. a. d. c. o. l. l. i. g. e. d. ū. q. d. q. d. e. r. e. t. v. i. d. e. t. v. t. i. q. z. n. i. h. i. l. d. e. m. o. s. t. r. a. r. e. s. z. m. o. x. a. c. c. i. p. e. r. e. o. m. n. i. a. t. a. n. q. z. s. i. e. x. p. r. i. n. c. i. p. i. o. a. c. c. i. p. e. r. e. t. a. l. i. q. u. i. s. s. i. n. e. d. i. u. i. s. i. o. n. e.

Hic ostendit philosophus quō p dicitus p. c. e. s. s. u. s. v. a. l. z. a. d. r. e. f. i. n. i. t. i. o. n. e. s. d. i. c. e. n. s. q. a. d. h. o. c. q. a. l. i. q. u. i. s. i. n. p. d. i. c. t. o. m. o. d. o. p. r. o. c. e. d. a. t. a. d. r. e. f. i. n. i. e. n. d. u. m. i. d. e. s. t. d. i. u. i. d. e. n. d. o. g. e. n. u. s. i. n. s. p. e. c. i. e. s. v. t. i. l. e. e. s. t. q. t. o. m. o. a. c. c. i. p. i. a. t. d. i. u. i. s. i. o. n. e. m. g. e. n. e. r. i. s. p. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. s. s. e. d. t. a. m. e. n. q. u. o. m. o. d. o. p. e. r. h. o. c. m. a. n. i. f. e. s. t. e. t. u. r. q. d. q. d. ē. d. e. n. ē. i. p. e. c. e. d. e. t. i. b. q. z. p. d. i. c. t. e. d. i. u. i. s. i. o. n. e. s. s. u. n. t. v. t. i. l. e. s. a. d. i. u. e. s. t. i. g. a. n. d. u. m. q. d. q. u. i. d. e. s. t. s. e. d. a. d. s. y. l. l. o. g. i. z. a. n. d. u. m. q. d. q. u. i. d. e. s. t. n. i. b. i. l. v. i. d. e. n. t. u. r. f. a. c. e. r. e. s. i. c. u. t. p. r. i. u. s. d. i. c. t. u. m. e. s. t. q. u. i. a. p. t. e. r. e. t. i. d. q. d. e. s. t. i. n. p. n. c. i. p. i. o. r. s. i. c. p. a. t. e. t. q. v. i. a. d. i. u. i. s. i. o. n. i. s. o. n. i. s. n. o. n. s. y. l. l. o. g. i. s. t. i. c. a. e. s. t. v. t. i. l. i. s. n. o. n. ā. u. t. v. i. a. d. i. u. i. s. i. o. n. i. s. s. y. l. l. o. g. i. s. t. i. c. a. p. p. t. e. r. i. n. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t. i. a. s. u. s. i. l. l. a. t. a.

Differt autem aliquid prius r posterius p dicitamento. r dicari. vt est dicere animal mansuetum bipes. r bipes aial mansuetuz ē. Et itez. ex h. d. r. ā. ē. h. m. o. i. v. t. q. d. l. i. b. z. e. s. s. e. v. n. u. z. s. i. c. n. e. c. e. s. s. e. e. s. t. d. i. u. i. d. e. n. t. e. m. r. e. p. e. t. e. r. e.

Primus Tractatus

Hic p. postq̄ oñt quò d̄z iueſtigari qd̄ quid ē oñt quid
o3 cauere ne circa p̄celluz illū p̄tigat icōueniēs ſue refe-
ce. r̄ p̄ oñt q̄ o3 cauere ne p̄ticule iordiare locēt. ſc̄do q̄
nihil reſſicoy ad reſinitōez omittat. alias ei eēt diuina
ibi (Ampli. ar) Quo ad p̄m̄ de q̄ multuz differt qd̄ p̄us
qd̄ poſteri p̄dicet iter elemēta reſinitōis. ſic̄ ex̄pli gr̄a ſi
dicat i reſinitōe boīs aial māſuetuz bipēs. ita q̄ gen⁹ po-
nat p̄m̄ d̄z poſt h̄ adiūgat h̄ ei ē rebit⁹ ordo p̄m̄ reſini-
tōis. Cōrigit ſc̄do ſic̄ ordiare p̄tes reſinitōis boīs. h̄
eſt bipēs aial māſuetū ita q̄ d̄z q̄ p̄ diſiōez ex̄cit a ḡne
ponat̄ a re gen⁹. r̄ ſi nō ē rebita ordia. q̄ p̄tes non p̄ce-
dūt reſtrigēdo r̄ coartādo reſinitū. r̄ ſcaſ act⁹ in eod̄ eē
aū poſiāz. qd̄ nō p̄rigit ſz ḡnātōis ordīez ſic̄ et̄ i h̄ q̄ dico
bipēs ſupp̄ono ip̄licite aial. r̄ ſi aial ponatur explicite
erit nugatio

Ampli. ar̄ ad nihil reliquēdū i eo q̄ qd̄ eſt
ſic̄ ſolūmō p̄rigit. Cū ei p̄m̄ accipiat̄ ge⁹. ſi
qd̄ iſerioy aliquā diſiōez accipiat nō icidz oē
in h̄. vt nō oē aial aut totū p̄nātū ē aut diſū
p̄nis ſz p̄nātū aial ē oē. h̄mōi ei d̄z h̄c eſt
P̄ria ar̄ d̄z aial ē i quā oē aial icidit. ſi ar̄ ē
in vno quoq̄ alioy. r̄ i his q̄ extra ge⁹. r̄ que
ſub ip̄is ſz. vt i auei q̄ oīs auis. r̄ piſce i quo
oīs piſce. Sic̄ i gr̄ p̄cedit oīs ābulās qd̄ ē ſci-
re qm̄ nihil relicū eſt. aliter aut̄ relinq̄re ne-
ceſſe eſt. r̄ non ſcire.

Hic p. oñt quò d̄finiēs nihil d̄z omittēre eoy q̄ reſunt
ad d̄finiōez ſue ad qd̄ qd̄ ē p̄ q̄ o3 ſupp̄onere q̄ oēs d̄z
ſupioy ḡn̄z p̄tinet ad qd̄ qd̄ ē alic⁹ ſp̄i. q̄ gen⁹ iſerit⁹ p̄ſi-
tuitur p̄ d̄z diuiſiua ſupioy. ḡ. d̄z i gr̄ p̄. q̄ ad nihil oitē
dū qd̄ eſt necōi ad qd̄ qd̄ eſt v3 via diuiſiua ſic̄ vt ſc̄tur.
puta q̄ genus p̄m̄ diuidat p̄ rebitas d̄z. ſ. imēdiatas.
q̄ ſi diuidat p̄ d̄z nō rebitas ſz iſerioy. ḡ. ſic̄ totuz ta-
le gen⁹ nō icidit i d̄z diuiſiua ſz diſiōe acceptas
cū eſt ex̄. vt ſi aial accipiat r̄ aq̄ ſupius gen⁹. r̄ diuidat
ip̄m p̄ d̄z eius qd̄ ē gen⁹ acceptū ſz aial. cū d̄z oē aial
aut totū p̄nātuz. aut p̄nis diuiſi. tunc ei nō totū aial i
ābitu ſue cōitat. cadit ſz altero diuidētuz. q̄ multa ſz
animalia. nec pennata nec p̄nis diuiſa. ſed ſolum aial
volatile. Sed e contra omne pennatuz vel p̄nis diuiſuz
eſt animal. ſ. nō p̄uertitur. r̄ ideo pennati aialis diuiſio
r̄ d̄z eſt q̄ inducta eſt. r̄ non animalis. Dicitur ar̄ aial to-
tum pennatum qd̄ habz alas integras. r̄ p̄tinuas ſic̄. vel
p̄tilio. Diuiſuz ar̄ p̄nis cuius ale diſtinguūtur p̄ di-
uerſas pennas. Sed p̄ma r̄ imēdiata differentia id eſt
diuiſio p̄ d̄z attenditur in hoc q̄ omne animal cadit
ſz diuiſione ſicut ſi dicatur q̄ omne animal eſt rationa-
le vel irrationale. Similiter aut̄ facienduz eſt in vno q̄/
q̄ alioy genēz. vt ſz non diuidatur his differentijs que
ſunt extra genus id eſt non diuidatur differentijs ḡim
inferioy q̄ ſunt ſz ſupioyibus. Extra ſunt dupliciter vel
ſz q̄ ſupioyis generis ſunt vel q̄ ſunt p̄ accidens. In cas
aut̄ q̄ ſunt inferioyis generis nō totuz icidit genus ſu-
perius. cuius eſt ex̄. ſi diuidat hoc genus auis in qd̄ in-
cidit omnis auis ſue p̄nata ſue p̄nis diuiſa. r̄ ſic̄ et̄
eſt re piſce in cuius diuiſione. p̄p̄ia icidit omnis piſcis
ſicut qdam ambulans qdam repens. Concludit ergo q̄
ſi aliquis ſic̄ p̄cedat in diuidendo ſz q̄ totum diuiſum
p̄tinetur ſub p̄tribus diuidētibus poſſumus p̄gnosce

re q̄ nihil eſt relicum de his q̄ ſunt eſſentialia r̄ neceſſa-
ria ad reſinitionē. r̄ ſi aliter p̄cedatur neceſſe eſt q̄ ali-
qua reliquant̄. r̄ licet aliquis credat ſe tunc p̄fecte reſi-
niſſe tñ hoc non fecit.

**Nihil aut̄ oportet definientem r̄ diuiden-
tem omnia ſcire q̄ ſunt.**

Postq̄ p̄bs oñd̄r veritatem circa diuiſionem gene-
ris. q̄ ſumitur ad reſiniendū. hic cōſequēter excludit du-
os errores at̄iquoz p̄boz. Sc̄dm̄ ibi (D̄m̄ ar̄). Circa
p̄m̄ p̄mo ponit errorem dicēs q̄ nihil p̄tinet ad diuidē-
tem r̄ reſiniendū ſcire oia q̄ p̄ diuiſionē accepta ſunt. ſz
ſufficit vt ea ſciat q̄ eſſentialia ſz reſinito. r̄ o p̄poſita illo-
ruz nō oportet ſcire neq̄ quid ſint neq̄ re quibus p̄dicen-
tur. vel quoz ſunt cū em̄ aial diuidatur in rationale r̄
rationale nihil ad eū qui reſinire vult loiem re ſcientia
irrationalis. quia h̄ non p̄tinet ad reſinitionem.

**Et tñ impoſſibile dicūt quidā eſſe differē-
tias cognoſcere. q̄ ſunt ad vnū qd̄q̄ non co-
gnoſcentē vnū qd̄q̄. Sine ar̄ d̄z iſt̄ijs nō eſt
vnū qd̄q̄ ſcire. A quo ei nō differt id eē h̄uic
a quo aut̄ differt alterz. ab eo.**

Hic p. narrat opinionē ſic̄ errariū dicēs q̄ qdā vt cracti
ti diſcipuli dicebāt impoſſibile eē p̄gnoscerē reſiniendū
d̄z q̄ ſz vnū ſc̄iuit qd̄ vnū qd̄q̄. q̄ dicebāt q̄ non eſt
vnū qd̄q̄ ſcire niſi cognoſcant oēs d̄z quas vnū qd̄q̄
h̄z ad alia. Qd̄ ſic̄ p̄bāt q̄ vnū qd̄q̄ eſt idē illi a quo nō
differt d̄z. vt igit̄ cognoſcat ip̄m reſiniēte diſtictum ab
alijs. oportet omnes differentias ab alia oia p̄gnoscere.
h̄ ar̄ eſt impoſſibile ſz nō p̄r aliqd̄ cognoſci p̄ reſinitōez. q̄
a quo nō differt idē illi. a q̄ differt ab illo alterz eſt.

**Primū igitur h̄ ſm̄ eſt nō em̄ fm̄ oēs dif-
ferentiā h̄ alterz eſt. Multe em̄ differētie ſūt
eiſdem ſpeciei ſz nō fm̄ ſubſtāriā r̄ p̄ ſe.**

Hic p̄bs excludit hunc errorem p̄mo interimit qd̄ ſim-
plicit̄ detm̄ eſt. Sc̄do ſoluit motiū. Quo ad p̄m̄ di-
cit q̄ h̄ ſm̄ eſt ſz q̄ illud a quo aliquid differt eſt alterum
ab eo. p̄z quia non fm̄ omnes d̄z ipſum reſinibile eſt al-
terz ſupp̄le eſſentialiter ab illo cū multe ſint differentie
in eadem ſpecie. q̄ nō ſz d̄z fm̄ ſubſtāriā neq̄ p̄ ſe p̄dicare
re reſinito. ſed p̄ accidens. r̄ illas non oportet ſcire quia
reſinitio non dicit non ſz ſtāriā. ex quo patet q̄ nō oīs
differētia facit talē alteritātē quā nec eſt cognoſcere ad
reſiniendū. h̄c tñ iſtātia eſt ad illos. quia illi dicebant
omnes mōs d̄z oportere colligi in reſinitione.

**Postea ſi accipiantur oppoſita r̄ ſc̄dm̄ dif-
ferentiam. Et cum omne incidit huic aut in-
de. r̄ accipiat in altero qd̄ q̄ritur eſſe. r̄ h̄ co-
gnoſcere nihil differt aut non ſcire in q̄bus-
cunq̄ p̄dicantur de alijs differentie. Mani-
feſtum eſt em̄ q̄ ſi ſic̄ vadens veniat in h̄ quo-
rum amplius non eſt differentia habebit ra-
tionem ſubſtātie.**

Hic philoſophus imp̄bat motiū eoy dicēs cum
ille qui vult reſinire accipiat diuidendo oppoſita diffe-
rentias ſic̄ ſz q̄ omne q̄ continetur ſz diuiſo cōtinet̄
ſz altero mēbroz diuidētium. r̄ tunc accipiat ſz altero

Secundi libri posteriorum

membrorum illud cuius definitio est attenditur agnoscat quod sit deus
positiva illi. tunc nihil differt ad propter verum sciat inesciat
in speciali de quibus aliis rebus predicatur oppositum dicitur. Et est. ut si
diuisa aial p ronale irrionale. r pnr accipia qd b pnea
tur sb ronalino reqrit q scia re qb pdicet irrionale nec
qlic illa a seiuice drant. q sb irrionali stinetur. q maife
stuz e q si aliqs sic pcedat didendo. l. ge. p pmas drinas
e. r accns mebz qd e sibi ad. ppo. b vltari diuides tunc
puciat ad illa q vltari diuidi no pnt drntijs efnalib
q ille bear dfiniodes illi. bne qua qrebat. Et sic pz q illi
qui erat de opione pdca recipiebaf ex b q no distingue
batie agnoscere aliqd i corz i spali. Tu nec est q dcon
q scit aliqd qtu ad qd e q sciat oia alia i cor. no at i spe
ciali. Et vt q scit qd est bo oz q sciat hoies p b q e aial
distingui ab oib. q no st ronalia. r p hoc q e ronale distin
gui ab oib. q no st ronalia. Sed no oz q cognoscat oia
illa ab hoie distincta sz suas speales rones. s sufficit q ta
lia cognoscat fm aliqd cde. sz qd non st ronalia. aut sz qd
non sunt rationalia

**Omne autem incidere in diuisionem si sit op
posita. quibus nihil interest non e repeticio.
Necesse em omne in altero ipsoz esse si quid
illius differentia est.**

Hic excludit scdm erroze d. posset aliqs credere q q
cunqz vtitur diuisione ad dfiniendu idigeat perere q to
tuz diuisuz ptineat sb mebris diuisionis. Ad qd dr p. q b
no est necn si oppoita p q sit diuisio sint imedia. qz fm b
erit necn q totu diuisuz sb altero oppositoz ptineatur. r
istud est dm du accipiunt p me drne alie. qz drne q st
immediate si pparetur alicui inferiori. no st immediate si
pnt ad ge. sup. sic par r ipar st drne immediate si ppe
tur ad nuqz. e. st. p. drne. no at si ppenf ad qritatem

**Ad pbadu at terminuz p diuisiones tria
oz picturari accipiet pdicatia i eo qd qd e
Et hec ordinare qd primum. r quid scdm. r
qm hec sunt.**

Hic p. ont q sz vitate reqrit ad b. r p. vit itetuz. r
pbat b. Quo ad p. dr ad b. q aliqs pstatuaf eminu. i. re
finitoex p viadiuisionis oz tria plderare. p. vt ea q ac
cipiut pdicetur i eo qd qd e. nec est istatia d sbnali drna.
qz r illa no pdicet i qd sz modu tu feat qd sz re. Scdm
est q pres rebite ordinetur. sic q coia pponatur r spalia
postponatur. Tertiu est q accipiatur oia q ptinet ad qd
qd e. sic q no sit dfiniio diminuta vel supflua

**Est at hoz vnu pmu p id qd possumus
sicut ad accidens colligere qm inest. r p ge
nus probare.**

Hic manifestat ppo. pmo ois quod tria pdicta pnt
obseruari. Scdo q illa obseruata sufficiunt ibi (Maife
stuz at) Circa pmu ostendit quod obseruetur pmu. di
cens q vnu hoz scz q accipiatur ea q pdicatur in eo qd
quid est obseruatur pmo quidem p hoc q homo potest i
ducere syllogismos ostendentes q illud q assumitur in
sit essentialiter. r in quid. sicut cum disputatur ad pble
ma re accite sufficit remonstrare q in sit simpliciter

Ordinare autem est sicut oportet si pmu

accipiat. hoc autem erat si primu accipiatur qd
omnibus inheret. illi autem no omnia. Necesse est
aliquid esse hmoi. Accepto em hoc. iam i in
ferioribus idem modus est. Scdm at alioru
primu r tertium habentium erit. Similiter
autem in alijs.

Hic manifestat quod obseruet scdm scz rebite ordiatio
ptiu dices q tuc ordinatur pres redefinitionis sic oz si a
liqs p accipiat illud qd est p. r b erit si aliqs accipiat
illud ad qd psequitur posteri. acceptu. r no eouerso. qz
hoc qd e coius r pus. nec est accipi i redefinitione tanqz ge
qd obtinet p. locu i redefinitionib. sic pz cu dr bo est aial
gressibile bipes. Quia si e gressibile bipes nec e aial esse
sed no eouerso. r g rebem. aial i ista redefinitione accipere
tanqz p. Et id et modus obseruari i ordiatioe inferio
ruz. r tanqz scdm accipieduz est i redefinitione illud qd fm
rdem pmissam erit pmu inf oia sequetia. r silr accipiat
tertiu qd sit pmu respectu psequetiu. qz sp remoto supio
ri illud qd est habitus id est immediatu pns erit primu ali
oz omnium. r ita etiam est in omnib. alijs quarto scz
quico. si totloporteret pres redefinitionis esse. Et ro est. qz
supiora hnt rdes potentia r determiabilis. r ergo rebet tel
miari p inferiora q hnt rdes acc. r specificatis r terminatis

**Quia autem omnia hec sint manifestum est
ex eo q recepimus. Primum quidem fm di
uisionem. Qm omne est aut hoc aut aliud.
Est autem r itez tocuis differetia a toto ni
hil differre specie**

Hic manifestat tertiam pditione dicens q manife
stum erit omnia q ptinent ad qd quid est accipi in defi
nitione fm modum supdca. r hoc scz q diuidendo ali
qd gen. accipim. pmas drinas. sb qb ipsum diuisum vlt
ptinet sicut ex p ligra. de aial e b illud. i. ronale vl irr
onale. r tuc accipim. hoc mebz p qd itedim. dfinire. r r
nale. r tuc itez b ro. s. aial ronale videm. p. p. rias dras
quscqz dueiat ad vltima dras ad qua cu reuerti fuerit si pti
git vltari diuidere p alias specificas dras. s. stati illd. e
dfr. qrit in nullo differt specie a suo toto. hoc est a ratone
siue redefinitione pgregata ex oib. ptib. silr acceptu. sic bo si
dit spe ab aliq eoz d quib. pdicatur aial ronale mortale

**Est maifestu ei b qm pl. no apponit. oia
ei i eo qd qd e accipiut. hoz neqz deficere ni
hil. aut ei ge. aut drna vtiqz eet. Ben. quide
i git e primu. r cu drntijs pmis acceptuz est.
Differentie autem omnes continentur. Ho
em amplius sunt vltima specie. Specie enim
differt vltimu. Hoc at dcm est non differre**

Hic philosophus ostendit q tria pdicta obserua
ta sufficiunt ad redefinendum. qd pbat. Quia si conditio
nes pdicte obseruentur redefinitio non habebit supfluum
neqz re finitum. ergo est sufficiens. Antecedens probat
q non sit ibi supfluum p primam conditionem. Quia
accepta in redefinitione solummodo sunt ea q pdican
tur de re finito in eo q quid est. et omnia talia necesse

erat accipere ergo non est ibi supposititas. Quod in nihil refertur quod aut refertur genitum aut dicitur non refertur genitum ut quod tertia additione quia acceptum est sine quo non sit alia quod non potest esse sine alijs et est genitum et est illo genere postea accipere sit dicitur. Nec est refertur dicitur quia omnes sunt sit sup te ut quod tertia additione quod non potest accipi aliqua posterior differentia post illa cuius refertur est non est alia dicitur. Quia si sic sequitur quod vltimum acceptum adhuc equali dicitur differret cum tunc dicitur est quod non differret. Sicut ex pmissis patet quod non iterum tur aliquid dicitur in medio quod dicitur est quod sit accipiat per dicitur patet us et postea scilicet sic te alijs tunc ad vltima pueniat et sic patet quod sufficit obfuarere tria pcedat ad definiendum quod est manifestat et vult modum venandi ipse quod dicitur est vult sit pcedentes g.

Querere autem oportet intendere in similitudine et dicitur. Primum quod omnia id habeat postea iterum in alteris quod in eodem quod genere sit illi. Sicut autem in ipse quod id sit illoz at altera. Cum autem in his accipiat quod omnia id et in alijs sicut in acceptis iterum intendendum est si id sit quousque vult in vna ratione veniat et hec ei erit definitio. Si vero non vadit in vna sed in duas a in plures manifestum est quod non vult est aliquid vult quod dicitur sed plura.

Postquam per hoc docuit investigare quod quid est finem modum maxime per genus qui est per divisionem generis hic docet investigare ipsum quod quid est in alio modo scilicet per vult resolutionis attendendo scilicet ad similitudinem differentia. Et tria facit. Primum docet pcedit modum investigandi ipsum quod quid est. Secundo ipsum manifestat per quod ibi (Et puta dico) Tertio probat hunc modum esse puenientem ibi (Semper autem omnes definitio) Quod ad primum dicit quod si aliquis definitionem rei velit venari oportet quod attendat ad illa que sunt similia illi et etiam dissimilia et dicitur a tali re quod sit fieri debeat ostendit ibidem quod primo oportet circa similia considerare quod idem in omnibus inuenitur puta quod idem respiciatur in omnibus terminibus qui omnes in hoc conveniunt quod est esse rationale. Secundo considerandum est et in alijs iterum quod pueniunt cum primis in eodem genere et sit similitudine eadum sit et sit alia sit ab illi quod accipiebatur sic eadum ab huius quod sit id in his sit eadum quod binibile. Et cum huius notum est quod sit id in omnibus huius sit huius quod rationale et quod sit id in omnibus alijs sit equis quod binibile tunc iterum considerandum est si aliquid aliud sit idem istis duobus acceptis scilicet rationali et binibili et ita considerandum est quousque pueniatur ad aliquam rationem vnam eadem et hec erit definitio rei. Sed si talis consideratio non ducat in vnam communem rationem sed ducat in duas rationes tunc manifestum est quod illud cuius definitio dicitur non erit vult finem essentiam sed plura et id non poterit tale habere vnam definitionem.

Ut puta dico si quid est magnanimitas quod rimus intendendum est in quosdam magnanimos quos scimus. Quid habent vult omnes in quibus huiusmodi sunt ut alciades magnanimus aut achilles aut aiar quid vult nunt omnes non tolerare iniurias. Hic quidem enim dimicavit ille vero insanivit. Hic autem interfecit seipsum. Iterum in alteris ut in lixandro et socrate si iam indifferentes prospera

rit in prosperari hec duo accipies intendendo quod idem coherere aut impassibilitas quod est circa fortunas aut non tolerancia iniurias. Si vero nullus sit coherere due spes erunt vult magnanimitatis.

Hic per hoc potest ex dicitur si velimus querere per definitionem quid est magnanimitas quod est passio magnanimi intendendum est in quosdam singulares magnanimos quod magnanimitatem per vnam eadum rationem principat quos scimus per eadum rationem magnimos et videmus quod vult huius omnes finem spes rationem magnimi sit alciades id est hercules dicitur est magnimim' sicut achilles et aiar qui omnes dicitur magnimim' finem com' mune quod est non tolerare iniurias quod hercules non potens eas tolerare dimicavit. Achilles pro iniuria insanivit. Aiar seipsum interfecit et sic omnes ista magnanimitas in finem vult videtur esse. His igitur considerat iterum videndum est in alijs quod magnimim' sit in illa ratione si alia puta in lixandro et socrate quod magnimim' erant quod erant equanimis in prospera et aduersa. Tunc per accipiam illa duo pcedat scilicet impassibilitatem a fortuitis et casualibus et non posse tolerare iniurias et tunc videndum est si sit eis aliquid coherere si sit ibi consistit ratio magnanimitatis ut si dicamus quod vult contigit propter hoc quod aliquis se reputat dignum magnis et hoc enim puenit quod homo non potest tolerare iniurias et ex hoc etiam puenit quod homo non habet refectionem animi in aduersis et relationem in prosperis. Si autem nihil commune inueniret illis duobus acceptis non esset vna species magnanimitatis sed due et ergo non potest te illis dari vna communis definitio et si in aliquid commune pueniant te eis vna definitio potest dari et ergo definitur a philosopho quarto ethicorum quod est virtus qua quis se dignum magnis reputat dignum existens. Dicitur non tantum dignus existens quia si non esset dignus potius esset virtus presumptionis et ista definitio equaliter puenit pcedit.

Semper enim et omnis definitio est vniuersalis. Non enim in quodam oculo dicitur sanabile me dicitur sed aut in omni aut in specie determinans.

Hic per hoc consequenter ostendit modum inueniendi quod quod est puenientem dicens primo quod puenientem dicitur est quod oportet inquirentes quod quid est puenire ad quiddam commune quod omnis definitio datur de aliquid in vniuersali et non sit quod consideratur in particulari hoc vel illo non est definitio me dicitur quid sit sanum in hoc aut isto et vult quiddam sanitas sed definit sanum in vltimo aut simpliciter quo ad omnes et distinetur sanum finem diuersas spes sicut cum dicitur hoc esse sanum cholericis hoc flegmaticis.

Facile est ei est definire singulare quod vult vult oportet singularibus vult ascendere. Et namque equocationes latent magis in vult quod in dicituribus specie.

Hic ostendit modum supradictum esse convenientem quod ad pcedit scilicet quo pceditur a minus communibus ad magis communia et dupliciter primo ratione faciliat sedo ratione evidentie. Primum patet quia omnis disciplina pcedit a facilius sed facilius est definire singulare quod est minus commune quod vniuersale quod est magis commune in quibus scilicet in vniuersalibus quod sunt minus determinata latent equocationes quod non ita latent in singularibus hoc est minus vniuersalibus. Et ideo oportet a singularibus definiendo ascendere ad vniuersalia.

Sicut autem in demonstrationibus oportet
L L iij

Secundi libri posteriorum

sylogizare esse sic in terminis. Tertius autem est criticus si per ea que singulariter dicuntur sit unoquoque genere definire separati. ut sile non de est in coloribus et figuris. Et acutum quod est in vocem in sapore.

Et sic eorum erit nitere in ne equocacum contingat. Hic pro ostendit ratione evidenter. dicitur sic in omni ratione alicuiusmodi sylogizari alicuius pro supponendo quod sit evidens et manifestum. sic enim est in definitionibus non per aliquos reuere in proprios alicuiusmodi ignoti nisi per aliud notum. Hic pro ostendit quod per existat aliquid evidens si per rigat separati. velle refini per ea que dicitur singulariter. in per ea que perierit disticte huic illi comuenit. Ex hoc ut si quis velit refini quid sit sile non ostendit rabi ad illa omnia que sunt dici silia. Hic aliquid silia ostendit. sicut quod dicitur sile in coloribus et quod in figuris. vnde sile in coloribus dicitur ex unitate coloris. Hic sile in figuris dicitur ex eo quod anguli sunt equales et latera proportionabilia. Sic est in alijs. ut si quis velit refini re acutum non respiciet ad de quod per acutum dicitur. Hic respiciet ad acutum quod dicitur in voce. et sic per hunc modum per quod itidem definire refugit statim ne per rigat equocacum. et per hunc modum per quod puenientem modum refiniendi que ex inferioribus procedit ad aliud eorum in quibus scilicet in specialibus specialia refini facilius est. et magis in talibus nota potest esse equiuocatio.

Si autem neque disputare oportet in metaphoris neque quicquid dicuntur in metaphoris. disputare enim erit necesse sine metaphoris.

Hic excludit quedam modum procedendi in refinitionibus. dicitur sicut non oportet demonstrare per metaphoras. in per ambigua. ita non oportet refini per metaphoras siue ambigua. si enim in metaphoris dicitur finalis necesse est in metaphoris demonstrare. quod refinitio est medium demonstrationis et per hunc modum. Quare non oportet demonstrare in metaphoris per quod metaphoram accipit. Hic aliquid sile. Hic non oportet illud quod est sile per vnde sit sile quo ad omnia. sic igitur colligatur refinitio passionis que dicitur quid tamen ipsi passionis. que scilicet est eorum que considerat logicus.

Circa textum expostum mouetur questio. Vnde per duas tamen vias vtiliter diuisionis et resolutionis ouenient doctet inuestigare per hunc quod quid est substantia et proprie passionis.

Et videtur per quod non. quod est aliquid via per hunc quod venat ipsi quod quid est. igitur si plures. Hic est philosophi in textu Secundo via compositionis et resolutionis. Hic una via. igitur non sicut due vie vtiliter. Antecedens probatur. quia via per hunc est via ascensus. et via resolutionis est via ascensus. sed eadem est via ascensus et ascensus. sicut eadem est via ab atheis ad theas et contra. Tertio in textu superius expostio nominavit diuisionem inter vias inutiles. igitur non sunt due vie vtiliter. Quarto passio est accidens cuius est refinitio sed demonstratio ut inquit philosophus. ergo non debet inuestigari eius refinitio. Pro dicere tamen est sententia philosophi in textu et ponitur ille discursus.

Maiores. Et genere tanquam prima potentia et dicitur tanquam actuante forma constituitur cuiuslibet essentie definitio quiditativa cuius

quolibet per eorum definitio. sic tota pervertibilis cum eo. Minor. Per viam diuisionis que alias appellatur per hunc deuenit a primo genere definiti per intermediarias species per diuisionem sumptas ad finale dicitur. sicut e regione per viam resolutionis inuestigatio quid est passionis. ascensus est ab inferiori ad superius. Conclusio. Igitur sunt due vie vtiliter que inuestigantur ipsi quod quid est. quod una est per hunc et reliqua resolutionis.

Maiores. per hunc probatur per hunc primo topicorum ubi inquit rit demera refinitionis. et dicitur quod tamen est oratio idicans esse rei per essentialia. talia autem sunt genitum et dicitur quod esse rei est in genere inchoatiue. et in dicitur sicut in forma complete. ita per ratione eius refinitio in loco pallegato appellatur tamen. quia tamen est ipse refinitio. Hic autem huius refinitionis quibus per esse in plus refinitio in triplicem intellectum. primo ut sic intelligatur quilibet per refinitionis que per tamen. sicut per ostendit esse refinitio et non tamen. et illa est plus refinitio. puta genitum et dicitur non vltima refinitio. eo quod illa est tamen. seu finis siue unitas refinitio. et quibus per refinitio est in plus refinitio per formale abitu. sic tamen abitu suum effectus ita quod non ostendit ab ea. et sic et dicitur vltima sicut ratione actus ostendit in plus. tertio sic quibus per est in plus abitu sui nominis. quia dicitur sicut oes nominantur nominibus ipsi et suis significationibus accidentibus. sicut sensibile est dicitur a talis. et etiam passio. et rationale est nomen dicitur etiam passionis. sicut istud diffusius patebit in dubijs. Minor per per hunc in textu que docet in venatione refinitionis ternarij primus videre in quo genere sit ternarij. et postea tale genitum diuidit que usque tota refinitio pervertibilis est cum refinitio. In tali autem inuestigatione ut vult per tria consideranda. Primum est quod per diuisionem accipiatur solum illa que predicat in quod de refinitio non accipiatur aliquid que predicatur per actus. quod illa non sunt de refinitione rei. Secundo est quod presertim ordinate in refinitione. sic quod magis comune proponatur minus. quod alias esset nugatio. Tertio quod omnia accipiatur per diuisionem que sunt de quiditate refinitio. nec superfluum aliquid addatur. Dicitur autem ista via diuisionis via compositionis. quia semper diuisio in compositionem ordinatur. quia propter hoc genus superius per differentiam diuiditur. et una dicitur generi addita constituat speciem. Via vero resolutionis ascendimus ab inferiori ad superius considerantes similia. differentias ipsius refinitio. et primo in inferioribus. secundo in superioribus. et cum ventum fuerit ad commune in quo talia inferiora continentur habebit refinitionem si autem non conueniant in aliquo eorum unitas rationis. Hic diuersas. tunc non habebit tale refinitionem unam. sicut philosophus in textu magistraliter declarauit de refinitione magnanimitatis. Conclusio sequitur ex premissis. Quia refinitio est oratio explicans quiditatem refinitio. et per intrinsecos et essentialia terminos qui sunt prima potentia et vltimus actus. ergo motus rationis refinitio nis inquisitiuus qui est motus inter illos terminos. per cessus non potest inchoari nisi altero illorum modorum aut in prima potentia descendendo ad actum. aut in actu vltimo ascendendo ad potentiam primam. primum modum ponit prima lex dicitur in dicitur scilicet dicitur per hunc modum. magis quod est scilicet per hunc genus et per hunc dicitur et est

Primus Tractatus

per se scias non enim in alio in quibus quere oportet modus magis uenit passioni quam est in subiecto quod dicitur modus sue herentie in diuersis singularibus a quibus fit resolutio ad eam seu vltima. Et quia motus rationis in investigando quod quod est conuenienter procedit a potentia ad actum ab vltimo ad particularia quibus contra ab actu ad potentiam a particularibus ad vltimum prima investigatio definitio est prior et formalior quam secunda. Preterea primus modus inquirendi quod quid est procedit per ordinem nature a priori ad posterius. Secunda modus procedit a notioribus quo ad nos ad notiora nature a minus vltibus ad vltiora et primus modus constituit definitionem per essentialia secunda per accidentalia. Ad obiecta in oppositum. Ad primum est dicendum quod via propositionis ut nunc patuit est eadem cum via diuisionis. Quis enim diuidere totum in integrale in suas partes sit oppositum ei quod est ponere terminum diuisionis quod est totius potentiam non est oppositum propositioni per se subiectiue. Quia in illa ordinatur sicut in terminum. Etiam via diuisionis et propositionis dicitur vna via per respectum ad diuersos terminos quia in ordine ad terminum ad quem quod est species compositior genere appellatur via propositionis et in ordine ad terminum a quo qui est species appellatur via diuisionis quia in genere incipit diuisionis. Ad secundum est dicendum licet sit eadem via materialiter sicut vnum est spacium descendens et ascendens tamen illa via differt formaliter sicut via descendens et ascendens tenes terminos quia ascendens non descendit nec contra. Ad tertium est dicendum. Quia licet diuisionis posita ad formam syllogismi non sit vtilis ad inuestigandum ipsum quod quid est id est quod tenetur inesse ei cuius est valet tamen via diuisionis ad colligendum elementa definitiois.

Sed diceres cum ex diuisione syllogismi habetur aliqua conclusio quare ex ipsa non habet syllogistice definitio pars definitionis. Respondent quidam quia in tali modo syllogizatur tota diuisionis ut hic. Omne animal vel est rationale vel irrationale homo est animal ergo est rationale. Irrationalis sed sic dicentes loquuntur de ratione concludente diuisionem non autem de ratione in qua arguitur per diuisionem et ergo dicendum est quoduis argumentum diuisionis syllogizet quod ad differentiam non tamen syllogizet quo ad probationem quia incidit ibi petitio principij. Ad quartum est dicendum quod passio consideratur dupliciter. Vno modo per se ut passio sic eius est demonstratio quia est id quod concludit de se in toto in demonstratione. Alio modo accipitur ut species sui predicamenti abstracte sic per hoc tenet hic per viam resolutionis inuestigatur definitionem passionis.

Circa textum expositum fuit dubia.

Primum est. Atque quibus per definitionem debet esse in plus definito et tota cum eo peruertibile. Et videtur quod non quod dicitur vltima quod est demeritum definitionis est peruertibile cum definito ut dicitur septimo metaphysice igitur non est quibus per in plus. Soluuntur sic ut dicitur philosophus in textu declarans in definitione ternarij. Ad obiectum in oppositum respondet. Albertus si diuisionis reducitur versus ad atomum quod vltimum per formam secundum diuisionem oportet vltimum predicatum quod est differentia sit peruertibile cum specie quia aliter esset vltimum diuisionis quia differentie vltime partes sunt diuisionis innominate sunt peruenientes vero nomine ideo inter nominatas quibus communior est specie specialissima definitio. Sed alij sic dicunt est duplex definitio quod datur per essentialia debite ad scilicet ordinata per modum potentie et actus et tunc procedunt ille solutiones quod supra posite sunt in declaratio

ne maioris. Alia est quod datur per circumlocutionem essentialium et per accidentalium et omnia illa diuisim accepta sunt in plus sed simul accepta faciunt definitionem peruertibilem cum definito cuius est de hac definitionem hominis homo est animal gressibile bipes non alacrum cuius quilibet pars est in plus et tota cum definito conuertibilis. Quidam tamen ut dicitur. Albertus dicitur fatronabile quod diuisionis per se per vltima vel per vltima siue omnia vltima si sit per vltima tunc planum est quod dicitur septimo metaphysice quia illa sunt conuertibilia. Si autem sit per non vltima tunc accipitur vna diuisione aut pluribus diuisionibus. Si vna tunc iterum est diuisionis per vltima et vltimum quod est primum specie specialissime et sic iterum peruertibile. Si vero accipiatur pluribus diuisionibus aut ille distos accipitur ordinate a primo ad vltimum aut coeque. ita quod vnum per plus coeque diuidat quorum vnum non est sub alio. Ex primo est ut substantia quod diuiditur per corpus et incorporeum et postea corporea per aiatum et inaiatum et sic persequentur currit diuisionis tunc tales differentie diuisiue accepte sunt singulas semper sunt in plus quam species specialissima que est definienda et talibus ut inquit. Albertus vix est dicitur re quod hic dicitur quia differentia ut dicitur nomen habet ab eo quod est esse diuisiue non ab eo quod est esse constitutum. Si autem accipiatur plures diuisiones non ordinate sed in coequis tunc plane vix est quod dictum est quod singula sunt in plus et totum in equo. Cuius exemplum est ut si diuisionis datur numerus in numerum utrobique primum et iterum numerus diuidat in positum ex numeris et non positum ex numeris et iterum diuidatur in numerum numero mensuratum et non mensuratum. Omnes iste diuisiones ex equo sunt quod diuiditur et non sunt ordinate per successiones ita quod diuisio aliquo superior inferius persequentur ipsum diuidat et subdividatur et sic persequentur tali diuisione accepte differentie sunt in plus totum at collectum efficitur in equo propter abnegationem alteri et contradictionem ab inuicem in singulis sicut rationale excludit irrationalia et mortale immortalia et sic intelligitur dicitur philosophi.

Secundum dubium est.

Quid est numerus esse utrobique primum. Soluuntur numerus aliquid potest dupliciter dici primum. Vno quod non mensurat aliquo numero alio dicitur aut mensurari aliquo quod est repere aliquem numerum quod aliquid tunc superpositum potest constituit totum numerum sicut octonarij dicitur talis numerus quod biari quater superpositum constituit eum et sicut senarij est talis quod numerus ternarij ter replicat constituit eum et sic septenarij dicitur numerus primum quod non est aliquid numerus quod aliquoties superpositum redit specie et constituit et sicut biari et ternarij et quaternarij sunt in modo numeri primum. Alio dicitur numerus primum quod non constituit per se per se ex alijs numeris et sicut biari numerus primum quod non constituit ex parte bini numerus duobus unitatibus modo unitas non est numerus per se primum. Sicut et ternarij est numerus primum quod non constituit ex parte bini numerus per se primum ex dualitate quod est numerus et unitate quod non est numerus et sic per se utrobique primum numerus dicitur ternarij binarij sed illa dicitur quod est imparitas facit definitionem totam ternarij conuertibilem cum tali definito.

Tertium dubium est.

An equoca abiguitas siue metapora sint differentie impedimenta. Soluuntur sic quod si impediat certitudines definitiois equoca ei non est vnum et abiguitas vacillat in vtraque parte per dicitur et sic etiam metapora facit abiguitatem ut in textu dicitur est et sic non notificat per se sed per accidens non in identitate sed in similitudine modo definitio debet esse eadem definito.

Secundi libri posteriorum.

Quartum dubium est.

An omne vlc sit equocū So^o nō qz spēs spālissima est vniuoca fz actū r pōiaz qz i qlibz idiuo saluaē fm eēnam r formale pōiatē Actamē fz itentōez pbi vlc fm q vlc qd ē in plurib⁹ eēnalr r formalt diuersis p munitabi le ē equocū vū ge^o est equocū fm pōiaz r vniuocū fm ac tum iuxta illud septimi pbyficoz in gūe latent multa r tūc spēs spālissima nō est dicēda vlc qsi formalt diuifi bilis t multiplicabil⁹ s simplex r atoma iuxta dictuz por pbirj dicētis r escendētem a genere generalissimo ad spe cialissima plato iubet quiescere

Ut habeam⁹ aut⁹ pposita oz eligere decisi ones r diuisiones gen⁹ subiectū cōe oim - vt si aialia sint q pōiderātū qlia oī aiali insunt. Accepit at his reliquo⁹ oim qlia ibereāt vt si ē auis qlia oī ibereant aui r sic sp pōio Manifestū ei ē qm hēm⁹ iā dicere ppter qd in stiberētia bis q st sub cōi vt ppter qd hōi aut equo ist⁹. Sit at aial i quo a-b at iberen tia oī aiali i qb⁹ at sūt c d e sint qdā aimalia Manifestū igr ē ppter qd ē b in d ppter a em Similiter autem r in alijs. Et semp i alijs deorsum eadem ratio est.

Hic p nūc incipit iuestigare ppter qd qz ars iueniēdi v trūqz silis ē eo q quid r ppter qd i eod iueniūt r eid puent unt. Et circa h⁹ pōit quō oz ppter qd iuestigare scōo cir ca h mouet aliquas qstiones ibi (De cā aut) Circa p mū pōit quō alicui⁹ qstionis pposita possit iuestigari ppter qd. Scōo quō diuersē qstiones p munitat ppter qd. Ibi (Ead at pblemata) Quo ad p⁹ dē q ad hoc q habita mus ppter quid circa singula pblemata q pōnūtū opz pōiderare diuisiones r s diuisiones r sic ad singla pce dere disputādo supposito cōi gūe vt si aliqz velit consi derare ppter quid aliquid pueniat aliq⁹ aialib⁹ oz accipe qualia stiq pueniūt omni aiali quibus acceptoz iterum accipe fm diuisionē qualia stiq p accipiunt s aliq cōi scōo q s aiali p rinetur sic qualia stiq oēz aue psequūtū r sic semp telemus pcedere accipiendo id qd est pimum in qd sit imediate diuisio qd sup obseruabatur in diui sionibus quib⁹ pceditur ad inuestigandū qd quid est sic pcedendo manifestū est sp postrius qd poterim⁹ dicere ppter qd aliq inst⁹ bis q rinet s aliq cōi vt si velimus scire ppter qd aliqūa inst⁹ boi r equo puta somn⁹ r vigilia sic pcedam⁹ signādo ea p terminos transcendētes sit a nimal in quo a qd est medium b autem id est maior ex tremitas accipiatur p bis q inherēt omni animali si cut somnus r vigilia qdam autem animalium species puta homo equus bis accipiantur vt minor extremitas scilicet c d e sic ergo manifestum est ppter quid id ē som nus vel vigilia insit d puta homini quia ppterea id ē qd homo est animal r similiter faciendum est i alijs r in o nibus seruanda est eadem ratiō. Huius autem documē ti ratio est quia subiectum est causa sue pprie passionis r ideo si intendimus inuestigare causam alicui⁹ passio nis ppter quam insit quibusdam rebus inferioribus oportet accipere commune qd est pprium s bictum p c⁹ r definitionē accipitur ppria causa illius passionis.

Hunc quidem igitur fm ea q assignantur communia nomina dicimus. Oportet autem non solum hoc considerare sed r si aliud ali qd accipiatur esse commune accipientes si i aliquibus hoc inhereat r qualia hec sequant⁹ vt cornua habentia habere ventres r non vtrobiz dentes esse. Item cornua habere qdam sequitur. Manifestum em est ppter qd in illis est qd dicitur ppter id qd cornua hnt

Hic postendit quō accipiendū est ppter quid passio nis reducendo in aliquid commune qd non est nomina tum genus dicens q ea que sup dca sunt dicitur fz illa cōmunia quibus nomia sunt ipōita sed oportet non so lum in illis considerare sed si quid aliud appareat com mune qd insit aliq⁹ etia si non sit gen⁹ vel nō sit no minatū tūc em oportet pōiderare ad q sequatur hoc com mune r q sunt q psequūtū ad hoc cōmune in omiatum sicut habere cornua est quiddā cōe cui nō est nomē ipōi tum r qd nō est genus ad hoc autē cōe sequūtū duo qz vū est q omne aial habens cornua habet multos vtres ppter necitatem ruminatōis r vt durus cibus cōterē posset ad minima vt cib⁹ nō sufficiēt diuisus traiciat r mollicet r quo pmo qz mollicat⁹ est tēditur reuocare quibus re talib⁹ existētib⁹ mollis cib⁹ conteras r tūc in scōm vtrēm qui est stomach⁹ traiciatur ad digeren dum. Animalium autē vnum talium vocatur echinus i inferioribus existens asp r capdines batens illud autē qd psequitur ad animalia habentia cornua est q nō ha bent dentes in superiori mandibula sed soluz i inferiori qd materia tentili puertitur in cornua. Itē pōiderādū est ad q aialia psequat⁹ habere cornua puta ad bouem ce ceruum sic em manifestum erit ppter quid hec animalia habent illas pprietates quia scz habent cornua.

Amplius ali⁹ modus ē scōm analogū cli gere. Unū em accipere non est idem qd opz vocare sepion r spinā r os. Sunt autem q psequūt⁹ hec tāq natura vna hmoi exite.

Hic docet iuestigare ppter quid reducendo ad aliq⁹ cōe analogū dicens q alius modus iuestigandi ppter qd ē eligere cōe fm analogū i pportionē ptiq em accipe v analogū qd nō est idem fm spm vlc gen⁹ sive in natura r accidente sicut patet in eo qd quia nomen pprium non habet oportet vocare sepion r est locus ossis in pisce q septia vocatur r spina piscis r os animalis terrestris hec em nō pueniunt in aliquo qd vniuoce dicitur de illis s fm pportionē quia eodem modo se habent spine ad pis ces sicut ossa ad animalia terrestria. Qz aut non pueni unt in aliquo vniuoco pz quia sepion est carne s stan tier pōnis materia q est flexibilis os at mag⁹ durū r inflexibile r ad ista tū sequūt⁹ qdā passiones rōne cōis qd est i eis p analogiā ad v⁹ qsi puenirent in aliquo vno sicut continere mollia corpis ne recidant

Eadem aut⁹ pposita sunt q quidem mediū idem habent. Amplius qm oia srij status. Noz autem qdam genere eadem sunt qcum qz habent differentias ex quo alioz aut alie sunt vt ppter quid echo aut ppter qd apparz

Primus Tractatus

Forma in speculo aut ppter quid iris oia eni
hec pposita idem genere sūt. Dia eni repcus
sio sunt sed specie altera

Hic oit pbs quō multa pblemata pueniūt in eo qd
est ppe quid. Et pmo qntū ad vnitatē mediū. qntuz ad
ordinē mediōz. ibi (Alia aūt) Quo ad primū dicit q q
dam pblemata sūt eadez in qntū pueniūt in eo qd est p
pter quid. r hoc id qz hnt idem mediū in cōi analogo. b
est eandē cām p quā syllogizant oib? inesse sbiectis. et ē
duricies in sepion spina et osse. oia eni ista dura sunt. r
p hoc pntent mollia ne decidant. et syllogizant sic Dia
q dura hnt mollibus pūctā. habent ea vt pntent mol
lia. Sepion hz hoc mō dura. igit rē. Sili modo ē de pi
sces spina r trestri aiali et osse. Ampli? ralia coia p que
pticularib? pbant inesse passiones. illud cōe psequētes.
qd vni est in pticularib? in ppria natura acceptis. di
uersimode sumit. Hoz eni qdam sūt in eodē genere sic
pmo inducra. bō. leo equus. r qchz hnt oias. pprias spe
cies pstitutas. q ex hoc cōi deriuata sūt. aut alie sunt
p analogiā. vel p accis cōe. sicut hec q dicit sūt. sepion.
spina. r os. qd est cōe pntere mollia in pūo statu. Na
tura eni mollis est pcedere deorsū. r illa tenet ea ad sūtū
mēbris. pportio nati. r in vno cōi genere sūt. vel hz ana
logiā. Eni echo n iris r idolū in speculo apparens idem
mediū hnt qd est causa pposita r qnta. In gñe oia illa
vni sūt. qz oia sūt repcusio vel reflexio. h sūt specie altera.
qz repcusio idoli est reflexio ad speculū. Echo ē reflexio
ad solidū planū pcauū. Iris at reflexio luminis solis ad
aquosā nubē fm sūtū oppositū. Sic igit oia ista sūt vni
pbema q ad mediū ppe qd i qntū oia cāt ex repcusioe

Alia aūt ex eo q mediū qdem sub altero
mediū est. Differūt ppositoz. vt ppter qd ni
lus finiēre mense magis fluit. ppter id quod
vernior est finiēns mensis. Propter quid at
vernior est finiēns mēsis. ppter id q luna de
ficiat. hec quidem eni sic se habent ad inuicē.

Hic p oit quō pblemata pueniūt in ppe qd fm ordi
nationē mediōz. d. q qdaz alia pblemata sūt q dnt in
hoc. qz hnt diuersa media. qz vni est sb altero. Et est
vt si qrat. ppe qd finiēte mense. lunari qn deficit luna
nilus magis fluit. et rīdet ppe id qz vernior. i. calidior. r
humidior est finis lunar. mensis. qz verni tps calidū ē
r humidū. r calidū pl? mouet ad fluxū. humidū at mini
strat materiā. Et h est sub alia cār medio. vt si querat
Prope qd vnior est finis mēsis. r rīdet qz ppe h. qz tūc
reficit luna. qz in defectu luna soli pūgat r a sole iuuat
p calore vt mag? fluat hūidū maiori calore motuz. Hic
enī defect? luner fluxus in augmento nili sic se hnt ad
inuicē q vni eoz est sub alio

Circa textū expōs sūt dubia. Pri
mū est An verū sit q ea q inherēt generi possunt p ipz
demōstrari de suis spibus. cuz tū ea que inherēt generi.
inherent ei p causam mediā. demōstratio aūt sit ex ime
diatis. Solo dicitū pbi nō intelligit de demōstrati
one vltz potissima. in q demōstrat passio de subiecto p
prio r vltz cui p se puenit. r pmo inest. Sz intendit pbs
de demōstratione particulari. in qua pcludit passio de sb
iecto pticulari p subiectuz p mune. sicut si bte tres angu

los cōles duob? recti. pcluderet rē isoscele p triangulū

Scdm dubiū. Que est cau

sa q quedam aialia hnt cornua Solo. qz quedā aia
lia sunt intense calida. et sic p intensum calorem humoz
grossus terrestris qui est materia dentium transt i cor
nua. r ideo non habent dentes in supiori mādibula. et
hūidi aialia qz dentes nō hnt r masticāt cibum in pnci
pio. ppter defectū dentium necesse est vt ha beant vnuz
ventrē cui pmo imitta? abus. r cū adhuc nō sit sufficē
ter pparatus ad digestionē. remittit itez ad os a vētre
vt in ruminatio ne meli? pparet ad digestionē. r talis
abus sic pparatus. psequēt mittit in aliuz ventrem. r
ppter hoc hnt plures ventres

Tertū dub. est. Quō debet in

telligi exemplū scdm de sepion. spina. r osse Solutō
Es est in aiali trestri. spina in pisce hūte os. sepion i pi
sce nō habente os. qd est qī cartilago. stabiliens partes
molles carnis ne fluant. Et sic passio demonstrata de
tribus. pt intelligi. stabilitas r sustentamentū carnis flu
entis. mediū aūt siue causa p qd demonstrat est duriciā
es. q cōnriat mollicici. qre vocat pbs eam in littera cō
trarium statum.

Quartū dubiū De exemplo 3°

nili scz inundatione. Pro cui? decisione norandū ē q
luna qn priuat lumine in pte nobis obuersa p accessū
ad solem. maxime operat fm naturam ppriam. que est
humectare. r ppter hoc finis mensis est humidior qn lu
na lumie pūatur. et tūc magis abundant aque. et fluit.
Aristoteles nō in caplo de nili inundatōe dicit q cā
fluxus est qz tra vndiqz circumstans nilū. calore. qz defe
ctu lune destituta. non trahit a nilo humidū. Hec ergo
tria. fluxus aquarum. humiditas mensis in fine. et lu
nam priuari lumine sic se habent q vni est causa alteri
us. sicut lunā priuari lumine. est causa humiditatis mē
sis in fine. et humiditas mensis in fine. est causa fluxus
aquarū. r tū illa tria nō cōmunicant idem genus. sicut
ista tria iris. echo. r idolum. que communicant reper
cussione

De causa aūt et cuius est causa dubitabit
aliquis. nunquid cum est causatum r causa ē
vt si folia fluunt. aut deficit luna. et causa de
ficiendi r folia cadendi erit. vt si hui? ē lata
folia habere. deficienti aūt terrā i medio ēē

Hic pbs consequenter circa ipsum. ppter quid mo
uet duas questionēs siue dubitationēs. quaruz prima ē
de coexistētia cause ad causatum. Scda vero pertinet
ad vnitatem cause. quaz tangit ibi (An aūt contin
git) Quo ad primū dicit q de causa et causato potest
aliquis dubitare. vtrū quando est causatū. sit etiaz cau
sa. Quod non est intelligendum de simultate temporē
sed simultate psequētie. vt scz. posito causato. statim po
nitur causa Et ponit pbs duo exempla. vt dubiū est vtz
posito isto effectu. qui est folia fluere. ponatur causa. ce
etiam dubiū est scdo. vtrū posito isto effectu. qui ē lu
nā deficere. ponat sūt cā. Et hnt se illi duo effect? sic qz
p mū effectu cā pcedit tpe. r nō pcedit tpe. qz illi? effe
ctus causa est. terram positam esse in medio

Secūdi libri posteriorū

Si em̄ non aliqua alia erit causa ipsorum
sive causa sit simul et cātū vt si in medio ē ter-
ra deficit aut si latum folium est folia fluunt.
Si autem sic est simul vtiq; erunt

Hic pbs obijāt cōtra istā q̄stionē oīs q; cār cātum
semp sunt sūl sū psequētia. Et ad hoc ponit duas rōnes
Prima sumitur ex ratione causer causati et ista. Ne-
cessarium est q; om̄e cātū habeat aliquā cām. Si igit post
eo isto causa eo nō sūl ponitur q; ista sit ei? cā seq̄tur q; sic
eius aliqua alia causa. quia necesse est q; causatum sūl
sit cū aliq; cā. sicut ad hoc q; est terram esse in medio re-
cta diametro seq̄t q; luna deficiat. et ad h; q; est artorem
habere lata folia seq̄t q; folia eius fluāt. si igit nō est da-
re alia cām seq̄tur q; simul sit cū hac causa

Et si demonstrētur p altera. Sit ei folia flu-
ere in quo ē a. latū aut foliū in quo est b. vtiq;
vero in quo est c. Si at in b est a. Om̄e ei la-
tum foliū hñs folio fluit. c at in b. Om̄is ei
vitis h; lata folia. et a in c ē om̄is vitis folio
fluit. Causa at b mediū. Sed et qm̄ latis fo-
liis vitis sit. ē p̄ id qd folio fluit demonstrare
Sit ei d qd latū folium. e autē folio fluere.
vitis vero i quo sit z. in z igitur est et em̄ fo-
lio fluit om̄is vitis. In c aut est d. Om̄e
em̄ folio fluens est habēs latū foliū. Om̄is
itaq; vitis est latum habens folium. Causa
autem est folio fluere.

Hic ponit scđam ratiōnē q; est ista q̄cunq; p se inuicē
demonstrantur se inuicē psequūt. sed cār effectus p se in-
uicē demonstrātur ergo se inuicē psequūt. Maior pba-
tur quia ad mediū demonstrationis seq̄tur conclusio. Mi-
norē pbat pbs in p̄dicto exemplo. sit ei foliū fluere in
quo est a. q; est maior extremitas. latum foliū habere in
quo est b. qd est mediū. vites nō accipiant i quo c. qd est
minor extremitas. sic igitur in b est a. qd patet sic arguē-
do. Quia om̄e qd habet latū foliū fluit folio. in c at ē b.
q; om̄is vitis h; folia lata. et sic pcluditur q; c ē in a. id ē
q; oīs vitis folio fluit. et in toto hoc p̄cessu causa accipit
pro medio et p p̄ns causatū demonstratur p cām. Cōtingit
aut e regione cāz demonstrare p cātū tāq; mediū scz q; vi-
tis h; lata folia p h; q; folio fluit accipiat em̄ lata folia
habere i q; maior extremitas q; ē d fluere folia q; mediūz
qd ē e. vtiq; maior extremitas q; est z. sic igit c ē in z. q; oīs
vitis fluit folio. d at ē i e. q; de qd fluit lata folia h; ex q; cō-
cluditur q; om̄is vitis sit lati folij et accipitur p cā i cō-
sequendo folio fluere.

Si at non p̄tingit causas eē ad inuicem.
Causa em̄ p̄ns est eo q; cuius est causa vt de-
ficiendi causa quidem est in medio terrā esse
E? at qd ē in medio terrā esse. nō ē cā defice-
re. Si igit p cāz qd demonstratio p̄pter qd ē.
Si vero nō p cāz quia qm̄ qd q; i medio ter-
ra ē p̄gnouit. p̄pter qd at nō. Et at nō defice-
re cā sit i medio eē h; h; deficiēdi manifestum ē
In rōne ei deficiēdi inē q; ē i medio eē. Qua

re manifestū q; p h; illō p̄gnoscit. h; nō h; p illō

Hic pbs excludit quēdam errorem qui posset sequi ex p̄-
missis ex quo ei dētū est q; effectus p̄t demonstrari p cām
et regione cā p effectum. posset aliq; putare q; vniū et id
eēt cār cātū. et non eēt magis cā q; alter. Ad qd respōdet
pbs q; si hoc forte velit aliq; pcedere q; sic posset fieri in
demonstratis in p̄tariū hui? est q; i temrātis cā p̄or est
eo cui? est cā. nō aut p̄tingit idē eē p̄ns et posteri? eodē mō-
dū em̄ cā defectus lune sit terrā recta diametro i medio
esse inē solē et lunā. nō est possibile q; defectus lune sit cā ei?
q; ē terrā eē i medio. Nec est idē mod? demonstrādi. qz
si fiat demonstratio p cām verā p̄ntis erit demonstra? p̄p̄
quid qz tūc p b sit demonstratio in p̄tariū ex? Si vero non
est p cām verā p̄ntis sed ē p cām p̄sequentie tūc cui? p̄ntis
cā est ip̄m cātum sive effectus? tunc est demonstratio quia et
nō p̄pter quid q; non ē demonstratio potissima. p talē ei de-
monstratiōnē cognouit aliquis q; terra est i medio inter
solē et lunā h; nō p̄gnouit p cām. p̄p̄ quid. h; p effectus. qz
illud qd est deficere lunā nō est cā ei? qd est terrā eē i me-
dio. h; h; q; est terrā i medio eē cā est defectus lune. Et hoc p
bat pbs sic dicens q; manifestū ē in rōne definitiua dicen-
te. p̄pter qd ei? qd ē lunā deficere ponit terram eē i medio
cū igitur qd et. p̄p̄ qd sunt idē manifestū est q; defectus? p̄gno-
scitur p interpōem terre. sicut p medium demonstratiō-
ne. p̄pter quid et non econtra.

Aut p̄tingit vni? p̄les cās eē. Et nāq; si
est idem de plurib? p̄mis p̄dicari. Sit a in b
prio eē. et in calio p̄mo. et h; sit in d illud h; o i
e. erit itaq; a i d et in e. Causa at in d qd b est
in e aut c. Et cū causa sit necesse ē et re om̄ez
eē. Sed res cū sit non necesse est de eē qd cūq;
sit cā. Sz cāz qd necesse est esse non tū omnem

Hic p. soluit p̄mā q̄stionē oīs i qd? vtiq; est q; cār cā-
tū se sequatur in quibus non. Et duo facit p̄mo ostendit i
quib? non sit vtiq;. Scđo in quib? est vtiq;. scđa ubi. (Aut si
semp) Quo ad p̄mū dicit q; p̄tingit vniū cōe habere plu-
res cās. sūm q; conuenit diuersis. et si effectus habet plu-
res causas p se et p̄p̄ias tunc ad p̄sistentiam cāe in actu
seq̄tur p̄tita effectus? et nō econtra. vt eē vitupabile est q;
dā effectus qui pluribus cōuenit. scz timido et audaci. et
cā illius in timido ē defectus? in audaci supabūdātia. et h;
tene seq̄tur supabūdātia est. q; est vitupabile h; nō seq̄t
eē vitupabile ē. q; est supabūdātia. h; bñ seq̄t capiendo am-
bas causas sub disunctione vt est vitupabile ergo abū-
dat vel deficit. Et istud philosophus declarat in t̄mis istis
significat p t̄m̄ios trāscēdētes. vt iste effectus? eē vitupa-
bile p̄ueit audaci timido vni. p̄p̄ supabūdātia alij. p̄p̄
defectus. accipiat q; q; aliqd vniū p̄dicet et p̄tib? p̄ et imedi-
ate. vt p̄dicet a et b. p̄ et h; et c. sic eē vitupabile et supra
būdātia et defectus. et ista duo scz et b p̄dicet et d et tūc sic
cut supabūdātia p̄ueit audaci defectus? at timido. p̄dicabit
ita a et c. quia tam audax q; timidus est vitupabilis
causa at est q; a sit in quo est b. est at audax vitupabilis p
supabūdātia. q; aut a in sit ipsi e causa est ipsum c. timi-
dus ei vitupabilis. p̄p̄ defectus. patet ergo cū cā sit necesse ē
re eē q; sive a sit supabūdātia sive defectus necesse ē aliqd
eē vitupabile. h; existente re necesse est qd ē q; aliq; cāz sit. nō
tū necesse est quālibet cāz eē. sic patuit i ex? et vitupabilis

Aut si semper vniuersale est positum et causa quidem totum est et cuius est causa vniuersaliter vt folio fluere in toto quodam determinatum est et si spes eius sint multe vniuersaliter igitur aut plantis aut hmoi plantis. Quare medium equale oportet esse in his et cuius causa est vniuersaliter et uerti vt propter quid arbores fluunt folio. Si igitur propter densitatem humiditatis sui folio fluunt arboribus et densitas si pro densitas est non in quolibet sed in arbores fluente.

Hic ponitur in quibus necesse est causam et causatum sese consequi dicitur. Si aliquid queratur in vltimo sive in ceteris et accipiant tam causa quam causatum in vltimo et ceteris tunc oportet ad causam in ceteris sequitur effectus sive causatur et intelligitur istud de causis per se et causatur ad effectum et non per accidens. Et est vt folio fluere est quidam effectus qui ad effectum pertinet alii cuiusmodi sunt plantis ficibus vitibus et pluribus speciebus plantis et non solum pertinet vitibus. Si igitur apparet talis effectus ad causam particularem non valet vt non sequitur. Arbor est folio fluens est vitis. Sed huius sequitur si apparet ad causam vltimam sive ceteris vt huius sequitur est folio fluens. Sed in eo fit densitas humiditatis vel exiccatio humiditatis. Et eodem non valet.

Utrum autem contingit non eandem esse causam eiusdem in omnibus sed alteram aut non.

Hic probatur mouetur secundam questionem inquirendo an ad vnitatem cause sequatur vnitatem effectus et e converso. Et duo facit. Primo ostendit quod ad vnitatem effectus sequitur vnitatem cause. Secundo manifestat per se effectum causam effectus. ibi (Hic autem) Circa primum ponit questionem dicitur. Utrum ad vnitatem cause sequitur vnitatem cause et eodem. Et ostendit ista quod ex dicitur quod dicitur esse vitupabile est quidam effectus qui reperitur in diuersis sicut audacter timido dubitans igitur est vitupabile sicut est in audacter timido sit vna causa.

Aut si quidem per se demonstratur sed non habet signum aut sicut per accidens non potest esse. Ratio enim vltimi termini medium. Si pro non sic contingat.

Hic soluit istam questionem distinguendo quod contingit aliquid assignari per causam aliam effectus triplex. Vno modo accipiendo causam per se et sic demonstratur per se effectum. et accipiendo per causam signum aliam effectus. et accipiendo aliquid accidens. Isti suppositi ridentur per ad quod sit. Si accipiat per causam illud quod est per se medium demonstratio: non potest esse nisi vna causa vni effectus in quibuslibet etiam talis effectus reperitur. Cuius ratio est quod talis causa est medium demonstratio potissime est medium demonstratio est definitio et vni rei est solum vna definitio. Sed vni rei est solum vna causa illa scilicet est medium demonstratio. Si pro non accipiat quod causa inferens illud quod est per se medium demonstratio potissime accipiat per medio aliquid signum vel aliquid accidens tunc contingit quod vni effectus accipit plures effectus in diuersis sicut per in quod super positum. Per se enim causa quod aliquid sit vitupabile est quod ipsum est propter rectam rationem sicut quod aliquid sit vitupabile eo quod est abundans aut deficientis: hoc est signum cuius est per ter rationem rectam et huiusmodi talia multa potest esse.

Est autem et eius causa. et in quo est causa considerare sicut per accidens non tamen videntur proposita esse. Si autem non sicut se habebit medium sicut

quidem est equiuocum. Equiuocum medium est. Si pro sit in genere: sic sicut se habebit vt propter quid immutabiliter est analogum alia enim causa est in numeris et in lineis et eadem. In quantum enim linea est alia est. In quantum autem est habens augmentum hmoi eadem sicut in omnibus. Sicut autem esse colorem colori et figuram figure aliam causam esse. Equiuocum enim sicut in omnibus. Hic quidem enim fortassis est sicut analogiam habere latera et equales angulos. In coloribus autem sensum vni esse aut aliud aliquid hmoi. Sed et analogiam eedem sunt et medium habent sicut analogiam.

Hic per manifestat proposita solone ostendit membra diuisionis posse esse possibilium dicitur quod possibile est quicquid ostendit effectum per medium quod est causa per accidens et vt cum dicitur Musicus edificat domum ibi musicus est causa per accidens domi cuius per se causa est edificator quod tamen est causa receptaculi latronum per accidens: si huius contingat in domo fieri et sic etiam ipsa plemata videntur fieri per accidens. Et sicut dicitur si causa causatum non accipiant per accidens: non oportet quod medium quod est causa se habeat sicut cum effectum cuius demonstratio quod sit si aliquid causatum sit equiuocum oportet quod media causa quod accipiunt etiam sint equiuoca. Si autem vniuntur in genere tunc medium erit eodem sicut genus. Si autem medium est analogum sicut per proportionem ad vnum in multis generibus vel speciebus acceptum tunc etiam effectus vel causa erit analogice in multis sicut in passione sicut posita in primo libro proportionibus quod immutat: licet est in multis sicut in numeris lineis et per motu ponderibus et multis alijs et est in numeris primo et in alijs sicut per proportionem ad numerum. Si igitur queratur propter quod contingat immutabiliter proportio est in istis. Medium quod est causa in hac causa per demonstratio non terminata: est analogum omnibus istis sicut analogiam ad numerum pertinet. Alia enim causa in particulari accepta huius demonstratio est in numeris et alia particularis accepta in lineis huius in ceteris proportio sit ad vnum. In quantum tamen est linea sicut per particularis accepta: alia est causa et diuersa. In quantum autem est linea est quantitas per diuisionem numeri accipiens ad est suscipiens per proportionale augmentum sicut sicut analogiam eadem est causa talis passionis et in numeris in lineis sicut et in omnibus alijs in quibus attenditur comparatio proportionis. Aliud exemplum ponit per in equiuocis dicitur quod alia causa oportet ponere in silibus coloribus et aliam in figuris silibus quod similitudo in figuris et coloribus diuersa est non analogia sicut equiuoca et id alium et aliud medium oportet dare nec habebit huiusmodi nomen non equiuocum medium et quod illud medium est causa: ideo causa erit equiuoca. Sicut similitudo est equiuocum in omnibus diuersis silibus quia in figuris vel figuratis esse sicut nihil aliud est quam latera huius analogiam et quod latera sunt ad inuicem proportionabilia et quod anguli sunt equales. Sed in coloribus esse sicut: est habere sensum vni sibi formalem sicut vnum et idem specie subiectum aut aliquid aliud hmoi in vna qualitate acceptum. Et id sicut in coloribus et figuris est equiuocum et que passionis sicut analogiam sunt eedem: plerumque sicut eedem in demonstratione qua demonstrari debent de ceteris in illo subiecto et medium habent commune sicut analogiam. Hec autem ideo dicitur se vt sciatur quod passio vniueca vel analogia de quod subiecto et per quam causam habeat demonstrari.

Secūdi libri posterior

Habet autē sic cōsequē cām adiuicēz cui? ē causa et in quo est causa. vñ quod qdē ac/cipiēti z cuius causa in plus est. vt in q̄tuor eq̄les qui sunt extra in plus sunt quidē. q̄ in triāgulo. in om̄ibus autē eq̄lib? q̄cūq; em̄ q̄r/ tuor rectis eq̄les q̄ s̄ extra. z mediuz similis est. Est autē mediū rō primū termi. ex quo omnes demōstratōes scie p̄ definitōem fiūt. vt folio fluere similiter seq̄ vitē et excellit sicuz sed nō oīa. sed eq̄liū est. Si p̄o accipiat ali/ quis primū mediū rō fluēdi folijs. Er̄ em̄ primū q̄dem in altero mediū qm̄ h̄mōi sunt om̄ia. sic em̄ h̄mōi mediū qm̄ succ? densatur aut quod dā aliud h̄mōi. Quid autē ē folio fluere cōdensari in cōtractu seminis succum.

Hic p̄bs p̄r̄ oīdit ex dictis quō se cōsequūt causa et effectus. r̄ primo cōpat cām et cātū ad s̄biectū. dōns si n̄ sumat vlc̄ s̄ p̄ticulare tūc passio z causa excedūt s̄biectuz z nō cōuertūt cū ip̄o. Si autē sumat s̄biectū vlc̄ tūc om̄ia illa cōuertūt s̄biectū causa z passio. r̄ exemplificat di/ cens hec passio h̄re tres āgulos extrifecos eq̄les q̄tuor rectis est in pl? q̄ hoc s̄biectū p̄ticulare triāgulo? vel q̄drāgulo? z hoc est qd̄ d̄r p̄bs vt q̄tuor sic q̄ q̄tuor sit d̄ati ca/ sus. Q̄ h̄re āgulos extrifecos eq̄les q̄tuor rectis con/ uenit triāgulo eadē rōne. qz tres āguli eius extrifeci cuz trib? intrifecis s̄t eq̄les sex rectis. cum igit tres intrifeci sunt eq̄les duob? rectis. seq̄ qz tres extrifeci sunt equa/ les duob? rectis. Et iā q̄drāgulo? bz q̄tuor āgulos eq̄les q̄tuor rectis s̄ alia rōne. Anguli em̄ eius intrifeci et ex/ trifeci s̄t eq̄les octo rectis. s̄ āguli intrifeci q̄drāguli sunt eq̄les q̄tuor rectis s̄ āguli extrifeci s̄t eq̄les q̄tuor re/ ctis. sic igit h̄re āgulos extrifecos eq̄les q̄tuor rectis ē in plus q̄ triāgulo? vel q̄drāgulo?. s̄ si s̄t accipiāt eq̄liter se h̄bunt q̄cūq; em̄ figure p̄municāt in b̄ q̄ h̄eant āgulos extrifecos eq̄les q̄tuor rectis oportz qz s̄t cōmunicēt in medio qd̄ est causa eq̄litas ad q̄tuor āgulos r̄ctōs et hoc p̄bat p̄bs sicut prius. qz mediū est definitō p̄mi ter/ mini. id est passio nis siue maioris extremitatis. Et inde ē qz oēs sc̄e s̄c̄ales sic vtūt̄ medio. r̄ istud. p̄bat per ex? in reb? naturalib? hoc em̄ qd̄ est folio fluere est qdam pas/ sio excedēs hoc p̄ticulare s̄biectū qd̄ est vitis. qz in plib? ē q̄ sit vitis. qz similiter seq̄tur sic̄ z similiter excedit eaz qz est in plib? q̄ sic? s̄ nō excedit s̄biectū vlc̄ qd̄ est causa ta/ lis passionis in illis p̄ticularib? . cur? ex? est accipiat tā le ḡnale mediū ad hāc passionē folio fluere sicut est cur? succ? ad frig? facile r̄ēlat. h̄mōi em̄ facile folio fluēt. aut aliqd̄ aliud accipiat qd̄ est vlc̄ vt si q̄rat qd̄ s̄m s̄biectū z cām est folio fluere plātaz. r̄ r̄idē q̄re talis passio est in s̄biectō dicēdo qz folio fluere p̄ cām et s̄biectū est densare h̄ est densabile esse in cōtractu ad porū artōis. vnde folium semē vel succū trahit. z ideo cū in poro d̄ēfato huīdo cō/ stringitur porus. cōstrictio poro cadit folium.

In figuris autē sic assignabit q̄rētib? cōsecu/ tionē cāe. z cuius est causa. sit em̄ a qdē in b̄ om̄i. b̄ autē in vnoquoq; eoz. que sunt d. b̄ q̄ dē vlt̄er vt̄iq; erit in ip̄is d. Hoc autē dico

vniuersaliter qd̄ nō p̄uertit. Om̄ia autē p̄uertun/ tur z excedūtur. in ip̄is igitur d̄ eē cā ip̄sius a b̄ est. Oportet itaq; a in pl? q̄ b̄ extrēdi. Si vero nō quid magis causa h̄ illi? erit. Si igit in om̄ib? est a erūt illa vñ aliqd̄ om̄ia aliud a b̄. Si vero nō quoquomō erit dicere. qm̄ in quo est e sit a om̄i. in quo at a nō om̄i sit e. p̄pter quid em̄ erit causa aliqua vt a sit in om̄ nibus d. Si itaq; q̄ sunt d̄ erūt aliquid vñ p̄siderare oportet sit e. Contigit igit eiusd̄ plures causas eē. sed nō eiusdem specie vt lo/ ge vitē eē quadrupedia nō habere cholera z volatilia at sicca esse. aut altera causa

Hic p̄bs ordinar modū p̄dicte p̄secutōis i forma syl/ logismi dicēs si q̄ratur p̄secutio causer causati sic pote/ rit assignari in figura ita qz sic aliqd̄ assignabit satisfi/ ciendo p̄ figurā syllogismi q̄rentibus p̄secutionē cause z effectus siue eius cui? est cā. vtz s̄z vnica cā se qual vñ effectum sp̄ vel nō. sed vnus effectus p̄t esse plures eē in diuersis subiectis. Sit em̄ a maior extremitas in d̄i b̄ medio qd̄ est causa passionis in p̄rio s̄biectō. b̄ autēz mediū qd̄ est cā sit vlt̄er in vnoquoq; eoz q̄ sunt d. qd̄ ē minor extremitas. ita qz mediū vniuersaliter ist om̄ib? cō/ tenc̄ s̄ d̄ tūc p̄z p̄ sylloḡ qz a maior extremitas in p̄dōne vlt̄ erit in ip̄is om̄ibus q̄ sunt d̄ s̄ modo. Om̄ned est a om̄eb̄ est d. s̄ om̄e b̄ est a. hoc at hic vocat vniuersale qd̄ nō p̄uertit id ē nō p̄nerfūm p̄dicat de s̄biectō. s̄ p̄dicat de ip̄o sic̄ s̄up? vt̄ inferiori. r̄ h̄ ē qm̄ passio cōis p̄dicat de s̄biectō p̄ticulari sic̄ folio fluere p̄ d̄ vitē. qz q̄m̄ oīs vit? sit folio fluēs n̄ tūc de folio fluēs ē vit? Oīa ei talia p̄ticularia idus cta i vñ s̄biectū r̄ i illo s̄t accepta p̄nt d̄ passioe p̄uertit h̄ ē qz excedūt a p̄ticularib? s̄biectis ad cō. qz p̄ se tal passio nis ē s̄biectū. s̄ oīa sigillati accepta nō nisi p̄ticularit̄ p̄re dicatur de illa cōi passionē z excedūt ad ipsa. quia p̄/ dicatur in pl? est q̄ s̄biectū tali autē dispositione c̄m̄oz posi ta qz a sit in ip̄o d̄ hoc est oīb? s̄biectis q̄ s̄t s̄b a cā ē b̄ me dium oportet qz a excedatur s̄z cōitatem in plus q̄ b̄. h̄ ē qz passio in pl? sit q̄ p̄ticularis causa passionis. qz b̄ nō est causa a s̄m̄ totum ambitū ip̄sius a. sed tūc s̄m̄ hoc qz a est in d. b̄ em̄ est causa inherētie qua a est in d. Si vero aliquis dicat qz non in plus ē sed in equo tunc cū medium p̄mi in p̄ma figura accipiat simpliciter subie/ ctum z sub p̄dicato. r̄ sic causa est medium tunc q̄rimus quid hoc est. quare vel p̄pter quid b̄ s̄ est b̄ magis ē causa illius qd̄ a in sit in d̄ q̄ econtra esset causa qz d̄ est in b̄. r̄ non esset sc̄do assignare. quia in conuertibilibus subijci tur vñ alteri r̄ p̄dicatur de altero. oportet igitur s̄z dis/ positionem p̄mi modi p̄me figure maius extremū i pl? esse q̄ medium vlt̄erius quia a medium positum est esse in pluribus p̄ticularibus subiectis q̄ in d̄ in quo est p̄r medium b̄z causam sic ad subiectum p̄ticulare in quo ē a communis passio ita qz a est in omnibus p̄ticularib? subiectis ip̄sius e. r̄ p̄dicatur de omni r̄ concludi potest de e. sicut de d̄ concluditur. Oportet igitur qz omnia q̄ s̄t er̄te quibus p̄dicatur e sunt vnum r̄ vnica in aliquo v/ no qd̄ sit medium z causa p̄ticularis p̄ quā concludit a r̄ e vniuersaliter r̄ qz hoc medium sit aliud q̄ b̄. quia qz

Secūdus Tractatus

passio aliqua eois insit duob⁹ diuersis spē particularib⁹ subiectis. nō p̄t eē vna et eadē cā ppria. cū causa passio nis de pprijs essentialib⁹ subiecti sumat. et iam positū est q^d subiecta particularia sunt diuersa. Si at aliq^s cauſator dicat q^d hoc q^d dictū est. nō est vtz scz q^d a p^r vnā ppriā cām insit vtriq⁹ subiecto. tūc q^ram⁹ ab illo quō p̄t esse q^d vtz ppriē sit diceret demonstrare q^d a sit in oī eo in quo est. e. h. est quō per ppriā cām p̄t pcludi vtr de e in quo e nō est ipm d si est diuersū spē ab ipōz cā ppria sit de pprijs subiectis cū e nō p̄dicet de oīni in quo ē a. q^r nō p̄dicat de b. cui tū oīni inest a. erit igit alia cā dī cēns pp̄ qd a sit in oib⁹ q^d sūt d. Pz igit p̄siderare i talibus si illa que est d. erit aliq^d vnū. fm q^d inest eis passio a. q^d est mediū. p q^d pcludit a de d. sit illud op q^d a est in e. r sic a est causa. q̄re a sit in d. r cē cā q̄re a sit in e. Nā est idem r vnus spē sicut folio fluere vel longe vite esse. sic aut eadē spē. nō spē alū sumā. h. qm r tūgit in pluri bus subiectis particularibus particulari demōstratione ples causas q̄ remāat inesse diuersis. q^d in vtr potissima demōstratione nō r tūgit. Nā s̄ dēn est q^d demōstratōes au genf nō p̄ media. h. vtz est de demōstratōe vli. nō tū p̄tin git plures causas esse passionis accepte fm eandē spēm spēalissimā. qz ex illa nō p̄t sumi cā diuersa fm spēm. Ex empluzāt h⁹. in eminis est p̄habitis. vt hec passio esse longe vite. demōstrat de q̄drupedib⁹ r de auib⁹ vt de sbie ctis spē diuersis. De q̄drupedib⁹ q̄dem p cām q̄ est non hie choleram dissoluentē p̄plexionē. et p̄sumētē natura ler radicale humidū. De auib⁹ aut p̄ alterā cām q̄ sunt volatilia p̄pter generationē p̄nar. sic ea esse. r hie humi dū facile p̄transibile. p̄pter b q^d nō vincit in eis humidū r sic eadē passio q̄ est longe vite esse aliā cām hz in qua drupedib⁹. r hiam in auib⁹. Idem ergo dicto modo plures bz causas in demōstratōe p accis siue p̄ticulari.

Si aut in atomū non statim veniunt nō solū vnū mediū sed plura: r cause plures sūt. Et qualis est causa medioz que ad vniuersale prima est. aut que ad singulare aut singu larissimū. Manifestū igit est q^d magis p̄rie vnicuiq^s causa proxima. Primū quidez enī sub vniuersali esse. Nec enī causa est vt in d. quod est c ipsius b causa est. In d quidē igitur esse. c causa est ipsius a. in c aut b. in hoc aut eadem est

Hic p̄bs mouet dubitationē ortam ex p̄missis. Di ctū enī est q^d non statim a principio deuenit in aliq^d atomū (h est indiuisibile) in quo illud inueniat cuius causa querit. h statim inueniunt multa r indiuisa in q^d bus illud vnū inuenit. r nō est vnū mediū p̄pter q^d de oib⁹ illud vnū demōstrat. cū cause sint plures. sicut eē longe vite reperit in q̄drupedib⁹ r volatilib⁹ vt dēn est p̄pter diuersas causas. Questio igitur est. quō deuenie mus in questionē atomā r adequatā. vtrū scz oporteat accipere ex pte p̄mi vli. ascendendo scz ad passionē vlez vt est longa vita. vel descendendo vsus p̄ticularia sbie cta sicut. s. immediate accipiebant q̄drupedia r auca. Rūder p̄bs q^d oz accipere causas magis primas pprio subiecto. r illas accipim⁹ ascēdēdo vsus vlez passionē r inuenim⁹ q^d t̄pamentuz p̄plexionis est causa adequa vite. r psequunt se mutuo fm psequentiā

De syllogismis quidem igit r de demōstratione quid vnunquodq^s et quō sit manifestum est. Similiter aut est de scientia demōstratiua

Hic p̄bs epilogat ea que dicta sunt in tota doctrina analytica. dicens colligendo oīa que a principio libro r vli. vli. huc dicta sunt de syllogismo et demōstratione in libro isto quid per definitionem r substantiam vnun quodq^s eoz sit. r quō sic est vt determinatū est in partib⁹ et passionibus. et quomō sit et generat vnunquodq^s istoz ex suis principijs p dicta manifestū est. Silt iam deter minatum est de scientia demōstratiua. quia illa eadez est demōstrationi. quia est effectus ipsius natus ex de mōstratione

Circa text⁹ expōs sūt dubia. Pri

mū est. Vtz vtrū est q^d dicit p̄bs Si in demōstratione sumat mediū essentialē. impossibile est plures eē causas eiusdem. eo q^d tale mediū est ratio maioris extremitatē.

Et videtur q^d male assignauit causam sui dicti. quia nihil prohibet plures esse rationes siue definitiones eiusdem. r sic p̄ p̄ns poterūt esse plura media essentialia ad pcludenduz eandē passionē. Solo Sic. Quia est plures possunt esse rōnes eiusdem passionis. vnica tū ē eius ratio dicens. p̄pter quid. et de tali ratione intellig⁹ p̄bs dictum suum

Secūm dubiuz ē. An nō habe

re choleram sit causa longe vite in quadrupedibus. r eē sicca causam longe vite in volatilibus. Et videtur q^d nō qz non habere cholera esse sicca sunt opposita. eo q^d non habere cholera est p̄uatio siccitatis. cū p̄po sita non sint causa vnus r eiusdem. non erunt illa duo causa longe vite. Solo Sic. vt in textu dictū ē. Ad obiectū in oppositū est ddm q^d idem bene potest esse cau sa oppositorū in diuersis. vt sol est causa coagulationis in luto. et dissolutionis in glacie. Similiter possunt op posita esse causa eiusdem in diuersis. sicut non habere cholera. cum sit p̄uatio siccitatis. in quibusdam est causa longe vite. quia est conseruatio humiditatis. r eē sicca in quibusdam est causa longe vite. quia expellit hu miditatem accidentalem. que est causa corruptionis.

Tertū dub. est Vtz vtz sit

q^d causa vniuersalis sit magis causa q̄ causa particu laris. cum tamen causa vniuersalis est causa remota. r causa particularis causa p̄p̄nua. Solo. Causa vni uersalis dicitur dupliciter. Vno modo qua remota. re mouetur causatum. qua tamen posita. non ponitur pro p̄ter hoc causatum. sicut esse animal. ē causa eius quod est respirare. et talis est causa remota. sed de tali non lo quitur p̄bs. Alio modo dicitur causa vniuersalis. quia causatum vniuersaliter sequit ad ipsam. ita q^d talis cau sa sit sufficiens r precisa respectu causati. et sic appellan do causam vniuersalem. magis est de ratione cause in causa vli q̄ in causa p̄ticulari.

d Principijs aut qualiter sūt cognita et quis est cognoscens habitus: hinc ē manifestū dubitantibus primū

Secūdi libri posteriorū

Iste est scōus tractatus et finalis istius libri in quo postea ostendit quōd agnoscatur illud quōd est pncipiū demōstratōnis sicut mediū scz qd et ppter qd. Sic ostendit quōd cognoscatur pncipia cōplexa et p munita ppter b q iposibile est acq̄rere notitiā alicui? p demōstratōez nō habita cognitōe pncipioz. Et h̄ iste tractatus vnicū tārum caplm̄ in q̄ pmo de te q̄ est intētio. Scdo ex q̄ p oitū ibi (Quod qdē igit) Quo ad p̄mū de q̄ ex bis q̄ sequūt maifestū erit te p̄mīs pncipijs indēmōstrabilib? q̄līf eoz agnitō fiat in nob? quo habitu agnoscā. hoc tam ordie fuato vt p̄ma circa hoc dubitatōnem ponamus

Q̄d igit n̄ p̄rigit scire p demōstratōez n̄ cognoscere p̄ma pncipia imediata dcm̄ est p̄us

Hic pbs p̄le p̄oitū suoz et circa hoc duo facit. P̄mō mouz dubitatōez. Scdo soluit eā ibi (Nec itaq̄ ē) Circa p̄mū tria facit. P̄mō p̄mittit qdā ex q̄ ostendit necessitas inq̄stōnis. Scdo mouet q̄stiones. Tertio obijcit ad vltimā q̄stionē scdm̄ ibi (Immediatoz aut) Tertiu ibi (Siquē igit) Quo ad p̄mū ostē necitatē huius demōstratōis dōns q̄ necariū est ad sciaz remfatiāz scire e q̄liter a nobis agnoscūt pncipia q̄ iposibile est a nobis aliqd̄ sciri nisi p demōstratōez. Demōstratō autē nihil facit scire nisi agnitō pncipijs q̄ vtiler necariū est nob̄ inq̄re te quōd in nob̄ q̄iat cognitō pncipioz hoc autē noduz est oñsum q̄ b̄ ad huc o3 anectere ad hui? artis p̄plementum

Immediatoz autē cognitō et vtz eadez ē aut nō eadē dubitabit vtiq̄ aliq̄s. Et vtrū scia in vtriq̄s est aut nō aut hui? qdē scia illi us aut aliz aliud gen? Et vtz cū non insint habitus fiant aut cū insint lateant

Hic pbs mouz tres dubitatōes circa p̄dictaz pncipioz agnitōem. P̄ma est vtz om̄nī pncipioz imediata sit eadē sciētia vel habit? aut nō est. Scda q̄stio vtz oim̄ immediatoz pncipioz sit sciētia vel nulloz aut vtz q̄rūdā sit sciētia alioz aut aliud gen? agnitōis. Tertia est vtz habit? istoz pncipioz fiat in nob̄ cum p̄mīs in nob̄ nō fuerūt aut vtz in nob̄ p̄fuerūt et lateant nos donec exercitati studio p̄cipiam? eos in nob̄ esse. B̄m̄ dicit plato in libro q̄ mēno intitulat alb? duas p̄mas q̄stiones ponit p̄ vna et sic ponit t̄m̄ duas

Si qdē igit hēm? ipos icōuēies ē. cōtigit ei c̄tissimas h̄re agnitōes et demōstratōez latere

Hic pbs obijcit ad ptes vltimē q̄stionis qz due p̄me ad eā ordināf. Et circa hoc duo facit. P̄mō obijcit ad vna p̄tem. Scdo ad vtrā ibi (Si q̄ accipiam?) Quo ad p̄mū de q̄ incōueniēs est dicere q̄ hēm? habit? istoz pncipioz et nos lateat p̄tz qz iposibile ē nos h̄re agnitōem alicui? p demōstratōem et q̄ illa nos lateat qz scim? ad min? q̄ iposibile sit hoc alie se h̄re q̄ iposibile est h̄re agnitōem pncipioz et q̄ nos lateat. P̄ma p̄bat qz agnitō pncipioz est certior et om̄e qd̄ demōstrat referet ad agnitōez pncipioz certificat ex illaz ad illaz

Si autē accipiam? nō h̄ntes p̄us vtiq̄s q̄ liter cognoscim? et addiscimus ex non p̄x̄nti cognitione iposibile enim est sicut in demōstratione dicimus

Hic obijcit p̄tra vtrā p̄tem dōns si aliq̄s dicat q̄ accipiam? te nouo h̄t? pncipioz cū eas prius nō habuim?

tūc dubiū est qualie possim? h̄mōi pncipia cognoscere te nouo et addiscere qz iposibile est aliqd̄ sine p̄ua agnitōe scire et sic nō est in nob̄ vñ p̄bem? h̄ac agnitōem esse p̄cipioz et sic scia taliū ḡnat in nobis sine p̄x̄nti cognitōe. B̄m̄ aut est p̄tra demōstratōem i p̄mo libro et hoc est ratō cui maxime inuēbāt socrates et plato supponētes q̄ n̄ hil iuentū cognoscit inuētur nisi p̄ sūsi sile quin itellet? inuēiens referet ad sile qd̄ apud se h̄z et si nō h̄z apud se ad qd̄ referat nō cognoscit se inuēnisse p̄pter qd̄ vt dicit rūt opoz apud nos esse similes agnitōes.

Maifestū igitur qm̄ neq̄ h̄re possibile ē neq̄ ignorātib? neq̄ nullū h̄ntib? h̄itū fieri.

Hic pbs p̄cludit ex rōmib? p̄dictis dōns maifestū est q̄ neq̄ p naturā possibile ē h̄re sp̄ pncipioz agnitōnem oino et p̄fecte neq̄ possibile ē talē agnitōez esse in nob̄ ignorātib? nob̄ ignorātia negatōis ita scz q̄ neq̄ vñ hoc est nullū apd̄ nos habeam? h̄itus ipoz ex q̄ agnitōez pncipioz accipiam? o3 em̄ aliquā agnitōem p̄x̄stere

Hec itaq̄ ē h̄re q̄ndā potētā n̄ h̄mōi at h̄re at erit his honorabilior p̄m̄ c̄ntudinez

Hic pbs soluit q̄stiones p̄dictas et p̄mo vltimā. scdm̄ do alias duas ibi (Quā autē eoz q̄ circa intellectū) Quo ad p̄mū de q̄ necē ē a pncipio in nob̄ esse q̄ndā potētā hui? q̄ inq̄ potētā habitual̄ sit? disposita ad pncipioz acceptōem q̄ p̄x̄stet agnitōe pncipioz et necē est nos n̄ hui? h̄re agnitōem vel potētā intellectiāz q̄ vt agnitō que dā illis s̄lis sit in nobis p naturā qz tal aut eēt agnitō actualis pncipioz aut eēt honorabilior q̄ cognitō pncipioz eo q̄ p illā sicut honorabiliorē acciperem? cognitōez pncipioz q̄ cognitōem sciētemōstratiē eo q̄ sciētā demōstratiā accipim? p pncipioz agnitōnem et tō certiorē honorabiliorē dicim? agnitōez pncipioz

Videf at̄ hec iēe oib? aialib? h̄nt em̄ potētā naturalem iudicatiāz quā vocam? sensum

Hic pbs ostē qd̄ sit illō p̄m̄ cognitōem p̄x̄stet q̄ ad b̄ ponit tres grad? aialitū dōns q̄ hoc potētā q̄ in nobis ē p̄ma est sensus q̄ videt inesse oib? aialib? Quis p̄fectio ri potētā fm̄ ordinē et grad? cognitōis sit in q̄busdāz q̄ in alijs. Sia em̄ aialia h̄nt q̄ndā potētā iudicatiāz cognoscibiliū in p̄ntia maie quā vocam? s̄sū nō qz est sensus simplr. s̄ fm̄ q̄ est aier aialis agnitōis iuditiū et sic sensibilū cognitōne p̄positōne diuisione q̄ sensitiā potētā cōpleta contingit finem debitum

Cū i sit autē sensus i his qdē aialitū sit mansio sensibilis in alijs aut nō sit. In q̄buscūq̄ igit n̄ sit aut oino aut circa q̄ n̄ fit n̄ est in his cognitō vltra q̄ n̄ sentiūt. In q̄b? aut inē sentientib? ē habere vñū qdādam in anima

Hic tāgit scdm̄ gradū dōns cū sensus inē oī aiali tū in aialib? multa dīna est qz in q̄busdā aialib? sic est q̄ i eis est māho sensibilis accepti p̄ actualē sensatiōnē s̄cl̄ in his q̄ cū sensu p̄prio et cōmuni h̄nt potētā imaginatiuā et estimatiāz p̄batāsiā et memoriā. In alijs autē aialib? imp̄fectis q̄ nō mouēt p̄gressiue nō est talis māho qz q̄ nō accipiūt sensibile ipo nō p̄ntē sensu. Cōtingit etiā forte in q̄busdā aialib? q̄ in eis remanet ipressio q̄ tū ad aliq̄ sensibilia q̄ s̄t v̄x̄mentiora vt p̄tz te oue in q̄ remanet sp̄s lupi in absentia nō aut remanet i eis imp̄ressio q̄ ad aliq̄ reb̄liora vñ in q̄buscūq̄ nulla manet

Secūdus Tractatus

Impressio sensibilis: talia aialia nullā penitus hnt cog-
nitionem nisi dū sentiunt vt dcm̄ est. Et sicut aialia in q̄
bus nata est remanere talis impressio si circa aliq̄ sensibi-
lia nō remanet: nō p̄t h̄c aliquā cognitionē circa il-
la sensibilia nisi dū sentiūt: s̄ aialia in q̄b̄ est h̄mōi mā-
sio impressionis p̄ter h̄c cognitionē sensitivā: p̄tingit
h̄c aliā: r̄ illa sūt aialia q̄ hnt memoriā

Multis ḡ factis h̄mōi iā d̄ntia q̄dā fit-
q̄re in his q̄ndā est fieri rōnem.

Hic ponit etiā ḡdum aialia d̄. Cū multa sint aialia
h̄ntia memoriā: int̄ ea tñ est tal̄ d̄ia. q̄ in q̄busdā talib̄
est ratio reflexiua ad sensibile manēs: eliciens qd̄ v̄le ē
fit at̄ hoc in hoib̄: ex talib̄ sic manēt i aia memoria
p̄ rōnem collata. In alijs at̄ aialibus in q̄bus sensibi-
lia talib̄ potentijs obiecta nō manēt: nō fit taliter vni-
uersa is differentia.

Ex sensu igitur memoria fit: sicut diximus.
Et memoria multotiens facta experimentū.
Vult enim memorie nūero experimentū est
vni-experimento at̄ om̄i quiescenteyli in aia
vno p̄ter multa-qd̄ cū in oibus vni sit

Hic p̄-ōit h̄ p̄dca quō in nob̄ fit cognitio p̄mōz p̄n-
cipioz d̄. q̄ ex sensu fit memoria: sola māsiōne sensibilis
in aia: q̄ memoria at̄ multotiens scā circa eandē rē: fit
experimentū siue cognitio experimentat̄. Cū si fiat mul-
tiplex acceptio s̄ sensibilium: r̄ sp̄ potentia iudicariua ac-
cipiat esse hoc vel illud p̄ferens vel nocēs vel q̄ hoc ex il-
lo est p̄sequens: tūc fit experimentū. Itē si semel tñ sit
acceptū r̄ iudicio inueniat in oib̄ sensibilib̄ idem: ite-
rū factū est experimentū. Experimentū enī est v̄lis cognitio
ex similitudine sensibilium accepta p̄ potentia iudicariua. Et
sic experimentū nihil aliud videt ḡ accipere aliqd̄ ex mult̄
in memoria retentis: s̄ tñ indiget aliq̄ rōinatione circa
pticularia: p̄ quā p̄fert vni aliq̄ qd̄ est p̄tū rōnis. Ex
vt cū aliq̄s recordat q̄ talis vel talis herba: multoti-
ens sanauit multos a febre: d̄ esse experimentū q̄ tal̄ sit
sanatiua febris. Rō at̄ nō s̄sit in experimento particulari:
s̄ ex mult̄ particularib̄ in q̄b̄ exp̄tus est: accipit vni cō-
mune siue v̄le qd̄ firmat in aia: r̄ cōsiderat illud absq̄
p̄sideratione alicuius singulariū: hoc accipit vt p̄ncipi-
um artis r̄ scie. Sicut cū medic̄ p̄siderauit p̄ artē hanc
herbā sanasse fortem febricitē: platonē: r̄ multos pticu-
lares hoies: suā p̄sideratio ad hoc ascēdit: q̄ tal̄ sp̄s h̄c
simplr sanat febricitē: r̄ hoc accipit vt v̄le in arte medi-
cino d̄scens in aia: ita q̄ nō sit ḡ ip̄m instātia: q̄ fiat ḡ
dictio ḡ ip̄m: tūc enī d̄scit in aia: r̄ nō alit̄. Et h̄ est qd̄ d̄
cit p̄s q̄ sicut ex mēoria: fit experimentū: ita ex experimento
fit v̄le: r̄ tūc ex experimento v̄le d̄scens in aia: qd̄ accipi-
tur acti in oib̄: est experimentū sicut in q̄busdā: fit et ḡnāf i aia
illud qd̄ est p̄ncipiū art̄ r̄ scie: i. habit̄ p̄mōz p̄ncipioz.
vel ḡnātur ars: cui tale v̄le est p̄ncipiū

Si quidem igitur est circa generationes
artis. Si ḡo circa esse scientie.

Hic p̄-distinguit int̄ artē r̄ sciam: q̄ nō s̄ idem sicut d̄
sc̄o et̄. (Ubi d̄ q̄ ars ē recta rō rez a nob̄ factibilib̄)
d̄: s̄ ex experimento accipiat v̄le circa ḡnātionē. H̄ est: circa
q̄cūq̄ factibilia: sicut circa sanationē: agriculturā: tunc
p̄tinet ad artē. Scia ḡo vt in eodē sc̄o d̄: est circa nēa-
ria. Et iō s̄ v̄le p̄sideret̄ circa ea q̄ sp̄ eodē mō s̄ h̄nt: p̄ti-

net ad sciam: vt si sit circa nūeros aut figuras. Et iste
modus q̄ dicit̄ est p̄t̄ in p̄ncipijs oim̄ sciar̄ r̄ artū.

Neq̄ igitur determinati habit̄: neq̄ ab a-
lijs habitib̄ sūt notiorib̄: sed a sensu. vt in
machine euerfione facta. vno stāte alter ste-
tit: postea alter quousq̄ in p̄ncipiū veniat.
Aia at̄ h̄mōi cū sit qualis possit pati hoc

Hic p̄-dud̄ v̄tatem de hac q̄ōne tria d̄. q̄ neq̄ in
nob̄ p̄c̄sūt habitus p̄ncipioz q̄i d̄c̄miat̄ r̄ p̄t̄ ad
sua cognita: neq̄ sūt in nob̄ p̄ inuentionē r̄ doctrinā ex
alijs habitib̄: cognoscibilium notiorib̄: quoz s̄nt p̄er-
istenti cognitione s̄ sūt in nob̄ a sensu: h̄ est: a sensibili
cognitione: stāte in aia: sup̄ quā est p̄uersio rōnis iudi-
cāuz elicientis v̄le mō dicto. Et hoc declarat p̄s p̄
simile in monomachia: siue tello qd̄ est duellum in quo
vnus pugnat contra alterum. In tali enī: cum in euerfio-
ne machine vnus eoz p̄fecerit statum: i. steterit im-
mobiliter: postea sc̄os adiunget se illi et p̄sequenter ter-
tius et quartus donec hostis expugnetur: r̄ quousq̄ tot
sunt q̄ confortati ad inuicem veniant in p̄ncipiūz pu-
gno. Sic sicut est in aia: stante vna acceptione sensibi-
li: stat altera et tertia: sic q̄ tandem peruenitur ad id qd̄
est p̄ncipiū artis et scientie vt tactum est. Et q̄ pos-
set aliquis credere q̄ solus sensus vel memoria suffici-
at ad causandū intellectualem cognitionem p̄ncipio-
rum: sicut posuerunt antiqui: non discernentes inter in-
tellectum r̄ sensum: ideo ad hoc excludendū p̄s subdit
q̄ p̄ter sensum et memoriā oportet p̄supponere ta-
lem anime naturā que possit pati hoc: id est que sit sus-
ceptiua huius vniuersalis cognitionis: quod quidē fit
per intellectum possibilem: et q̄ possit agere hoc: id est in-
tellectum agentem: qui facit vniuersalia in actu per ab-
tractionem eoz a singularibus.

Nō aut̄ dictū est olim: nō aut̄ certe d̄cm̄
est: itēz dicam̄. Stante enī in differentium
vno primū qd̄em in aia vniuersale est

Hic p̄s manifestat quod in precedenti solutione d̄-
ctum est quantum ad hoc q̄ ex experimento singulariū
accipiat vniuersale: dicens Illud quod dictum est su-
perius non plane sed obscure dictum est: quomodo sc̄
licet ex experimento: sc̄ singularium generatur vniuer-
sale in anima: iterū oportet dicere vt planius fiat: vn-
de dicit Si accipiantur multa singularia indifferentia
quantum ad aliquod vnum in eis existens: illud vnum
fm̄ quod non differunt acceptum: in anima est primūz
vniuersale: quicquid sit illud: siue pertinet ad essentia
singulariū siue non. Exemplū est: vt inuenimus fortes
platonem: et multos alios esse indifferentes quantum
ad albedinem: accipimus ergo hoc vni quod est albi-
quasi vniuersale quod est accidens. Et sicut quia inue-
nim̄ fortem: r̄ platonē: r̄ alios indifferentes q̄ntum ad rō-
nabilitatem: hoc vnum in quo non d̄nt: s̄ rōnale accipi-
mus q̄i vniuersale: qd̄ est d̄ntia

Et nanq̄ sentire singulare: sensus at̄ v̄lis:
vt homis nō callie hois. Itēz in his statur
quousq̄ vtiq̄ impartibilia stent r̄ vniuersa-
lia: vt huius aialis quousq̄ animal. Et in h̄
similiter quidez manifestū est quoniā nob̄

Secūdi libri posterior

prima inductōe cognoscere necēariū est. Et namq; sensus sic vniuersale facit.

Hic p. remouz du^m possēt aliq̄s dubitare quōd possēt h vni scz vlc accipi p sensuz cū singulare sit qd pper p se sentitur Ad qd rīdz p q lucz maifestū sit q singulare sentia tur pprie et p se tū etl sēsus ē qdāmō ipi^o vltis. r b mani festat duplr. Primo i pcessu q ē a picularib^o ad vlc qd ē spēs dōns q sēsus pgnoscit calliā n̄ so^m i q̄tū ē callias h etl i q̄tū ē bō. r sūr forte i q̄tū fortes h i q̄tū bō. r iō ptingit q tali acceptōe sensus pēntē aia intellecta p̄ p̄side rare voiez in vtroq; r b ē necēariū. qz si sēsus solū appben deret id qd ē picularitatis et nullo cōprehēderet vlc in piculari n̄ eēt possibile q ex apphēsiōe sensus causaret i nob cogn^o vltis. accipit vlc mixtū i sc̄sibili p acciō ad iutorio supior^o potētie. Et istud idē p sc̄do maifestat i p cessu q ē a sc̄b^o ad gen^o b dēs q itz i his scz tomie eq̄ aia stat p p̄sideratōez q̄scz vial ad aliqd ipribile qd est vlc vt si p̄siderem^o voiez et equū q̄scz pueniat ad aial qd est p̄māe gen^o. r idē faciem^o r cōsolūdo ipzi gen^o supius. Qz q̄ vltū pgnitōez accipim^o ex singularib^o. p̄cludit. p q maifestū ē q necē ē pgnoscere p̄ma vltia pncipia p iductōe qz sic p iductōez singulariū r sc̄sibilium cum in omnib^o similiter est fiat vniuersale in anima

Qm̄ autē circa itelligētiā hituū qd^o v̄m di cūm^o aliq̄ qdē sp̄ p̄i st̄. aliq̄ autē recipiūt flitatē vt opio r rō. v̄a autē sp̄ st̄ vt scia r itellecrus Et nihil est scie certū aliud gen^o q̄ itellecr^o r pncipia dem̄ratōnū notiora st̄. Scia at ois cū rōne pncipioz qdē scia n̄ vtiq; erit Qm̄ autē nihil p̄tigit veri^o eē scie q̄ itellecr^o itellecrus erit vtiq; pncipioz

Hic p. duas p̄mas q̄stiones motas circa pncipia q rū vna erat vtz p̄moz pncipioz sit scia aut aliq̄s aliud hit^o soluit. Et p reuisione dē p̄mo q̄ circa itellecrum st̄ duo q̄ta hituū hitū se aliq̄lū ad v̄m. qz qdā st̄ hit^o q sp̄ st̄ v̄i. Quidā autē iterdū recipiūt flitatē. q̄ul v̄a per eos dicere itēdam^o vtz vt opioner rōcinatōe q̄ ē p̄ceptō facta re singularib^o q̄ frēq̄nter fallit. r appellat a q̄busdā cō ḡitatio q̄si cōaḡitatio p discursū rōis vt q̄busdā singula rib^o Sūt autē qdā hit^o sp̄ erronei se hites ad flm̄ tū. Et qz pncipia dem̄ratōis st̄ maxie v̄a maifestū ē q n̄ p̄tinet ad hit^o sp̄ flōs. nez etl ad hit^o q̄ iterdū recipiūt flitatē h̄ so lū ad hit^o q̄ st̄ sp̄ v̄i. h̄mōi autē st̄ scia et itellecr^o. addit tū sc̄ro ethicoz sapiētia. h̄ qz vt d̄r ibi sapiētia p̄bēdit scie tiā r itellecrū. qz ē qdā scia r caput scia. r iō h̄ eā p̄mit tit Cōcludit igit q̄ pgnitō pncipioz p̄tinet ad itelle crū n̄ ad scia. r h̄ oit duab^o rōib^o qz p̄ma ē t̄lis. hitus primoz pncipioz ē aliqd veri^o q̄ sit scia. h̄ nihil ē v̄ius scia q̄ itellecr^o. q̄ hit^o primoz pncipioz erit itellecrus Maior p̄bat qz pncipia dem̄ratōnū st̄ notiora r viora cōclusionib^o remōstrat. vt dētū ē i p̄mo libro. q̄ etiaz hit^o eoz q̄ est itellecr^o v̄ior certior q̄ hit^o p̄dōnū q̄ est scia. Mior est in textu p̄bi dicentis nullum aliud gen^o cognitōis esse certius scientia q̄ itellecrus

Et his p̄siderātib^o. r qz qdē pncipiū de m̄ratōis n̄ sit dem̄ratō. qre neq; scie scia ē Si igit nihil aliud h̄m sciam gen^o h̄m^o v̄m itellecr^o erit vtiq; scie pncipiū. r pncipiū p̄n

cipijs. h̄ autē filioz se habet ad omnem rem.

Hic p̄t sc̄daz rōez q̄ p̄bat q̄ itellecr^o sit hit^o pncipio rū. dōns dem̄ratō n̄ ē pncipiū dem̄ratōis qz alias irēf i ifinitū. h̄ dem̄ratio cāt sciam vt sup̄ dētū ē. q̄ scia neq; p̄t eē p̄n^o scie ita scz qz pncipia scia p sciam cognoscatur r n̄ h̄m^o aliud gen^o cognitōis qd sp̄ sit v̄m nisi itellecrū q̄ sc̄dē q̄ itellecr^o sit pncipiū scie. qz p itellecrū cognoscūt pncipia scia. ita q̄ ille itellecr^o q̄ ē p̄n^o scie ē pgnitū p̄n cipij ex q̄ scia p̄cedat. h̄ autē se h̄z sic i p̄i ad oē id ē ad oēz rē scitā i oī scia notificādū. i oib^o ē pgnitō p̄clonūz orit a pgnitōe itellecruali. pncipioz. r i h̄ n̄ d̄r vna scia ab a lia. Alpb̄zabi^o v̄o vt idē albr^o aliē expōit. dōns q̄ itelle cr^o scie p̄n^o etl ē p̄n^o pncipijs. i. v̄lib^o q̄ st̄ art^o et scie p̄n cipia. r h̄ oē qdē ē vlc n̄sc̄ acceptū sūr se h̄z ad oim rez p̄ ticularia. qz vlc est vna silitudo accepta in picularib^o

Circa textum expōitū sūt dubia.

P̄n^o ē. vtz aialia sūm q̄tuo: q̄d p̄fectōia st̄ diuersifi cata S^o qz qdā st̄ q̄ tū hit^o sc̄sū tact^o. alia st̄ qd^o p̄ tactū inē sēsus p̄is. tertio st̄ alia q̄d^o p̄ p̄dctā est ratio r illis puenit elicere vnum qz multib^o

Secūdum dubium est. Quō

dē p. q̄ hit^o pncipioz n̄ ē scia cū tū p̄clones st̄ scite p̄pter pncipia. r mag^o scit pncipia Solo p̄clōes scit n̄ p scia pncipioz. h̄ p itellecrū cōrūde v̄n p̄clōes scit p̄ p̄n cipia mag^o itellecā. nō autē p pncipia mag^o scita

Tertium dubium est. Quō

pncipia st̄ pgnita p̄ s̄m siue pgnitōez sc̄sitiāz p̄tinet euz tū dignitates sap̄is st̄ maifeste. r. p̄ dē q̄ itelligim^o euz volum^o n̄ aut sentim^o cū volum^o. r h̄ ex eo qz obctm̄ intel lect^o ē itra scz vlc sp̄ sibi p̄ns. obctm̄ v̄o sēsus n̄ cū sit eē

Solo pncipia n̄ st̄ sic maifesta qn̄ idigeat pgnitōne sc̄sitiā p̄tinet. h̄ p̄ tāto dicūt maifesta qz n̄ idigēt ma iori rōe vt s̄llo sic sup̄ dētū fuit. Itellecr^o etl nō itelli git cū vult nec h̄z sūi obctm̄ sibi p̄ns nisi qz obctm̄ sen sus aliq̄n fuit p̄ns sensū. r spēs rei sc̄sibil^o aliq̄n fuit in sensu. r ita ois n̄ra pgnitō itellecrā oritū h̄z a sensu. Qm̄ colligit ex textu qz tria p̄tissimū req̄rūt ad pgnitōez p̄n cipioz. P̄n^o ē sensus q̄ ē p̄n^o rōi n̄re pgnitōis vt tū qz deficiere sensu deficit r scia illi sc̄sibil^o. S̄cōz ē vt maier spēs illi sc̄sibil^o p̄ sc̄satiōez. qz i qd^o n̄ manz spēs rā sc̄s bil^o p̄ sc̄satiōez n̄ ē v̄terior pgnitō Tertio ē rō p̄ferēs adū uicē ea q̄ p̄ns i sēsu recipiūt r i mēoria r̄tinet. vt accipiat ex m̄tē v̄nū vlc qdē est principium artis et scientie

Quartum dubium est. Vtz

sensus ē v̄lis sic d̄r i textu Solo Albr^o vlc p̄t du^o cōsi derari. vno^o i sua simplicitate s̄m qz d̄sc̄r i aia. r sēsus n̄ pgnoscit vlc. Alio^o acci^o i q̄tū ē i mixtū r p̄fusuz i singu larib^o. r sensus p acciō pgnoscit vlc sic audicō voiez lo q̄ntē scit qdē voiez cē. r tū ignozat ē forte. r ista pgnitō est sensus adiuti supiori pōna scz rōe. Et q̄uis sic sensus sic v̄lis. tū sc̄tire siue act^o sc̄ntiēdi ē picular^o siue singular^o et^o vt color i p̄i accept^o d̄r obctm̄ visus. r tū visus n̄ q̄ sentit nisi h̄ic colorē vel illum. Lerez q̄rēduz esset vt hiti tib^o itellecrualib^o r n̄s̄ero r distinctōe eoz q̄ st̄ v̄i sp̄ q̄ q̄nq; h̄ re his sat^o diffuse dētū ē in calce p̄ni libri in qdā q̄stione. r iō ibi q̄rāt Et sic finiuntur cōmentaria in duos libros posteriorum aristotilis.